પ્રકરણાદિવિચારગર્ભિત

સ્તવન સંગ્રહ

(જીવવિચાર, નવતત્ત્વ વિગેરે પ્રકરણોના વિચારર
સ્તવનો અને સજ્ઝાયોનો સંગ્રહ)

પરમપૂજ્ય વડીલ મહૂગત ગુરૂણીજી શ્રી [illegible]શ્રીજીના
શિષ્યા ગુરૂણીજી શ્રી લાભશ્રીજીના પ્રશિષ્યા સાધ્વીજી
શ્રી ઉત્તમશ્રીજીના ઉપદેશથી શ્રી પુનાસીટી અને
કેમ્પના શ્રાવક-શ્રાવિકાઓ તરફથી મળેલી
આર્થિક સહાયથી

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર
શા કુંવરજી આણંદજી
ભાવનગર.

વીર સંવત ૨૪૬૧] [વિક્રમ સંવત ૧૯૯૧

આવૃત્તિ બીજી

કિંમત આઠ આના.

શ્રી મહોદય પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં શાહ ગુલાબચંદ લલ્લુભાઇએ છાપ્યુ
દાણાપીઠ-ભાવનગર

अनुक्रमणिका.

૧ શ્રી જીવવિચાર સ્તવન ૧
૨ શ્રી નવતત્ત્વનું સ્તવન (સૌભાગ્યવિજયજી) ... ૧૬
૩ શ્રી નવતત્ત્વનું સ્તવન [બીજું] (વિવેકવિજયજી) ૪૩
૪ શ્રી ચોવીશ દંડકનું સ્તવન ૬૪
૫ ચોવીશ દંડકની ગતિ-આગતિનું સ્તવન ... ૮૩
૬ ચતુર્દશ ગુણસ્થાનગર્ભિત શ્રી શાંતિજિન સ્તવન... ૯૦
૭ ગુણસ્થાનવિચારગર્ભિત શ્રી સુમતિજિન સ્તવન ... ૧૦૭
૮ ગુણઠાણાવિચારબત્રીશી ૧૧૫
૯ શ્રીજ્ઞાનદર્શનચારિત્રસંવાદગર્ભિત શ્રીવીરજિન સ્તવન ૧૨૪
૧૦ શ્રી સિદ્ધદંડિકા સ્તવન ૧૩૮
૧૧ કર્મપ્રકૃતિ નામ સ્વાધ્યાય ૧૪૫
૧૨ શ્રી જંબૂદ્વીપ વર્ણનગર્ભિત શ્રી સીમંધરજિન સ્તવન ૧૪૯
૧૩ શ્રી નિગોદ દુઃખગર્ભિત શ્રી સીમંધરજિન સ્તવન... ૧૫૨
૧૪ શ્રી સુવિધિનાથ સ્તવન ૧૬૯
૧૫ શ્રી સમવસરણ સ્તવન (૧) ૧૭૬
૧૬ શ્રી સમવસરણ સ્તવન (૨) ૧૮૩
૧૭ શ્રી સમવસરણ સ્તવન (૩) ૧૮૮
૧૮ બેઇંદ્રિય જીવોની સજ્ઝાય ૧૯૧
૧૯ શ્રી સુભદ્રા સતીની સજ્ઝાય ૧૯૩
૨૦ શ્રી નાગદત્ત શેઠની સજ્ઝાય ૧૯૭
૨૧ ચાર ધ્યાનના સ્વરૂપની સજ્ઝાય ૨૦૫
૨૨ શ્રીજિનપ્રતિમા સ્થાપનગર્ભિત શંખેશ્વરપાર્શ્વનાથ સ્તવન ૨૩૫
૨૩ વર્ત્તમાન ચોવીશીના જિનજન્મની નગરીઓ ... ૨૫૫
૨૪ શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથજીનું સ્તવન ૨૫૭
૨૫ શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથજીનો છંદ ૨૫૯
૨૬ શ્રી નેમિનાથ સ્તવન ૨૬૨
૨૭ શ્રી દશ પચ્ચખ્ખાણના ફળનું સ્તવન ૨૬૩

પ્રસ્તાવના.

જૈન ધર્મ સબધી શાસ્ત્રોના મુખ્ય ચાર વિભાગો અનુયોગના નામથી પાડવામા આવેલા છે તેમાના સર્વશ્રેષ્ઠ દ્રવ્યાનુયોગનો બોધ થવા માટે પૂર્વપુરૂષોએ જીવવિચાર, નવતત્ત્વ, દડક, સગ્રહણિ વિગેરે અનેક પ્રકરણો અલ્પજ્ઞ જીવોને બોધ થવા માટે બનાવેલા છે, પરતુ તેની ભાષા પ્રાયે પ્રાકૃત જ હોવાથી આધુનિક સમયના અલ્પજ્ઞો તેનો લાભ લઇ શકતા નથી તેમના ઉપકાર નિમિત્તે આધુનિક સમયમા થઈ ગયેલા પૂર્વાચાર્યો વિગેરેએ ગુજરાતી પદ્યમા તેનો અનુવાદ કરી અનેક સ્તવનાદિ બનાવેલા છે તેનો સગ્રહ કરીને પ્રથમ **શ્રી જૈન ધર્મ પ્રસારક સભાએ ગુરૂણીજી લાભશ્રીજીની** પ્રેરણાથી તેમજ આર્થિક સહાય મેળવી આપવાથી સવત ૧૯૬૮મા આ બુકની પહેલી આવૃત્તિ બહાર પાડી હતી

ત્યારપછી તેમા બે ત્રણ સ્તવનોનો ઉમેરો કરીને પાલીતાણાનિવાસી પડિત અમૃતલાલ અમરચદ વિગેરેએ સ ૧૯૮૬ મા શાસ્ત્રી પણ નાના ટાઈપમા એ જ બુકની આવૃત્તિ કરેલી છે

હાલમા શ્રી પુનાખાતે ચાતુર્માસ રહેલા સાધ્વીજી **ઉત્તમશ્રીજી** કે જેઓ **ગુરૂણીજી લાભશ્રીજીની** પ્રશિષ્યા છે તેમણે ત્યાના શ્રાવક-શ્રાવિકાઓ પાસેથી સારી મદદ મેળવીને તે બુકની આવૃત્તિ કરવા ગુરૂણીજીને વિનતિ કરી, તેથી તેમની પ્રેરણાવડે આ આવૃત્તિ કેટલાક સુધારાવધારા સાથે બહાર પાડવાનો મે પ્રયત્ન કર્યો છે

પ્રથમની બુકમા જીવવિચાર, નવતત્ત્વ, દડક, ચતુર્દશ ગુણસ્થાન, જ્ઞાનદર્શનચારિત્રનુ સ્વરૂપ, સિદ્ધદડિકા, કર્મપ્રકૃતિ,

જંબુદ્વીપસંગ્રહણિ, નિગોદસ્વરૂપ, સમવસરણ વર્ણન, એકેંદ્રિય જીવોની: ઉત્પત્તિ, ચાર ધ્યાનનું સ્વરૂપ, જિનપ્રતિમામંડન વિગેરે અનેક વિષયોને લગતા સ્તવનાદિ (૨૧) ની સંખ્યામાં આપેલા હતા તે આપવા ઉપરાંત આ બુકમાં એક નવતત્ત્વ પ્રકરણનું સ્તવન મુનિ વિવેકવિજયજીનું રચેલું વધારે દાખલ કરેલ છે અને પ્રાંતભાગમાં શ્રી અંતરિક્ષ પાર્શ્વનાથના સ્તવન, છંદ વિગેરે તથા દશ પચ્ચખ્ખાણના ફળનું સ્તવન ઉમેરેલું છે.

આ બધા સ્તવનો ને સજ્ઝાયો પ્રકરણો સમજવાની સરલતા થવા માટે કર્ત્તા પુરૂષોએ બનાવેલા છે, છતાં ભાષા જુની ગુજરાતી હોવાથી તેમજ લખેલી પ્રતિની અશુદ્ધિ હોવાથી મુશ્કેલી તો ઉભી જ રહી છે. તેને બનતી રીતે શુદ્ધ કરવાનો પ્રયત્ન કર્યા છતાં હજુ કેટલીક સ્ખલના અને અર્થ ન સમજાય તેવા પદો રહેલા છે. ગુજરાતી ભાષાના પ્રખર બોધવાળા વિદ્વાન તેટલી સ્ખલના દૂર કરી અમને લખી મોકલવા કૃપા કરશે તો અમે તેનો ઘટિત ઉપયોગ કરવા સાથે તેના ઋણી થઇશું.

આ બુક છપાવવામાં સહાય આપનાર શ્રાવક–શ્રાવિકાઓનું લીસ્ટ આ સાથે આપવામાં આવેલું છે, પરંતુ ઓછી રકમવાળા નામો વધારે હોવાથી રૂ. ૫) સુધીના નામો જ આપવામાં આવ્યા છે. બાકીની એકઠી થયેલ રકમ જણાવવામાં આવી છે.

સાધ્વીજી ઉત્તમશ્રીજીનો આ પ્રયત્ન સ્તુતિપાત્ર છે. તેમણે પોતાના વડિલ ગુરૂણીજી લાભશ્રીજીનું અનુકરણ કર્યું છે, કારણ કે ગુરૂણીજી લાભશ્રીજીએ તો ભાવનગર, અમદાવાદ વિગેરેના શ્રાવક–શ્રાવિકાઓ પાસેથી સારી સહાય મેળવીને શ્રી ઉત્તરાધ્યયન, જ્ઞાતાધર્મકથા વિગેરે સૂત્રો તેમજ લઘુક્ષેત્રસમાસ અને બૃહત્સંગ્રહણિ વિગેરે પ્રકરણો છપાવવાનું અને બીજા જુદા જુદા ધાર્મિક વિષયને લગતી નાની–મોટી અનેક બુકો

છપાવવાનો શ્રી જૈન ધર્મ પ્રસારક સભા મારફત પ્રેરણાત્મક પ્રયાસ કરેલો છે સાધ્વીસમુદાયમા એવા પ્રયત્નશીલ સાધ્વીની સખ્યા બહુ અલ્પ જણાય છે એઓ પોતે જૈન સાહિત્ય પ્રગટ કરાવવાના અભિલાષી છે એટલુ જ નહી, પરન્તુ તેના ઉંડા અભ્યાસી પણ છે કેટલાક વર્ષોથી એમનો શાસ્ત્રાભ્યાસ સતત ચાલ્યા જ કરે છે અન્ય સાધ્વીસમુદાયે બીજી ઉપાધિ તજી દઈ આવુ ઉત્તમ અનુકરણ કરવા યોગ્ય છે

આ બુક છપાવવા માટે સાધ્વીજી ઉત્તમશ્રીજીએ તથા સા મણિશ્રીજીએ અને સા પુષ્પાશ્રીજીએ સારી સહાય મેળવેલી હોવાથી તેમનો આભાર માનવામા આવે છે ગુરૂણીજી લાભશ્રીજીનો ખાસ વિચાર આ બુકો સાધુ-સાધ્વીઓને, શ્રાવક-શ્રાવિકાઓને તેમજ જૈન સસ્થાઓ, જૈન પાઠશાળાઓ વિગેરેને ભેટ આપવાનો જ છે, પરન્તુ એ રીતે દરેકને આ બુક મળી ન શકે તેથી તેઓ પણ લાભ લઇ શકે માટે માત્ર આઠ આના કિંમત રાખી છે-એનો હેતુ પૈસા મેળવવાનો નથી

શ્રી જૈન ધર્મ પ્રસારક સભા આવુ પુસ્તકપ્રસિદ્ધિનુ કાર્ય સતત કર્યા જ કરે છે હુ પણ તેનો અગીભૂત હોઇને સાધ્વીજી વિગેરેની પ્રેરણાથી આવી બુકો છપાવી આપવાનુ કાર્ય યથાશક્તિ કરૂ છુ . આ બુકની અદર રહેલી સ્ખલના માટે હુ વાચક બધુઓની ક્ષમા યાચુ છુ કોઇ હકીકત ન સમજાય તેવી હોય તો તે લખી મોકલશે તો તેનો ખુલાસો યથામતિ આપવા ઇચ્છા ધરાવુ છુ સુજ્ઞેષુ કિ બહુના ?

પોષ શુદિ ૧
સ ૧૯૯૧

કુવરજી આણદજી.
ભાવનગર

સહાયકોનું લીસ્ટ.

શ્રી પુના સીટી.

૫૧) શેઠ મણિલાલ કેશવલાલ
૫૧) શા. લીલાચંદ જયચંદ
૨૫) શા. ભીખાભાઇ મૂળચંદ
૨૫) બાઇ કચુ ગુલાબચંદ
૧૦) મોદી મણિલાલ ચુનીલાલ
૫) શા. કસ્તુરચંદ કંકુચંદ
૫) શા. અમૃતલાલ ચાંપશી
ગોઘાવાળા
૫) શા. પાનાચંદ કસ્તુરચંદ
ઝવેરી સુરતવાળા
૫) શેઠ શિવનાથ લુંબાજી
૫) શા. નગીનદાસ લાલચંદ
૫) ,, નગીનદાસ પુરૂષોત્તમદાસ
૫) ,, કેશવલાલ બાલારામ
ઉરૂલીવાળા
૫) ,, મોતીલાલ લાલચંદ
૫) ,, ચુનીલાલ દીપચંદ
૫) ,, ચીમનલાલ મૂળચંદ
મુંજપુરવાળા
૫) ,, નગીનદાસ મંછુભાઇ
સુરતવાળા
૫) ,, હકમચંદ રાયચંદ
૫) ,, છગનલાલ ગણપત
૫) ,, હીરાલાલ મગનલાલ
પાટણવાળા
૫) શા. રમણલાલ બાલુભાઇ
૬) ,, કંકુચંદ ન્યાલચંદ
૫) ,, કસ્તુરચંદ વાડીલાલ
૫) ,, શનાલાલ હકમચંદ
૫) ,, શા. ખાતે
૫) ,, મોતીલાલ ભગવાન
૮૭) પરચુરણ નાની રકમે
આવ્યા તે

૩૫૦)

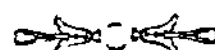
શ્રી પુના લશ્કર (કેમ્પ)

૧૫) શા. મોતીલાલ પ્રેમચંદ
૧૧) ,, લલ્લુભાઇ શોભારામ
૧૧) ,, ઇશ્વર ગુલાબચંદ
૫) ,, રતનલાલ ડુંગરશી
૫) ,, ખેમચંદ દયાળ
૫) ,, માણેકલાલ બહેચરદાસ
૫) ગાંધી મોહનલાલ કરસનદાસ
બગસરાવાળા
૫) શા. જેચંદ કરશનદાસ
બગસરાવાળા
૫) ,, કુબેરદાસ ઉગરચંદ
૫) ,, લલ્લુભાઇ મૂળચંદ
૫) ,, મફતલાલ છોટાલાલ
અમદાવાદ
૭૩) પરચુરણ રકમે આવ્યા તે

૧૫૦)

प्रकरण विचारगर्भित स्तवन संग्रह.

श्री जीवविचार स्तवन.

ढाळ १ ली.

॥ एकवीसानी देशी ॥

॥ ढाळ ॥

श्री सरस्वतीजी, वरसती वचनविलास रे,
थुणशु त्रिभुवनजी, तारण श्री जिनवास रे॥
सुणो समरथजी, सुंदर श्री जिनदेव रे,
मुझ दीजेजी, भव भव तुम पाय सेव रे ॥ १ ॥

॥ त्रुटक ॥

तुम सेव पाखे सहिय भमियो, तुं न गमियो जिनवरु,
छकाय मांहे जीव सहियो, छेदन भेदन आकरुं ॥
उत्कृष्ट आयु अवगाहना जे, एणे जीवे भोगवी,
लाख चोराशी जीवाजोनी, तेह पण मे जोगवी ॥२॥

मणिस्फाटिकजी, हींगलो रयण प्रवाल रे,
पारो अवरखजी, गेरु खडी हरियाल रे ॥
उस सुरमोजी, माटी पाषाण सात धात रे,
लुणादिकजी, पृथवी बहु भेद जात रे ॥३॥

अनेक भेद वळी पाणी भणिए, कुप सरोवर धुंअरु,
ओसा हिम घणोदधि करहा, समुद्रनुं पाणी खरुं॥
अंगालजाल मुर्मुरविजली, उल्कापात अगनिकणा,
सिद्धांत सांहे छे विशेषे, भेद अनेक अग्नितणा ॥४॥

एक वायरोजी, हलवो हलवो वाय रे,
गुंजारव जी, करतो दह दिसे धाय रे ॥
पाडे ओकलि जी, वली वंटोलिओ एक रे,
घनु तनु वात जी, वायु भेद अनेक रे ॥५॥

इम भेद दोय वनस्पतिकेरा, साधारण प्रत्येक तरु,
कंद कोमल फल अंकुरा, फुल सेवाल ने सेखरु॥
अनेक भेद साधारण सुणीए, लक्षण तस शास्त्रे सही,
एहथी जे होय विपरीत, प्रत्येक वनस्पति कही।६।

पृथ्वी पाणी जी, तेउ वाउकाय रे,
वणसइ पांचमी जी, थावर काय कहेवाय रे ॥

विगलेंद्री जी, नारकी तिर्यंच मानवी,
वली देवता जी, छट्ठी त्रस काय पालवी ॥७॥

पालवी पृथ्वीकाय आयु, वरस सहस बावीश ए,
सात सहस वरस पाणी भणीए, अग्नि त्रण दिन दिसए
वरस सहस त्रण वायु सुणीए, वणसइ दस सहस
जाणीए,
निरय देव विण जघन्य आयु, अंतरमुहूर्त्त प्रमाणीए ॥

अगुलतणो जी, भाग असख्यातमो भणुं,
स्वाभाविक जी, जघन्य हुए सहुने तनु ॥
चार थावर जी, गुरु लघु सम तनु जोय रे,
वनस्पति जी, सहस जोयण झाझी होय रे ॥९॥

इम होय साधारण मनुष्य समूर्छिम, सुक्षम जेह
निगोदए, तस आयु अतरमुहूर्त्त होये, चउद
राज अभेद ए॥ पांच थावर कहीए एकेद्री, शास्त्रे
भेद तस छे घणा, इम कहे कवियण, सुणो भ-
वियण नाम मात्र ज ए भण्या ॥१०॥

(दुहा)

भव सत्तर झाझा कर्या, सासोसास मझार ।
एकेद्री भव भोगवी, वळतो विगल विचार ॥११॥

ढाळ २ जी.

॥ राग धोरणी ॥ नयरी अयोध्या जयवंती—ए राग ॥

शंख छीप कोडा करमिया रे, मेहर थापना सार; जलो पूरा ने अलसियां रे, ए बेइंद्रि विचार रे; जीव जतन करो, जीम पामो भवपार रे; धन जिनवयणडा ॥ १२ ॥ कानखजूरा मांकण जुआ रे, गद्दहिया धीमेल; कीडी गींगोडा कातरा रे, कीडी मंकोडी चूडेल रे ॥ धन० ॥ १३ ॥ सावा जुवा धानाकिडला रे, इयल अने इंद्रगोप; उधेही ने वळी कुंथुआ रे, म करो तेइंद्रीनो लोपरे ॥ धन० ॥ १४॥ वींछी कंसारी खडमांकडी रे, भमरा भमरी ने तीड; माखी मसा डांस पतंगिया रे, टालो चौरेंद्रीनी पीड रे ॥धन०॥१५॥ जीवित वरस बार बेइंद्री रे, हवे तेइंद्री प्रकास; दिवस ओगणपचासनुं रे, चोरेंद्री षट् मास रे ॥धन०॥१६॥ शंख प्रमुख जे बेइंद्री रे, तस तनु जोयण बार; कानखजूरो गाउ त्रणनो रे, भमरो होय गाउ चार रे ॥ धन० ॥१७॥ बेइंद्री तेइंद्री

चोरेंद्री रे, ए विगलेंद्री नाम; कहे कवियण तुमे सांभलो रे, हवे पंचेद्री अभिराम रे ॥धन०॥१८॥

(दुहा)

नहि विवेक विगलपणे, नहि तस तत्त्वविचार॥
भव भवांतर भोगवी, उपनो नरक मझार ॥ १९॥

ढाळ त्रीजी.

॥ राग गोडी ॥

रत्नप्रभा पहेली जेहरे, सागर एकनुं, एकत्रीश हाथ छ आंगुलीए॥ सक्रप्रभा वीजी होय रे, त्रण सागर तिहां, हाथ वासठ वार आंगुलीए ॥ २० ॥ वालुप्रभा पुहवी त्रीजी रे, सागर सात आयु, एकत्रीश धनुष एक हाथनुं ए॥ पंकप्रभा चोथी नाम रे, दस सागर सही, वासठ साढी धनुष तनु ए ॥ २१ ॥ पांचमी धूमप्रभाय रे, सतर सागर सुणो, धनुष सवासो जाणीए ए॥ तमप्रभा छठी जाण रे, वावीस सागर, धनुष अढीसें जाणीए ए ॥ २२ ॥ तमतमा सातमी

नाम रे, सागर तेत्रीश, धनुप पांचसे देह रचे ए ॥ पांच कोड अडसठ लाख रे, सहस नवाणुं ए, रोग नारकी नित पचे ए ॥ २३ ॥ परमाधामी पचावे रे, वली दश वेदना, कीधां करम ते भोगवे ए ॥ राज राज प्रते पूहवी रे, इम सात राजनी, सातमी पृथवी भोगवे ए ॥ २४ ॥

(दुहा)

सात प्रकारे नारकी, बोल्यो तास विचार;
जलचर थलचर खेचरु, तिर्जंच त्रण प्रकार ॥ २५ ॥

ढाळ ४ थी.

॥ राग केदारो, त्रिपदीनी देशी ॥

उरपरी भूजपरी गर्भज थाय, गर्भ संमूर्छिम मत्स्य कहेवाय; वरस पूरव कोडी आय, हो भविका ! वरस पूरव कोडी आय ॥ २६ ॥ सहस जोयण तस काया दीसे, भुजपरी कोस पृथक् कहीसे; जिनवचने चित हीसे, हो भविका ! जिनवचने चित हीसे ॥ २७ ॥ त्रेपन

सहस संमूर्छिम चाल, भुजपरी सहस वरस वायाल; जोयण पृथक् धनु भाल, हो भविका! जोयण०॥ २८ ॥ गर्भज तिर्जंच चउपदनी जात, त्रण पल्योपम आयु विख्यात; काया छ कोस सुण भ्रात, हो भविका ! काया० ॥ २९ ॥ चउपद समूर्छिम कहीए जास, आयु सहस चोराशी वास; कोस पृथक् तनु तास, हो भविका ! कोस० ॥ ३० ॥ पंखी गर्भज आयुनो भाग, पल्योपम असंख्यातमो भाग; धनुष पृथक् तनु ताग, हो भविका ! धनुष० ॥ ३१ ॥ संमूर्छिम पंखी वहोंतेर सहस, ए पहिले आरे कहेस; चउपद विवरी लहेस, हो भविका ! चउपद० ॥ ३२ ॥ जेणे आरे जे मानव आयु धार, तेह तणा भाग कीजे उदार; भाग चउथे अश्व सार, हो भविका ! भाग० ॥ ३३ ॥ अज आयु भाग आठमे वखाण, गाय भेस उट खरादिक जाण; पांचमे भाग प्रमाण, हो भविका ! पांचमे० ॥ ३४ ॥ श्वानादिक भाग

दसमे कहीए, हस्ति आयु मानव परे लहीए;
जिन आणा सिर वहिये, हो भविका ! जिन०॥३५॥

(दुहा)

पशुअपणे परवश पड्यो, पाम्यो दुःख अपार ॥
कर्म केता तीहां निर्जरी, धर्यो मनुज अवतार ॥३६॥

ढाळ ५ मी

॥ राग केदारो ॥ जंबूद्वीपना भरतमां रे, ए देशी ॥

चार कोडाकोडी सागरु रे, सुसमसुसमा नाम; त्रण पल्योपम आउखुं रे, त्रण गाउ अभिराम रे; प्राणी ! मानव भव अवतार, भरीए सुकृत भंडार रे; प्राणी ! मानव भव अवतार ॥ ३७ ॥ सागर कोडाकोडी त्रणनो रे, सुसम वीजो जेह; आयु पल्योपम दोयनुं रे, जुगल गाउ दो देह रे ॥ प्राणी० ॥ ३८ ॥ त्रीजो सुसमदुसमा रे, सागर कोडाकोडी दोय; एक पल्योपम जुगलने रे, कोस काया एक होय रे ॥ प्राणी० ॥ ३९ ॥ पहेलो तूयर वीजे बोर समो रे, त्रीजे आमलुं धार; अट्टम छट्ठ एकांतरे रे, सुरतरु पूरे आहार रे

॥प्राणी०॥ ४० ॥ दुसमसुसम कोडाकोडीनो रे, सहस बेंतालीश ऊन; पूरव कोडी वर्ष मानवी रे, पांचशे धनुष संपूर्ण रे ॥प्राणी०॥ ४१॥ वरस सहस एकवीशनो रे, दुषमा कलियुग नाथ; एक सो वीश वरसनुं आउखुं रे, मानव काया सात हाथ रे ॥प्राणी०॥४२॥ छट्ठो सहस एकवीशनो रे, दुषम-दुषमा अपार; वीश वरस दोय हाथ तनु रे, मच्छाहारी नरनारी रे ॥ प्राणी० ॥ ४३ ॥ छए आरे अवसर्पिणी रे, उत्सर्पिणी विपरीत जाण; कालचक्र ए दोय मीली रे, बार आरे परमाण रे ॥ प्राणी० ॥ ४४ ॥ पांच भरत पांच ऐरवते रे, तिहां सदा सरीखो काळ; पांच विदेहे परंपरा रे, चोथो आरो विशाल रे ॥ प्राणी० ॥ ४५ ॥

(दुहा)

दश द्रष्टांते दोहिलो, मानवतणो अवतार ॥
शुभ भावे सुकृतपणे, उपनो देव मोझार ॥४६॥

ढाळ ६ ट्ठी.

(राग आशावरी)

दश प्रकारे भवनपति कहीए, व्यंतर आठ

प्रकार रे ॥ ज्योतिषी पांच प्रकारे सुणजो, दोय वैमानिक सार रे ॥ दश० ॥ ४७ ॥ असुरकुमार साधिक एक सागर, सात हाथ तस काय रे ॥ देशे ऊणा दोय पल्योपम, नव निकाय कहेवाय रे ॥दश०॥४८॥ लाख सहस वर्ष एक पल्योपम, चंद्र सूरज विचार रे ॥ व्यंतर आयु एक पल्योपम, तनुसम असुरकुमार रे ॥दश०॥४९॥ नारकी भवनपति ने व्यंतर, दश सहस वरस जघन्य रे ॥ ज्योतिष पल्योपम अड भागे, पल्योपम विमान रे ॥ दश० ॥ ५० ॥ युगल सुधर्मा ईशानेन्द्र, इहांथी होये एक राज रे ॥ सागर वे वीजे झाझेरां, सात हाथ विराजे रे ॥ दश० ॥५१॥ सनतकुमार युगळ माहेंद्र, दोय राज हवे जाण रे ॥ त्रीजे सात चोथे सात झाझा, छ हाथ काय प्रमाण रे ॥ दश० ॥ ५२ ॥ पांचमे ब्रह्म आयु दश सागर, लांतक छट्ठे चउद रे ॥ पांच हाथ तस काया कहीए, त्रण राज अभेद रे ॥ दश० ॥५३॥ शुक्र सातमे सतर सागरनुं,

अड सहसारे अढार रे ॥ चार हाथ तनु सुंदर सोहे, राज हवे इहां चार रे ॥ दश० ॥ ५४ ॥ नवमे आनत ओगणीश सागर, प्राणत दशमे वीश रे ॥ एकादशमे आरण एकवीश, वारमे अच्युत वावीश रे ॥ दश० ॥ ५५ ॥ ए चारे त्रण हाथनी काया, पांच राज इहां सोहे रे ॥ नव ग्रैवेक एह उपर जोइ, दीठे मुज मन मोहे रे ॥ दश० ॥ ५६ ॥

(दुहा)

वार स्वर्ग सोहे तदा, जिहां राजनीति प्रधान॥
वीजो भेद विमाननो, नव ग्रैवेक निधान ॥५७॥

ढाल ७ मी.

॥ राग गोडी ॥

सुदर्शन पहिले, सागर तिहां त्रेवीश ॥ सुप्रतिबद्धे चउवीश, मनोरमे पचवीश ॥५८॥ सर्वतोभद्रे छवीश, सुविशाले सत्तावीश ॥ सुमनसे अडवीश हवे. त्रीजे त्रिके जगीश ॥५०॥ ओगणत्रीश सुमणसे, प्रियंकर आठमे त्रीश ॥ आदित्ये एकत्रीश,

दोय हाथ तनु दीश ॥ ६० ॥ हवे नवमे ग्रैवेके, छ ए राज प्रधान ॥ सातमुं सिद्ध छेहडे, हवे अनुत्तर विमान ॥ ६१ ॥ विजय विजयवंत, जयंत अपराजित ॥ सरवारथसिद्धे, नहीं तिहां राजनीति ॥ ६२ ॥ सागर आयु तेत्रीश, काया कर एक वारु ॥ एका अवतारी, सुख अनंत तस चारु ॥ ६३ ॥ तिहांथी वार जोजन, सिद्धशिला महंत ॥ जोजनने अंते, सिद्ध हुवा अनंत ॥६४॥ आयु अवगाहना, कही सामान्य प्रकार॥ जघन्य संक्षेपे, बोल्यो तास विचार ॥ ६५ ॥

(दुहा)

भवस्थिति एणी परे भोगवी, तुझ विण त्रिभुवन देव।
कुण स्थानक कायस्थिते, रह्यो कहुं सुणो हेव।६६।

ढाल आठमी

(राग धनाश्री)

सात हेठ सात उपरे ए, चउद राजलोक भाव, भविक जन भावियेए॥ पुरुषाकार लोक पूरीयो ए, षट् पदारथ भाव, भविक०॥ ६७ ॥

निरय भवनपति देवता ए, अधोलोके नीसंक, भविक० ॥ व्यंतर नर तिरि गिरिवरु ए, द्वीप समुद्र असंख्य, भविक० ॥ ६८ ॥ अग्नि विगलेंद्रि ज्योतिषी ए, ए सवि तिर्छे लोय, भविक०॥ स्वर्ग ग्रैवेक पांच अनुत्तरु ए, सर्व सिद्ध ऊर्ध्व लोय, भविक० ॥ ६९ ॥ असंख्यात अवसर्पिणी ए, सर्व एगिंदि स्थिति काय, भविक०॥ काल अनंतो अनंतकायमें ए, उपजे ने वली जाय, भविक० ॥ ७० ॥ विगल आयु वरस सहसनी ए, नर तिरि भव सात आठ, भ० ॥ नारकी देव चवी न उपजे ए, जघन्य आयु परिपाठ, भ० ॥ ७१ ॥ सात सात लाख चार थावरु ए, वनस्पति दश लाख, भ० ॥ अनंतकाय चौद लाख सुणो ए, विगलेंद्री दोय लाख, भ० ॥७२॥ नारकी तिर्जंच देवता ए, चउ चउ लाख होय तेह, भ० ॥ चउद लाख वली मानवी ए, संख्या जीवायोनी एह, भ० ॥७३॥ इंद्रि पांच त्रण वल काया ए, श्वासोश्वास वली आय. भ० ॥ ए दश

प्राण होए संनिया ए, नव असंनिया थाय, भ० ॥७४॥ छ सात आठ विगलतणे ए, एकेंद्रि प्राण चार, भ० ॥ नर तिर्जंच त्रण वेद सुणो ए, देवता दोय वेद सार, भ० ॥ ७५ ॥ थावर विगलेंद्रि नारकी ए, एक नपुंसक वेद, भ० ॥ पज्ज मणु अधिक बादर अग्गि ए, विमाणी भुवणेंद, भ० ॥ ७६ ॥ निरय व्यंतर ज्योति चोरेंद्री ए, तिर्यंच बी तिइंद्रिक, भ० ॥ पृथ्वी पाणी वाउ वणसइ ए, एक एक जीवथी अधिक, भ० ॥ ७७ ॥ चउ गति भमी भमी उपनो ए, संप्रति प्रभु पद लीध, भ० ॥ शास्त्र थकी जे विरुद्ध होये ए, पंडित करजो शुद्ध, भवि० ॥७८॥ हार हैए नव निधितणो ए, धरजो चतुर सुजाण, भवि० ॥ भणे गुणे ने सांभले ए, तस घर कोडि कल्याण, भवि० ॥ ७९ ॥

ढाळ ९ मी

॥ राग धनाश्री ॥

चउद ए राजमां जीव कइ युग भम्यो,

सूक्ष्म वादर अनंती वारो ॥ कर्मनी कोडी भर अकामनिर्जरा करी, पामीया पास त्रिभुवन तारो ॥ ८० ॥ भेट्यो भेट्यो प्रभु पास चिंतामणि, एहज सुगतिनो मार्ग साचो ॥ कुगुरु कुदेव कुधर्मने परिहरो, मोह मिथ्यामति कांय राचो; भेट्यो० ॥ ८१ ॥ नयर गुणदेवी गुणवेली वाधे सदा, पुष्करावर्त्त मेघ पास देवो ॥ श्रीसंघमंडपे वेली ते विस्तरी, उपजे आनंद सुकृत मेवो; भेट्यो० ॥ ८२ ॥ संवत शशि सायर चंद्र लोचन स्तव्यो, आसो शुदि दशमी रविवार राजे ॥ करी शिरताज गुरुराज आणंदजी, तस पटे सूरि विजयसेन छाजे; भेट्यो० ॥ ८४ ॥ धन्य धन्य हर्षगुरु विबुध चूडामणि, जास दीक्षित जगे कीर्ति सारी ॥ रत्नविजय बुध सत्यविजयतणो, वृद्धिविजय भणे आणंदकारी; भेट्यो० ॥ ८५ ॥

इति श्री जीवविचार स्तवन.

श्री नव तत्त्वनुं स्तवन.

(दुहा)

श्रीअरिहंतना पाय युगल, प्रणमो परमाणंद ।
नव तत्त्व विवरण कहुं, भाख्या वीर जिणंद ॥१॥

नव निधान चक्रवर्त्तीना, जिम धन पार न होय ।
तेम नव तत्त्व विचारनो, पार न पामे कोय ॥२॥

नव नंदे नव डुंगरी, कनकतणी जल निध ।
तेम नव तत्त्व विचारणा, राखो हइडा सनिध ॥३॥

ग्रीवा नव ग्रैवेक छे, लोकनाल ब्रह्मांड ।
मुख मंडल कंठे धरे, तत्त्व नव निज पिंड ॥४॥

नव वाड रक्षा करो, ब्रह्मचर्य निज ब्रह्म ।
तिम नव तत्त्व ज राखजो, विनय मूल जिन धर्म ।५

॥ चोपाइ ॥

श्रीपास जिनेश्वर प्रणमी पाय, सद्गुरु दान-
तणे सुपसाय; नव तत्त्वनो कहुं विचार, सांभ-

लजो चित्त दृड् नरनार ॥ १ ॥ जीव[1], अजीव[2], पुन्य[3], पाप[4] ज जोय, आश्रव[5], संवर[6], निर्जरा[7] होय; बंध[8], मोक्ष[9], नव तत्त्व ए सार, हवे कहुं एहनो विस्तार ॥ २ ॥ जीवतत्त्व चेतन लक्षण जाण, चौद भेद एहना प्रमाण; अजीव अचेतन लक्षण जोय, चौद भेद एहना पण होय ॥ ३ ॥ पुण्य कर्म शुभ कर्मनो संच, बेंतालीश भेदे तेहनो सच; पापकर्म अशुभ कर्मनो उदे, बाशी भेदे जिनवर वदे ॥ ४ ॥ आश्रव (तत्त्व) कर्म आववानो ठाम, बेतालीश भेदे ते ताम; संवर तत्त्व आश्रव रुधवो, सत्तावन भेदे संस्तव्यो ॥ ५ ॥ निर्जरा तत्त्व खपावे ताम, बारे भेदे ते अभिराम, बंध तत्त्वना चार प्रकार, देव नर तिरि नरक विचार ॥ ६ ॥ मोक्ष तत्त्व कर्म क्षय करी जाय, नव भेदे तेही ज कहेवाय, वसे छोतेर भेदे वखाण, श्रावक ते जे एहना जाण ॥ ७ ॥

---

१ बंधतत्त्वना प्रकृति, स्थिति, अनुभाग ने प्रदेश बंधरूप चार प्रकार छे.

॥ जीवतत्त्व ॥

चेतन लक्षण एक प्रकार, त्रस थावर दोय-विध सार; त्रणविध पुरुष स्त्री नपुंसके, सुर नर तिरि नारकी चौ थानके ॥ ८ ॥ पांच प्रकारे जीव ज कहुं, एकेंद्रि बेइंद्रिय लहुं; तेइंद्रिय चौरेंद्रिय सार, पांचे इंद्रियना बहु प्रकार ॥ ९ ॥ षड्विध पृथ्वी तेउ अप्काय, वायु वनस्पति छठ्ठी त्रस-काय; पांचशें त्रेसठ भेदे जीव, जिनवरजी भाखे सदीव ॥ १० ॥ बे भेदे एकेंद्रिय जोय, सूक्ष्म बादर ए बे होय; संज्ञी असंज्ञी पंचेंद्रि कह्या, गुरुवचने आगमथी लह्या ॥ ११ ॥ बेइंद्री ते-इंद्रिय सार, चौरेंद्री ए सात प्रकार; ए साते पर्याप्ता कह्या, साते इम अपर्याप्ता लह्या ॥ १२ ॥ पर्याप्ता ते कहीए जेह, पर्याप्ति पूरी करे एह; अपर्याप्ता पूरी नवी करे, चोथी पर्याप्ति कीधा विण मरे ॥ १३ ॥ ए छे जीवना चौद प्रकार, धारे सम्मदिट्ठि[1] नरनार; जीव जाण्या विना समकित नहि, एहवी वात जिनवरे कही ॥ १४ ॥

---

१ समकितदृष्टि.

हवे कहु पर्याप्तिनां नाम, जेणे द्वारे आवे ज्ञान; संसारी जीवने पर्याप्ति कही, सिद्ध जीवने पर्याप्ति नाहि ॥ १५ ॥ आहार पर्याप्ति पहेली जाण, शरीर पर्याप्ति बीजी वखाण; इंद्रिय पर्याप्ति त्रीजी कही. श्वासोश्वास ए चोथी लही ॥१६॥ भाषा पर्याप्ति पांचमी सही, मनःपर्याप्ति छट्टी लही, एकेंद्रियने पर्याप्ति चार, आहार शरीर इंद्रिय उदार ॥ १७ ॥ श्वासोश्वास ए चार जाण, विगलेंद्रियने पांच प्रमाण; पांचमी भाषा ते वधी सार, संज्ञीने मननो विस्तार ॥ १८ ॥ एकेंद्रियने चार ज प्राण, स्पर्शेंद्रियने कायबल जाण, श्वासोश्वास अने आउखो, प्राण चार एम ज ओलखो ॥ १९ ॥ प्राण षट् बेइंद्रियने होय, स्पर्श रसना ने कायबळ होय; वचनबळ श्वासोश्वास आयु जाण, भाख्यो सिद्धान्ते ए ज प्रमाण ॥ २० ॥ तेइंद्रियने सात ज प्राण, स्पर्श रस घ्राणेंद्रिय जाण; काया वचनबळ श्वासोश्वास, सातमो आयु कर्यो विग्यास ॥ २१ ॥ प्राण आठ चोरेंद्रियने होय, स्पर्श रस

घ्राणेंद्रि चक्षु जोय; तनुबल वाग्बल जाणो एह, श्वासोश्वास ने आयु तेह ॥ २२ ॥ पंचेंद्रियने पांचे प्रांण, मनबल वचन कायबल जाण; श्वासोश्वास अने आउखो, संज्ञी असंज्ञी नव दश ओलखो ॥ २३ ॥ जीव ते जे प्राण ज धरे, प्राण विना ते निश्चे मरे; जे नर जीवना प्राण ज हरे, तिणे हिंसा नरके संचरे ॥ २४ ॥

॥ अजीवतत्त्व ॥

धर्म, अधर्म अने आकाश, त्रण त्रण भेद एहना परकाश; खंध देश अने प्रदेश, दशमो काळ कह्यो सविशेष ॥ २५ ॥ चलण सहाय धर्मास्तिकाय, अधर्मास्तिकाय ते स्थिर सहाय; अवकाश लक्षण आकाश कह्यो, गुरुपसाय आगमथी लह्यो ॥ २६ ॥ काळ ते जे समयादिक जाण, हवे कहुं तेहनुं प्रमाण; असंख्यात समये आवलिका जोय, कोडी एक सतसठ लख होय ॥२७॥ सतोतेर सहस ने वशें सोल

---

१ इंद्रिय.

जोय, एटली आवलिकाए मुहूर्त्त होय; त्रीश मुहूर्त्ते दिन रात्री जाय, त्रीशे दिवसे मास ज थाय ॥ २८ ॥ बारे मासे वर्ष ज गणो, पांचे वर्षे जुग इम सुणो; वीश जुग ते सोनुं नाम, काल असख्य एणी परे जाण ॥ २९ ॥ पुद्गलना तो चार प्रकार, खंध देश प्रदेश ए सार; चोथो भेद ते परमाणुओ, खध देश प्रदेशथी जुंओ[1] ॥ ३० ॥ ए चौद भेद अजीवना जाण, सम्मदिट्ठि ते करे प्रमाण, हवे नवविध पुन्यना सार, उपार्जवाना कहुं विचार ॥ ३१ ॥

॥ पुन्यतत्त्व ॥

दानमांहे उत्तम अन्नदान, बीजो पुन्य पाणी प्रधान; थानक पुन्य ते त्रीजो सही, शय्या पाट ते चोथुं ग्रही ॥ ३२ ॥ वस्त्रदान दीजे शीतकाल, पुन्ये फळे मनोरथ माळ; मनपुन्य वचपुन्य कायपुन्य जाण. नवमो नमस्कार पुण्य वखाण ॥ ३३ ॥ ए नव पुण्य उपजवाना ठाम,

---

१ जुदो.

तेहनां कह्यां जूजुवां[1] नाम; पुण्य भोगववानो कहुं प्रकार, बेंतालीश भेदे ते सार ॥ ३४ ॥ साता-वेदनी सुख जेहथी थाय, उंच गोत्र भूर आसन लेवाय; मनुष्यगति मनुष्यानुपूरवी, गते जातो नवि भूलो भमी ॥ ३५ ॥ देवगति देवानुपूर्वी-जाण, पंचेंद्रियनी जाति प्रमाण; औदारिक शरीर मनुष्य तिर्यंच, वैक्रिय देवता नारकी संच ॥ ३६ ॥ आहारक चौदपूर्वीने होय, तेज आहार पचावे सोय; कार्मण ते कोदाळारूप, औदारिक अंगोपांग सुरूप ॥ ३७ ॥ वैक्रिय अं-गोपांग थुणुं, आहार अंगोपांग ज भणुं; वज्र-ऋषभनाराच संघयण, जिनजीनां ए साचां व-यण ॥ ३८ ॥ वज्र कहेतां खीली जाण, ऋषभ ते पाटो ज वखाण; नाराच वेहु पासे मर्कटबंध, प्रथम संघयण एणी परे संध ॥ ३९ ॥ वाम ढिंचणथी जमणो खभो, दाहिण ढिंचणथी डाबो खभो; मस्तक अंगथी पलांठी अंत, जमणा ढिं-

---

१ जुदां जुदां.

चणथी डावो ढिंचण जंत ॥ ४० ॥ समचौरस कहीए संस्थान, चिहुं भागे ए सरिखो मान; शुभ वर्ण रक्त पीळादिक कह्यो, शुभ रस ते मधुरादिक लह्यो ॥ ४१ ॥ शुभ गध कपूर चपादिक जेह, शुभ फरस सुवालो तेह; अगुरुलघु भारे हलवु नहि, पराघात ते अन्य सहे नहि ॥४२॥ श्वासोश्वास सुखे लेवाय, चोवीशमो ते भेद कहेवाय, आतप ते तो सूर्यनी परे, उद्योत ते अजवाळुं करे ॥ ४३ ॥ निर्माण कर्म ते सूत्रधार, अगोपांग रुडो आकार; रुडी गति हंस सरीखी जाण, त्रस शक्ति चालवानी आण ॥४४॥ वादर आवे दृष्टिगोचरे, पर्याप्तो पर्याप्ति पूरी करे; प्रत्येक शरीरे एक ज जीव जोय, स्थिर नामे अगोपांग निश्चल होय ॥४५॥ शुभ नाम उपरी रुडो भणु, सुभग ते लोकने सोहामणुं; सुस्वर बोले मीठे स्वरे, आदेय वचन जे प्रमाण ज करे ॥ ४६ ॥ जसकर्म जेहनो जस बोलाय, सुर नर तिरि आयु बंधाय; तीर्थंकर नामकर्म जे

जाणं, ए भेद बेंताळीश पुन्य प्रमाण ॥ ४७ ॥

॥ पापतत्त्व ॥ (दुहा)

चोथुं तत्त्व हवे सांभळो, पापतणो, उदय एह;
ब्याशी भेद जिनवरे कह्या, मतिशुं धारो तेह ॥४८॥

मति श्रुत अवधि मनःपर्यव, केवळज्ञान ए पंच;
आवरण ढांकतां होय ते, पापतणा फल संच ॥४९॥

॥ चोपाइ ॥

दानांतराये दान न देवाय, लाभांतराये लाभ नवी थाय; भोगांतराय छते भोग वियोग, उपभोगांतराये नवी मले जोग ॥ ५० ॥ हवे कहुं ते वीर्य अंतराय, बळ पराक्रम नवी फोरवाय; चक्षुदर्शनावरणे नेत्र नवी होय, अचक्षुदर्शनावरणे इंद्री बल नवी जोय ॥ ५१ ॥ अवधिदर्शनावरणे अवधि नवी उपजे, केवळदर्शनावरणे केवळ न संपजे; सुखे जागे ते निद्रा जोय, कष्टे जागे ते निद्रानिद्रा होय ॥ ५२ ॥ बेठा निद्रा आवे जेह, प्रचला निद्रा कहीए तेह; वाटे चालतां उंघतो जाय, प्रचलाप्रचला ते कहेवाय

॥ ५३ ॥ निद्रा मांहे करे सर्व काम, थीणद्धी निद्रा तेहनुं नाम; नीच गोत्र ते नीची जात, असातावेदनी पामे घात ॥ ५४ ॥ मिथ्यात्व जे माने कुदेव, कुधर्म कुगुरुनी करे सेव; हाल्याचाल्यानी शक्ति न होय, थावरपणुं ते कहीए सोय ॥ ५५ ॥ दृष्टिगोचरे न आवे जीव, तेह कहीए सूक्ष्म सदीव; पर्याप्ति पूरी नवी होय, अपर्याप्तो ते कहीए सोय ॥५६॥ एक शरीरे जीव अनंत, साधारण ते कहीए जत; दांत हाड अंग हाले घणो, पाप उदय ते अथिरजपणो ॥ ५७ ॥ नाभी उपर पाडुओ आकार, अशुभपणु ते पाप प्रकार; भुंडा वोले लोक सहु कोय, दुर्भाग्यपणुं ते सही होय ॥ ५८ ॥ स्वर वोले जे असूयातणो, पाप उदय ते दुस्वरपणो; वचन न माने जेहनो कोय, अनादेय वचन प्रमाण न होय ॥ ५९ ॥ रुडुं करतां जस न वोलाय, अपजसपणुं तेहि ज कहेवाय; नरकगति नारकी अनुपूरवी, नरक आयु ए पाप अनुभवी ॥ ६० ॥

क्रोध मान माया लोभ ज जाण, संज्वलनो ए पक्ष प्रमाण; क्रोध मान माया लोभ विचार, प्रत्याख्यानी मास ज चार ॥६१॥ क्रोध मान माया ने लोभ, वरस एक लगे एहनो थोभ; अप्रत्याख्यानी ए कहेवाय, पाप उदय त्यारे नवी जाय ॥ ६२ ॥ क्रोध मान माया ने लोभ, जीवितव्य लगे एहीज थोभ; अनंतानु-वंधी एहि ज चार, पाप उदये रोले संसार ॥ ६३ ॥ हास्य रति अरति भय शोक, छट्टो ते दुगंच्छा थोक; पुरुष स्त्री नपुंसक वेद, गति तिर्यंच एकसठमो भेद ॥ ६४ ॥ तिर्यंचनी अ-नुपूर्वी जाण, एकेंद्रिय ते पाप प्रमाण; वेइंद्रिय तेइंद्रिय सही, चौरेंद्रिय ते पापप्रकृति कही ॥६५॥ कुत्सित गति रासभनी जाण, उपघात पडजीभी नाण; वर्ण गंध रस स्पर्श विचार, ए पामे ते अशुभ असार ॥ ६६ ॥ पाटो वेहु दिशे मर्कटवंध, ऋषभनाराच संघयण संध; विहु दिशी मर्कटवंध खीली नहि, नाराच संघ-

यण ए वात ज कही ॥ ६७ ॥ एक दिशी मर्कटबंध ज होय, अर्धनाराच सघयण ए जोय; कीलिका खीलीवाली जोय, छेवटे सधी लगाडी होय ॥ ६८ ॥ नाभी उपर रुडो लह्यो, निगोहे संठाण इणी परे लह्यो; नाभी नीचे ते रुडो जाण, उचे भुडो ते सादि संठाण ॥ ६९ ॥ वामन संठाण एणी परे जोय, मस्तक ग्रीवा हाथ पग होय; कुब्ज पुंठ उदर असार, एकाशीनो पाप विचार ॥ ७० ॥ सघळां अंगोपांग कुरूप, हुडकनो ए कह्यो स्वरूप, वासी भेद ते पापना जोय, समदिष्टी ते छांडे सोय ॥७१॥

॥ आश्रवतत्त्व ॥ (दुहा)

श्री जिनवरजीए भापिया, प्रश्नव्याकरण मोझार;
पाप आवे जेणे थानके, तेहना पच प्रकार ॥७२॥

भेद बेतालीस जे काह्या, सूत्रमांहि विस्तार;
समकितधारी ते सही, जाणे एह विचार ॥७३॥

१ न्यग्रोध.

॥ चोपाइ ॥

इंद्रिय पांच ने जिनवरे कही, पाप आवे तिणे करी सही; क्रोध मान माया लोभ ए चार, प्राणातिपात जीवनो संहार ॥ ७४ ॥ मृषावाद जूठो उच्चरे, अदत्तादान ते चोरी करे; मैथुन जे परस्त्रीनी सेव, परिग्रह उपर मन नित्यमेव ॥ ७५ ॥ मन वचन कायाना जोग, विपरीतपणे वर्तावे लोग; काया अजयणाए वावरे तेह, कायिक क्रिया कहीए तेह ॥ ७६ ॥ हल उखल घरंटी कोदाल, अधिकरण क्रिया एहि ज चाल; जीव अजीव उपर करे रीस, पाओसिया क्रिया ते निशदिश ॥ ७७ ॥ परितापनी क्रिया ते धरे, पर आत्माने पीडा करे; प्राणातिपातकी जीवनो नाश, आरंभीया कर्ष-सण प्रकाश ॥ ७८ ॥ अनेक पदार्थ उपर ममता सही, परिग्रहीया क्रिया ते कही; मायावत्तिया क्रिया जाण, परनी वंछना करे अजाण ॥ ७९ ॥ मिथ्यादर्शनवत्तिया हेव, कुगुरु कुदेव कुधर्मनी

---

१ खेती.

सेव; अपच्चखाण पच्चखाण नवी धरे, स्त्रीप्रशंसा दृष्टिकी करे ॥ ८० ॥ पुष्टकी क्रिया इम उच्चरे, भलो भुंडो देखी रागद्वेष ज करे; पाडुच्चिया क्रिया ते कहेवाय, कीणहीकनी वस्तु देखी न जाय ॥ ८१ ॥ सामंतोवणीया क्रिया पातकी, ठाम उघाडां राख्या थकी; नेसथ्थिआ अन्य पासे शस्त्र घडाय, साहथ्थिया पोते शस्त्र कराय ॥ ८२ ॥ जीव अजीव विणसे अणाय, आणावणिया क्रिया कहेवाय; वियारणीया क्रिया ते जाण, जीव अजीव विदारे आण ॥ ८३ ॥ जमतां भाणामां माखी मरे, अणाभोग क्रिया ते धरे; जीण कीधे लोकमां भुंडो थाय, अणवकंख क्रिया कहेवाय ॥ ८४ ॥ अन्य पासे जे पाप कराय, अन्योपयोग क्रिया लगाय; घणा जणनो मन एकी ज थाय, सामुदायिकी क्रिया कहेवाय ॥ ८५ ॥ मित्रादि अर्थे जे करे कर्म, पिज्जवनियो एहनो मर्म; द्वेषवडे क्रिया बंधाय,

---

१ प्रेमप्रत्ययकी.

द्वेषवात्तियां[1] ते कहेवाय ॥ ८६ ॥ इर्यापथिकी क्रिया विचरंता जोय, पचवीशमी क्रिया लागे सोय; भेद बेंतालीश आश्रवना कह्या, गुरुवचने आगमथी लह्या ॥ ८७ ॥

॥ संवरतत्त्व ॥ (दुहा)

भेद वीश संवरना कह्या, ठाणांग सूत्र मोझार;
भेद सत्तावन पण कह्या, ग्रंथांतरथी विचार ॥८८॥

भेद सत्तावन हवे कहुं, संवरना जग सार;
मन शुद्धे पाळे प्रेमशुं, ते उतरे भवपार ॥८९॥

॥ चोपाई ॥

धुंसर प्रमाणे जुए जेह, इर्यासमिति कहीए तेह; सावद्य टाली निरवद्य उच्चरे, भाषासमिति इणी परे धरे ॥ ९० ॥ दोष रहित जे लीये आहार, एषणासमिति कहीए सार; लेतां मूकतां जयणा करे, आदानानिखेवणा चित ज धरे ॥ ९१ ॥ जीव जतना करी परठवे, पारिठा-

---

१ द्वेषप्रत्ययकी.

वणियासमिति इम स्तवे; मन साथे नवी करे पाप, मनगुप्ति ते इणी परे थाप ॥ ९२ ॥ सावद्य वचन ते बोले नहि, वचनगुप्ति ते कहीए सही; सवरी राखे आपणी काय, कायगुप्ति ते कहेवाय ॥९३॥ आरंभ न करे भूख्यो रहे, क्षुधा परीसह इणी परे सहे; काचुं पाणी न पीए लगार, तृषा खमे तृषा परीसह सार ॥९४॥ शीत परीसह शीत ज खमे, अग्नि न वांछे काया दमे; उष्ण परीसह लागे ताप, स्नान न वांछे कहीए आप ॥ ९५ ॥ डांस माखी परीसह सही, डांस माखी उडाडे नहि; वस्त्र छते वस्त्र वांछे नहि, अचेल परीसह कहीए सही ॥९६॥ अरति परीसह मन उद्वेग, स्त्री देखी आणे संवेग; चर्या परीसह विहार ज करे, सकट सहे मन धीरज धरे ॥ ९७ ॥ सज्झाय भूमि डोळे नहि, निसिहिया परीसह एह ज सही; रुडो भुंडो स्थानक नवी कहे, शय्या परीसह निशदिन सहे ॥ ९८ ॥ कडवां वचन अहियासे

जेह, आक्रोश परीसह कहीए तेह; सारतां क्षमा सर्वदा करे, क्रोध परीसह इणीपरे सहे ॥ ९९ ॥ भिक्षा मागतां न करे अभिमान, याचना परीसह इणाविध जाण; अणलाधे दीन ज न थाय, अलाभ परीसह ते कहेवाय ॥ १०० ॥ रोग आव्ये औषध नवी करे, रोग परीसह एणी परे धरे; डाभ तृणनो फरसज सहे, तृणफास· परीसह इणाविध कहे ॥ १०१ ॥ शरीरनो मल उतारे नाहि, मल परीसह ए कहीए सही; आदर देखी न करे अभिमान, सत्कार परीसह एही ज जाण ॥ १०२ ॥ भण्यागण्यानो गर्व नवी करे, प्रज्ञा परीसह एणी परे धरे; भणतां न आवडे तव दीन न थाय, अज्ञाण परीसह ए कहेवाय ॥१०३॥ समकितथी नवी डोले जेह, समकित परीसह कहीए तेह; ए बावीशे परीसह कह्या, गुरुवचने आगमथी लह्या ॥ १०४ ॥ खांति क्षमा जे क्रोध नवी करे, मार्दवपणुं ते अभिमान न धरे; आर्जवपणुं कपट नवी करे, सरलपणाने

चित्त ज धरे ॥१०५॥ मुक्ति ते लोभनो परिहार, तप दुभेदे कह्यो सार; संयम सत्तर भेदे आण, सत्य साचो वोले ते जाण ॥ १०६ ॥ जीण क्रियाए कर्म लागे नाहि, शौचपणुं ते कहीए सही; अकिंचनपणे धन न रखाय, नव वाड सहित ब्रह्मचर्य कहेवाय ॥ १०७ ॥ दशविध यतिधर्म कह्यो सार, चालीशमो ए सवर द्वार; प्रथम अनित्य भावना कही, वीजी अशरण भावना लही ॥ १०८ ॥ ससार भावना त्रीजी जाण, चोथी एकत्व भावना प्रमाण; पांचमी अन्यत्व भावना सुणो, अशुचि भावना छट्ठी मुणो ॥ १०९ ॥ आश्रव भावना कही सातमी, सवर भावना लहीए आठमी, नवमी निर्जरा भावना मान, दशमी लोक भावना जाण ॥११०॥ वोधि भावना अग्यारमी कहु, धर्म भावना वारमी लहुं; सामायिक चारित्र पहेलुं कह्युं, छेदोपस्थापनीय वीजुं लह्यु ॥ १११ ॥ परिहारविशुद्धि त्रीजुं जाण, सूक्ष्मसपराय चोथुं वखाण; यथाख्यात

चारित्र पांचमुं कह्युं, संवर भेद सत्तावन लह्युं ॥ ११२ ॥ सत्तावन भेदे संवर द्वार, श्रावक ते धारे निरधार; छ भेदे तप बाह्य ज कह्यो, छ भेदे अभ्यंतर तप लह्यो ॥ ११३ ॥

॥ निर्जरातत्त्व ॥

बारे भेदे निर्जरा सार, पाळे ते उतरे भवपार; अणसण छट्ठ अट्ठमादि करे, उणोदरी पेट पूरो नवी भरे ॥ ११४ ॥ वृत्तिसंक्षेप कह्यो ए सार, सचित्त द्रव्यनो करे परिहार; रसत्याग जे आंबिल करे, कायक्लेश आतापना धरे ॥ ११५ ॥ अंगोपांग संवरीने रह्या, संलि[1]ण तप ते इणी परे कह्या; दूषण लाग्ये प्रायश्चित्त करे, ज्ञान गुरुनो विनय ज करे ॥ ११६ ॥ गुरुने आणी आपे आहार, वैयावच्च तप कहीए सार; मन वचन काय राखी ठाय, पंच प्रकारे करे सज्झाय ॥ ११७ ॥ शुक्ल ध्यान धर्म ध्यान ज धरे, करम खपाववा काउसग्ग करे; बारे प्रकारे निर्जरा कही, पांचमे अंगे गुरुमुखथी लही ॥ ११८ ॥

---

१ संलिनता.

|| बंधतत्त्व ||

प्रकृति बंधनो एहि ज पर्याय, रुडो पाडुओ होय स्वभाव; स्थिति बांधी होय कर्मनी जेटली, सही भोगवे ते तेटली ॥ ११९ ॥ अनुभाग रूप रस केळवे, प्रदेश कर्मनां दळ मेळवे; ए बंधना चार प्रकार, टाळे ते पामे भवपार ॥ १२० ॥ अथवा बंधतत्त्व गंभीर, सूक्ष्म छे पण तेहनो हीर; कहिश्युं करवा पर उपगार, बधतत्त्वना चार प्रकार ॥ १२१ ॥ एणी परे भेळो जीव कर्म बध, जीम एकठा फुल ने गंध, तिलने तेल जीम छे एकठा, दूध पाणी जीम मळ्यो सामटा ॥ १२२ ॥ तेणी परे जीव मिश्र छे कर्म, लोक दैव कहे छे ते कर्म; कर्मे भेद्यो सुख दुःख सहे, वेर भाव छे पण एकठा रहे ॥ १२३ ॥ कांइएक थाये कर्म बलवत, कांइएक जीव करे तस अंत; जीव कर्मनो एहवो ढाळ, एक एकने खाळे तत्काळ ॥ १२४ ॥ कर्मबंधना चार प्रकार, प्रकृति स्थिति

---

१ खरान. २ कोड नग्वत. ३ रोके.

रस प्रदेश अपार; प्रकृति कहीए कर्म स्वभाव, स्थिति रहेवुं आउखानो भाव ॥ १२५ ॥ कडवो मीठो रस अनुभाग, प्रदेश भेदे दल संचे लाग; मोदकने दृष्टांते वंध, अथवा वैद्य गूटिका संवंध ॥ १२६ ॥ कोइक वैद्ये वाटी औपधि, वांधी गूटिका नव नव विधि; तेहतणो वंध ए चीहुं भेद, पहेलो प्रकृति कहुं ते छेद ॥ १२७ ॥ कोइक गोली तो हरे ताव, कोइक करे सवलाइ भाव; एक श्लेष्मनो हरती ताप, एक कोढनो टाळे पाप ॥ १२८ ॥ एक गोळी टाळे कास ने श्वास, एक हरस जलोदरनो वास; एक गोळीथी सन्निपात ज जाय, एक निवारे पित्त ने वाय ॥ १२९ ॥ प्रकृति स्वभावे इम गुण करे, बीजी स्थिति आयु इम धरे; दिन पक्ष मास छ मास ते रहे, पछे विणसे गुण नवी लहे ॥ १३० ॥ त्रीजो रस गोळीनो जेह, खाटी खारी मधुरी तेह; प्रदेश चोथो तोल प्रमाण, एम कहीए गोळीनो मान ॥ १३१ ॥ इणे दृष्टांते

जीवनो धर्म, पुद्गल लेइ बांधे कर्म; ज्ञान दर्शन चारित्र आवरे, वारे दुःख सुख अनुसरे ॥ १३२ ॥ प्राये ते प्रकृति बंधनो कह्यो, प्रकृति स्वकर्म स्वभाव संग्रह्यो; बीजी स्थिति रहेवानुं आय, नाण दर्शनावरणी वेदनी अतराय ॥ १३३ ॥ तीस कोडाकोडी सागर विशाळ, तेत्रीश सागर आयुनो काळ; वीश कोडाकोडी नाम गोत्रनु आय, सित्तेर कोडाकोडी मोहनी कहेवाय ॥१३४॥ जघन्य वेदनी मुहूरत बार, नाम गोत्रने आठ विचार, स्थिति थोडी बीजा कर्मतणी, अंतरमुहूर्त्त प्रमाण लघु गणी ॥ १३५ ॥ त्रीजुं अशुभ कर्म रस लिंब, शुभ कर्म रस साकर टींब; कर्मतणो दळ चोथो प्रदेश, एकठा रहे हळवा लवलेश ॥ १३६ ॥ सोवन आवळी सम शुभ कर्म, लोह समान लहीए अशुभ कर्म; बंधतत्त्व ए चार प्रकार, मत बांधो कोइ नरनार॥१३७॥

॥ मोक्षतत्त्व ॥

मोक्षतत्त्व नवमो ए द्वार, तेहतणो हवे

कहुं अधिकार; सकल कर्मतणो क्षय करी, जीव रहे तीहां सुख अनुसरी ॥ १३८ ॥ लोकाग्र-भागे ते नित रहे, नास्तिक होय ते नवी सद्दहे; तेहने मोक्ष थापवा भणी, पहेलो भेद कह्यो त्रिभुवनधणी ॥ १३९ ॥ मोक्ष पदारथनो एह मतो, एक पद नाम माटे छे छतो; जे जे एक पद ते छे सही, जेम जगजीवनी दया कही ॥ १४० ॥ वे पद नाम पदारथ जेह, केटला सत असत होय तेह; श्रीनंदन जीम हस्ती-दंत, राजपुत्र ने लक्ष्मीकंत ॥ १४१ ॥ वृक्ष-कुसुम अने मृगसिंग, ए वेहु 'शब्द छता सरगंग; बे शब्द नाम अछता जेह, शशसिंग वंध्यापुत्र ज तेह ॥ १४२ ॥ कुरंगसासिंग ने रासभसिंग, पाडो गाभणो करहासिंग; आकाश-कुसुम संजोगी नाम, एहनो किहांय न दीसे ठाम ॥ १४३ ॥ तेम एक पद नाम मोक्ष निःसंदेह, छे निश्चे म धरीश संदेह; वळी मार्गणा द्वारे करी, मोक्ष प्ररूपणा करुं ते खरी ॥ १४४ ॥

बीजो भेद मोक्षनो जेह, कोण कोण जीव लहे पण तेह; मानवपणे पामे मुगति, त्रिहुं गतिनाने नहि मुगति ॥ १४५ ॥ पंचेंद्रिय कोइक सिद्ध थाय, बी ती चौरेंद्रिय नवी कहाय; त्रसकायथी शिवपुर होय, पांच काय पण न लहे सोय ॥ १४६ ॥ भव्य जीव ते पामे एह, अभव्य जीव पामे नव तेह; लहे सन्नियां[1] मोक्ष ज द्वार, असन्निया न लहे निरधार ॥ १४७ ॥ पांचमे चारित्रे लहे शिवसुख, पहिले चीहुं नवी पामे सुख; समकितना भेद छे जे पच, पाहिलां चीहुने नहीं शिव संच ॥ १४८ ॥ क्षायिक समकित जीव जे लहे, मोक्ष पामे ते जिनवर कहे; अणा-हारी मुक्ति जड मळे, आहारी ते संसारमां रुळे ॥ १४९ ॥ केवळदर्शने शिवसुख सही, चक्षु अचक्षु अवधि त्रीहुं नहि; केवळज्ञाने मोक्ष सर्वदा, बीजे चीहुं ज्ञाने नहि कदा ॥१५०॥ एणे दश स्थानके पामे मुगति, प्रथम द्वार जाणे

---

१ संज्ञी.

ए सुमति; छतो ग्रहितो मोक्ष ज सही, आकाश-कुसुमपरे ते नहि ॥ १५१ ॥ बीजे भेदे द्रव्य-प्रमाण, मोक्षविषे सिद्ध केटला जाण; जीव-द्रव्य सिद्धना अनंत, एहवी वात कही भगवंत ॥१५२॥ सिद्धक्षेत्र ते केटलो होय, सिद्ध रह्या अवगाही जोय; असंख्यातमे भागे लोकने जाण, सिद्ध रह्या एक अनंता मान ॥ १५३ ॥ स्पर्शनाद्वार ए चोथो कह्यो, सिद्ध केटलो क्षेत्र फरसी रह्यो; क्षेत्रथकी मानो निरधार, झाझेरी ते फर्सना सार ॥ १५४ ॥ सिद्धने हुवो केटलो काळ, ते भाख्यो छे दीनदयाल; एक सिद्ध आश्री सादिअनंत, सिद्ध सर्व आश्री अनादि-अनंत ॥ १५५ ॥ छट्ठो कह्यो अंतर द्वार, सिद्ध-सिद्धमां अंतर सार; सिद्धसिद्धमां अंतर नहि, सिद्ध रह्या छे मांहोमाहिं ॥ १५६ ॥ भागद्वार सातमो वखाण, केटलामे भागे सिद्ध रह्या जाण; संसारी ते सघळा जीव, अनंतमे भागे सिद्ध स-दीव ॥१५७॥ आठमा द्वारतणो प्रस्ताव, सिद्ध

रह्या छे केहवे भाव; ज्ञान दर्शन छे क्षायिक भाव, जीवतणो पारिणासिक भाव ॥१५८॥ जीव फीटी अजीव न थाय, अजीव फीटीने जीव न कहाय; भव्य टळीने अभव्य न होय, अभव्य-पणुं टळी भव्य न जोय ॥१५९॥ पारिणासिक भाव ए जाणवो, जाणीने समकित आणवो; समकिती पामे सुख अनंत, एणीपरे भाख्यो श्री भगवंत ॥ १६० ॥ अल्पवहुत्व ते सिद्ध-तणा, किया थोडा ने किया घणा; नपुसक सिद्ध ते थोडा जाण, सख्यात गुण स्त्री सिद्ध वखाण ॥ १६१ ॥ स्त्री सिद्धथी पुरुप ज कह्या, संख्यात गुण अधिका लह्या; एक समये सिद्ध केटला थाय, ते पण वात कही जिनराय ॥१६२॥ दश नपुंसक सिद्ध ज जाण, वीश होय स्त्री सिद्ध प्रमाण; एक सो आठ पुरुप ज कह्या, जिनवर वचने आगमथी लह्या ॥ १६३ ॥ वसे छहोतेर वोलनो सार, आगमथी कीधो विस्तार; नवत-त्त्वनी चोपाइ एह, भणे गणे सुख पामे तेह

॥१६४॥ श्री तपागच्छतणा शणगार, श्रीविजय-प्रभसूरि गणधार; तास पाटे विराजे सार, श्री उदयविजय उपाध्याय हितकार ॥१६५॥ तास शासनमांहे शोभता, श्री मणिविजय पंडित छता; तास शिष्य भाग्यविजयजीए कह्या, एह बोल सिद्धांत थकी संग्रह्या ॥ १६६ ॥

संवत सत्तर छासठो उल्लास,
नगर पाटण रह्या चोमास;
भाग्यविजयजीए विनति करी,
संघ समक्ष सौ चित्तमां धरी ॥ १६७ ॥

इति श्री नवतत्त्व स्तवन.

॥ श्री विवेकविजयविरचितं ॥

॥ श्री नवतत्त्वस्तवनम् ॥

॥ दुहा ॥

सरस्वतीने प्रणमु सदा, वरदाता नित्यमेव ।
मुज मुख आवी तुं वसे, करु निरन्तर सेव ॥१॥
आदीश्वर अरिहत नमु, युगला धर्म निवार ।
मरुदेवीसुत चंदलो, एहीज मुज आधार ॥२॥
तासतणा पद युग नमी, वर्णवुं तत्त्व विचार ।
भवियण एक चित्ते करी, नाम कहु हितकार ॥३॥
जीव अजीव पुन्य पाप जे, सवर आश्रव जेह ।
निर्जरा बंध मोक्ष जे, जिनजीए भाख्या तेह ॥४॥
एहना भेद छे नव नवा, आगममां अनुरूप ।
गुरुमुखथी जे सांभली, भाखु एह स्वरूप ॥५॥

॥ ढाल १ ली ॥

(सोलमा श्री जिनराज ओलग सुणो अमतणी ललना–ए देशी)

जीवतत्त्वना भेद ते चौदे जाणीए ललना,

चौद अजीवना भेद ते मनमां आणीए ललना। भेद बेंतालीश पुन्यना भवियण चित्त धरो ललना, ब्यासी भेद ते पापना मनथी संवरो ललना ॥ १ ॥ आश्रवना बेंतालीश भेद ते शावीए ललना, संवरना सत्तावन चित्तमां लावीए ललना। बार भेद छे निर्जरा कर्मने निर्जरे ललना, जेहथी प्राणी मोक्षरमणी सुखने वरे ललना ॥ २ ॥ बंधतत्त्वना चार ते बंधने तोडीए ललना, मोक्षतत्त्वना नव ते सुखेथी जोडीए ललना। सर्व मळी नव तत्त्वना भेद ते जाणीए ललना, बसें ने छोंतेर मनमां आणीए ललना॥ ३ ॥ तेहमां बाणुं अरूपी भेद ते सुख-करु ललना, एक सो चोरासी रूपी कहे ते जिन-वरु ललना। डुंगर गुरुना ध्यानथी सुखने अनु-सरे ललना, विवेक कहे भवि लोक के भवसा-यर तरे ललना ॥ ४ ॥

॥ दुहा ॥

प्रथम श्री जीवतत्त्वना, भेद कहुं हितकार।
विवरीने ते वर्णवुं, एक एक सुखकार ॥ १ ॥

॥ ढाल २ जी ॥

(नदी यमुनाके तीर उडे दोय पंखिया—ए देशी)

एक भेदे कह्यो जीव दुविध भेदे वली,
त्रण प्रकारे जाण चउविह कहे केवली । पंच
षड्विध जीव छे छए भाखीया, अरिहा जिन-
वर एह के मुखथी दाखीया ॥१॥ चेतना लक्षण
जीव ते एटले एक छे, त्रस अने वीजो स्थावर
इहां नही खेद छे । स्त्री वेद पुरुष नपुसक त्रण-
विध ए सही, देवगइ मनुष्य तिर्यच नारकी
कही ॥२॥ पांच प्रकारे जीव पंचेन्द्रिय परखीए,
छ प्रकारे जीव छकायने निरखीए। इणाविध
छ भेदे जीव धारो तुम एक मना, आगळ दश
तस प्राण कहे त्रिभुवन जना ॥३॥ पांच इन्द्रिय
त्रण वल श्वासोश्वास आउखुं, ए दश प्राण ते
होय चिवरी कहुं पारखुं । एकेन्द्रिय प्राण चार
वेइद्रिय छ कह्या, तेइन्द्रिय सात जाण चउ-
रिन्द्रिय आठ लह्या ॥ ४ ॥ असज्ञी पचेन्द्रियने
नव सज्ञी दश धारजो, एह विना अवर न होय

संदेह मन वारजो। हवे एकेन्द्रिय जे सूक्ष्म बादर दोय छे, पंचेन्द्रिय संज्ञी असंज्ञी दोय भेदे जोय छे ॥ ५ ॥ वेइन्द्रिय तेइन्द्रिय चौरिंद्रिय जाणजो, ए साते भेद होय के शुभ मन आणजो। पज्ज अपज्ज दोय चउद भेद जीवना, धारो चित्तमां एह के भविजन एकमना ॥६॥ आहार शरीर इन्द्रिय श्वास वचन सही, मननी छट्ठी जाण एकेन्द्रिय चउ कही। वि ती चउरिंद्रिय असन्नीने होये पांच ए, षट् संज्ञीने जाण विवेक कहे साच ए ॥ ७ ॥

॥ दुहा ॥

जीव तत्त्व पूरण थयो, हवे अजीव विचार।
भिन्न भिन्न करीने कहुं, सांभळजो नरनार ॥१॥

॥ ढाल २ जी ॥

(वीरजीने वचने अमृतसर झरे—ए देशी)

धर्मास्तिकाय देश प्रदेश छे रे तिम अधर्मास्ति रे काय। एहना त्रण त्रण भेद कह्या रे, एम आकाशना त्रण थाय ॥ १ ॥ भवि तुमे

जाणजो रे अजीव तत्त्वने रे (आंकणी) ए त्रणेना नव भेद सुंदरु रे, दशमो भेद छे काळ। खध देश प्रदेश परमाणुओ रे, अजीवना चउद कह्या सुविलास ॥ २ ॥ भ० ॥ धर्मास्ति अधर्मास्ति पुद्‍गला रे, आकाश काळ सुविहाण। ए पांच अजीव जिन कह्या रे, कह्या कह्या त्रिभुवनभाण ॥ ३ ॥ भ० ॥ चलण स्वभाव धर्मास्तिकायनो रे, अधर्मास्ति स्थिर ठाण। अवकाश आपे पुद्‍गल जीवने रे, हवे पुद्‍गलना चार विनाण ॥४॥ ॥भ०॥ खध देश प्रदेश परमाणुओ रे, पुद्‍गलना चार भेव। हवे आवलिका भेद तमे लहो रे, असख्य समय आवली मेव ॥ ५ ॥ भ० ॥ एक क्रोड ने सडसठ लाख छे रे, उपर सीतोत्तेर सहस ज जोय। वशे सोल आवलिका कही रे, एटली आवली एक मुहूर्त्त होय ॥ ६ ॥ भ० ॥ त्रीस मुहूर्त्त ते दिवस रात्री कही रे, पन्नर अहोरात्री एक ज पक्ष। वे पक्षे एक मासज भावीए रे, वार मासे एक ज वर्ष ॥ ७ ॥ भ० ॥ एहवे वर्षे हवे

पूरव कहुं रे, सीतेर लाख कोडी वरस जे भाव। छप्पन सहस कोडी वरस सान कहुं रे, पूरव एटले वर्षे थाय ॥ ८ ॥ भ० ॥ असंख्याते पूर्वे एक पल्योपम जाणीए रे, दश कोडाकोडी सागर एक। सागर दस कोडाकोडी उत्सर्पिणी, अवसर्पिणी कोडाकोडी छेक ॥ ९ ॥ भ० ॥ वीश कोडाकोडी सागर काळचक्र छे रे, काळ अनेक (नंत) पुद्गल परावर्त्ते जाण। डुंगर गुरुना पद शुभ ध्यानथी रे, नित नित विवेक लहे कल्याण ॥ १० ॥ भ० ॥

॥ दुहा ॥

पुण्य तत्त्वतणा कहुं, भेद बेंतालीश जेह ।
एकमना थइ सांभलो, आणी अधिक स्नेह ॥१॥

॥ ढाल ४ थी ॥

(साहेबजी श्री विमलाचल भेटीए हो लाल—ए देशी.)

साहेबजी बेंतालीश भेद पुण्यतत्त्वना हो लाल, शाता वेदनीय उच्च गोत्र सा० ॥ सा० मनुष्य गति मनु आनुपूर्वी हो लाल, चार भेद ए युक्त सा० ॥ पुण्य तत्त्व हवे सांभळो हो लाल ॥

(ए आंकणी) ॥ १ ॥ सा० सुरदुग पंचेंद्रियपणे हो लाल, पांच देह मनोहार सा० ॥ सा० औदारिक वैक्रिय आहारके हो लाल, अंगोपांगे युक्त धार ॥ सा० ॥ पुण्य०॥ २ ॥ सा० प्रथम सघयण सस्थानशुं हो लाल, शुभ वर्ण शुभ गध ॥ सा० ॥ सा० शुभ रस शुभ स्पर्शने हो लाल, अगुरुलघु अदभ ॥ सा०॥ पुण्य० ॥ ३ ॥ सा० पराघात श्वासोश्वासनी हो लाल, लेवानी जेहनी शक्ति ॥ सा० ॥ सा० आतप भेद पचवीसमो हो लाल, उद्योत कर्म तो व्यक्त ॥ सा० पुण्य० ॥ ४ ॥ सा० सुखगति शुभगति करे हो लाल, निर्माण नाम (ख) गइ पर्व ॥ सा०॥ सा० त्रस दशको दश भेदनो हो लाल, आगळ कहुं ते सर्व ॥ सा० ॥ पुण्य० ॥५॥ सा० सुर नर तिरि आउखु हो लाल, तीर्थंकर नामकर्म ॥ सा० ॥ सा० हवे त्रस दशको वर्णवुं हो लाल, जेहथी लहो शिवशर्म ॥ सा० ॥ पुण्य० ॥६॥ सा० त्रस वादर पर्याप्ता हो लाल, प्रत्येक स्थिर शुभ नाम

॥ सा० ॥ सा० सौभाग्य नामकर्मथी हो लाल, जीव लहे शुभ ठाम ॥ सा० ॥ पुण्य० ॥ ७ ॥ सा० सुस्वर आदेय जस नामथी हो लाल, जीव लहे सुख नित्य ॥ सा० ॥ सा० डुंगर गुरु पद सेवतां हो लाल, विवेक लहे जग जीत ॥ सा० ॥ पुण्य० ॥ ८ ॥

॥ दुहा ॥

पाप तत्त्वथी दुःख होय, पामे नरक द्वार ।
ते माटे चेतन तमे, मनथी एह निवार ॥ १ ॥

॥ ढाल ५ मी ॥

(सुरती महीनानी देशी)

आवरण पंचने तिम वळी अंतराय पंच, पंच निद्रा कही दर्शन चार ते खलखंच । नीच गोत्र असाता तिम वली मिथ्यात्व, स्थावर दशको आ-गल कहे सांभळो एह विख्यात ॥ १ ॥ नरक-त्रिक अने वली पणवीस कषाय, तिरियदुग ए कह्या भेद बासठ थाय । इग बि ति चउ जाइ कुखगइ उपघात, होय प्राणीने ते सही नीच कर्म विख्यात ॥ २ ॥ अशुभ वर्ण अशुभ रस गंध

अशुभ जाण, फरस अशुभ ते कह्यो आगममां जगभाण। पढम संघयण विना नही पढम संस्थान, वहोतेर भेद एह थया जाणो एहनो मान ॥ ३ ॥ स्थावर सुहुम अपज्ज साधारण अथिर, अशुभ दुभग दुसर अनादेय अपजस धीर। आगममां पाप तत्त्वना भेद ए व्यासी जाण, डुंगर गुरुना सेवक विवेकने नित्य कल्याण ॥४॥

॥ दुहा ॥

पापतत्त्व ते ए कह्यो, हवे आश्रवनो काम।
पाप आवे जे जीवने, आश्रव एहनुं नाम ॥१॥

॥ ढाल ६ ट्ठी ॥

(शान्तिजिनेश्वर केसर अर्चित जगधणी रे के अ०—ए देशी)

पांच इंद्रिय कषाय चार के अव्रत पण कह्या रे के अ०, जोगतणा त्रण भेद के गुरुमुखथी लह्या रे के गु० ॥ हवे क्रिया ते जोय के पणवीस अनुक्रमे रे के प० तजीए जेहथी होय के पुण्यशुं सक्रमे रे के पु० ॥१॥ पहेली कायिकी जाण के वीजी अधिकरणिकी रे के वी० त्रीजी प्राद्वेषिकी होय के चोथी पारितापनिकी रे के चो० ॥ प्राणातिपाति-

की पांचमी छट्टी आरंभिकी रे के छ० परिग्रहकी सातमी आठमी मायिकी रे के आ० ॥२॥ मिथ्यादर्शन अप्रत्याख्यानिकी नव दश ए कही रे के न० दिट्ठी पुट्ठी पाडुच्चिकी त्रयोदश ए लही रे त्र० ॥ सामंत नीसत्थ स्वहस्तिकी सोलमी रे के स्व० सत्तरमी आणवणिकी विदारण अढारमी रे के वि० ॥ ३ ॥ अणाभोगा अणवकंख वे मळी वीश थइ रे के वे० अणउपयोग समुदायिकी बावीस ए लही रे के बा० ॥ त्रेवीशमी ते रागिकी चोवीसमी द्वेषिकी रे के चो० पणवीसमी इर्यापथिकी कही विशेष करी रे के क० ॥४॥ भेद बेंतालीश आश्रव तत्त्वना ए कह्या रे के त० सम्यग्दृष्टि जीव के मनथी सद्दह्या रे के म० ॥ डुंगर गुरु शुभ ध्यानथी आश्रवने तजो रे के आ० विवेक कहे भविलोक के शिवरमणी भजो रे के शि० ॥ ५ ॥

॥ दुहा ॥

संवर ते छट्ठो कहुं, भेद सत्तावन जेह ।
मनथी संवर जे करे, शिवसुख पामे तेह ॥ १ ॥

॥ ढाल ७ मी ॥

(प्राणी वाणी जिनतणी अथवा मुनिसुव्रत जिन वंदना—ए देशी)

संवर तत्त्व ते सांभळो, संवरीए आतम नीत रे । अरिहा जिनवरे भाखीयो, आगममांहे शुभ रीत रे ॥ आगममांहे शुभ रीत सुचित्त सुनीत जगतगुरु भाखीयो सुखकंद रे, सुखकंद आनंद अमंद जगतगुरु भाखीयो सुखकंद रे (आंकणी) ॥ १ ॥ पांच सुमति त्रण गुप्ति जे. परीसह वावीस नीवारो रे । दशविध मुनिवर धर्म जे, मुनिजन नितनित तुमे धारो रे मुनि० जग० सुख० सु० ॥ २ ॥ पांच सुमति विवरी कहुं, इर्यासमिति प्रथम वखाण रे ॥ छकाय रक्षा जे करे, इर्या कही तेह सुजाण रे इर्या० ज० सु० ॥ ३ ॥ भाषासमिति बीजी हवे, सहुने सुख उपजे सोय रे ॥ एषणा बेतालीश दोष जे, मुनिने आहार इम होय रे मु० ज० सु० ॥ ४ ॥ आदाननिक्षेपण समिति, लेवे मूके शुभ योग रे ॥ पारिष्ठापनिका कही, मल मूत्र

नांखे उपयोग रे म० ज० सु० ॥५॥ त्रण गुप्ति हवे चित्त धरो, मन वचन काया करे शुद्ध रे॥ आठ प्रवचन मात जे, मुनि धारे तेही ज बुद्ध रे मु० ज० सु० ॥ ६ ॥ क्षुधा पिपासा शीत जे, उष्ण डंस परीसह अचेल रे ॥ रति स्त्रियादिक ते वळी, चरिया निसीहियादिक मेल रे च० ज० सु० ॥ ७ ॥ शय्या अक्रोस वह जायणा, अलाभ रोग तणफास रे ॥ मल सक्कार परीसह जे, पन्ना अन्नाण समत्त रे प० ज० सु० ॥८॥ खंती मद्दव अज्जव, मुत्ती तव संजम मेह रे ॥ सच्चं सोयं अकिंचण, बंभचेर दसविध जेह रे वं० ज० सु० ॥ ९ ॥ प्रथम अनित्य भावना अशरण संसार एकत्व रे ॥ अन्यत्व भावना पांचमी, अशुचि भावना तत्त्व रे अ० ज० सु० ॥१०॥ आश्रव संवर निर्जरा, लोक वोधिदुर्लभ भाव रे॥ धर्मध्यान ते बारमी, ए छे भवजल जंतु नाव रे ए० ज० सु० ॥११॥ हवे पांच भेद चारित्रना, सामायिक छेदोपस्थापन रे॥ परिहारसूक्ष्म चारित्र जे, यथाख्यात

मोक्ष निदान रे यथा० ज० सु० ॥१२॥ यथा-ख्यात चरण जे आच रे, ते पामे मुक्तिनो ठाणरे। डुंगर गुरुना ध्यानथी, विवेक लहे बहु नाण रे वि० ज० सु० ॥ १३ ॥

॥ दुहा ॥

वार प्रकारे तप तपे, निर्जरा तेहनुं नाम ॥
आत्मप्रदेशे तेहथकी, कर्म पुद्गल खयठाम ॥ १ ॥

॥ ढाल ८ मी ॥

(हुओ चारित्र जुत्तो सुमति ने गुत्तो–ए देशी)

अणसण तप ते अन्न पाणी लेवे नहीं, सो-भागी, वळी छठ्ठ अठ्ठम तपने जाणो सही, सो०॥ पुरुषने वत्रीस कवल स्त्री अठ्ठावीश लहे, सो० नपुंसकने चोवीश कवल जिनवर कहे सो० ॥१॥ द्रव्य क्षेत्र काळ भाव अभिग्रह धरे, सो० चन्दन-बाला वीरनो अभिग्रह पूरण करे, सो०॥ वृत्ति-संक्षेपण तप ए त्रीजो कह्यो, सो० षट् रसनो करे त्याग ए तप चोथो लह्यो सो० ॥ २ ॥ लोच करावे अलुवाणे पगे सचरे, सो० इत्यादिक भली-

भातशुं कायकष्ट आदरे, सो० ॥ पांच इंद्रिय चार कषाय जोगने शोधवा, सो० स्त्री आदिक संसर्ग सर्वथी रोधवा सो० ॥३॥ षड्विध बाह्य ए तप तुम्हे जाणजो, सो० गुरुमुखथी लही भाव संदेह मन नाणजो, सो० ॥ हवे षड्विध अभ्यंतर भवी तमे सांभलो, सो० धरीए चित्तमां एह मूकी मन आमलो सो० ॥४॥ पोतानी वातने लोक ते जाणे नवी लहे, सो० हेलामांहे तेहि ज कर्मने खेपवे, सो० ॥ पाप लाग्यो होय ते गुरुमुख आलोवे, सो० एणीविध प्रायश्चित्त तपने जाळवे सो० ॥५॥ नाण दरसन चारित्रनो विनय घणो करे, सो० अरिहंत सिद्ध चैत्य विनय मनमां धरे, सो० ॥ वेयावच्च तप त्रीजो प्रश्नव्याकरणे कह्यो, सो० चौद भेदे वेयावच्च गुरुमुखथी लह्यो सो० ॥६॥ हवे चौथो तप सज्झाय ध्यानने मन खरे, सो० सिद्धांत वांचे पूछे सिद्धांतने नित्य गणे सो० ॥ चिंतवे धर्मो-पदेश हैये भवी चित्तने, सो० जेहथी पामे सज्झाय तपना वित्तने सो० ॥ ७ ॥ समताभावे मनने

आणो ध्यानमें; सो० निरामय निराकार अवस्था ज्ञानमें, सो०॥ शुकलध्यानने ध्यावे रौद्रने परिहरे सो० ए पांचमो तप भवियण चित्तमांही धरे, सो० ॥८॥ छट्ठो हवे काउसग्ग तप तुमे आदरो, सो० क्रोध अने मान माया लोभने परिहरो सो० ॥ अभ्यन्तर षट् भेद प्राणी मन धरो, सो० विवेक कहे भवियण भवसायर तरो, सो० ॥ ९ ॥

॥ दुहा ॥

बंधतत्त्व दूरे तजो, बधन ते नित्यमेव ।
जेथी दुःख पामे घणुं, कहे श्रीजिनवर देव ॥१॥

॥ ढाल ९ मी ॥

(कपूर होय अति उजलो रे—ए देशी)

वधतत्त्व हवे सांभळो रे, भवियण तुमे उमेद॥ चार प्रकारे बंध छे रे, भाखे जिन अवेद रे प्राणी। सांभळो तेह सुजाण (ए आंकणी) ॥ १ ॥ प्रकृतिवध पहेलो कह्यो रे सहाव कहेतां स्वभाव ॥ स्थिति ते काळ जाणजो रे, एही ज एहनो भाव रे ॥ प्राणी० ॥ २ ॥ अनुभाग बंध

ते शुं कहे रे, कडुक अने मीठो रस ॥ प्रदेश बंध चोथो हवे रे, दलसंचय जाणो तस रे ॥ प्राणी०॥३॥ ज्ञानावरणीय कर्मनो रे, चक्षुबंधन जेह ॥ दर्शन ते कहीए बीजो रे, पोळीया सरखो एह रे ॥ प्रा० ॥ ४ ॥ वेदनीय ते असि सारीखो रे, मोहनीय मदिरा समान ॥ हेड सरीखुं आयु जाणीए रे, चितारा सरखो नाम रे ॥ प्रा० ॥ ५ ॥ गोत्र ते कुंभार जेहवो रे, भंडारी सरखो अंतराय ॥ आठ कर्म भाव जाणजो रे, जेहथी दुर्गति जाय रे ॥ प्रा० ॥ ६ ॥ नाण दंसण वेयणी रे, अंतरायनुं मान ॥ त्रीश कोडाकोडीनुं रे, सागर एह निदान रे ॥ प्रा० ॥ ७ ॥ वीश कोडाकोडी नाम गोत्रनी रे, आयु अयर तेत्रीस ॥ काळ उत्कृष्टो पूरो थयो रे, (सीत्तेर कोडाकोडी मोहनीरे) भाखे श्री जगदीश रे ॥प्रा०॥८॥ जघन्य काळ हवे कहुं रे, आठ कर्मनो जेह ॥ वेदनीय कर्मनो जाणीए रे, बार मुहूर्त्त कह्यो एह रे ॥ प्रा० ॥ ९ ॥ नामकर्म गोत्र कर्मनी रे, आठ मुहूर्त्त तिम होय ॥ पंच कर्मनी

आगळ कहे रे, जघन्य काल तिम जोय रे ॥ प्रा०॥ ॥ १० ॥ ज्ञानावरणीय कर्मनी रे, दर्शनावरणीय अंतराय ॥ मोहनीय आयु कर्मनी रे, अतर्मुहूर्त्त कहेवाय रे ॥ प्रा० ॥ ११ ॥ आठ करमथी अलगा रहो रे, जिम लहो सुख निर्वाण ॥ डुंगर गुरुना पदथकी रे, विवेकने कोड कल्याण रे ॥ प्रा० ॥ १२ ॥

॥ दुहा ॥

वंधतत्त्व पूरण थयो, मोक्षतत्त्व सुविचार ॥
ते माटे भवियण तमे, आराधो हितकार ॥ १ ॥

॥ ढाल दशमी ॥

(भविका ! सिद्धचक्र पद वंदो—ए देशी)

छता पदनो प्रथम प्ररूपण, द्रव्य प्रमाण वीजो ॥ क्षेत्र प्रमाण ते त्रीजो जाणो, फरसना द्वारे ते रीझो रे प्राणी ! मोक्ष पदने आराधो, आराधी शिवसुख साधो रे ॥ प्रा० ॥ मो० ॥ (ए आंकणी) ॥ १ ॥ काळद्वार ते पांचमो थुणीए, अंतर छट्टो धीर ॥ सातमो भाग आठमो भाव, अल्पवहुत्व कहे वीर रे ॥ प्राणी० ॥ २ ॥ चार गतिमांहे मनुष्यगतिए, मोक्ष होवे निरधार ॥

पांच इंद्रियमांहे पंचइंद्रियथी, शिवपद लहे सुख-
कार रे ॥ प्रा० ॥ ३ ॥ पृथ्वी आदि पांचे थावर,
एहने मोक्ष नवी लहीए ॥ त्रसकायथी मोक्षे
जावे, ए आणा सद्दहीए रे ॥ प्रा० ॥ ४ ॥ भव्य
अने अभव्य दुविधसां, भव्यने होय शिवठाण ॥
सन्नी असन्नी वे पदमांहे, सन्नीयो लहे निर्वा-
ण रे ॥ प्रा० ॥५॥ चारित्र पांच प्रकारे भाख्यां,
श्री जिन आगममांही ॥ यथाख्यात चारित्रे ते
मोक्ष, बीजे चरणे मोक्ष नही रे ॥ प्रा० ॥ ६ ॥
पांच प्रकारे समकित जाणो, पंचांगीना जाण ॥
बीजे समकिते नवी लहीए, क्षायिके होवे ठाण रे
॥ प्रा० ॥ ७ ॥ आहार ते भवमांहे भमाडे,
अणहारी दीये मोक्ष ॥ दर्शन चार कह्या जिन-
राजे, केवल मोक्षने मांडे रे ॥ प्रा० ॥ ८ ॥ मति
अने श्रुत अवधि ने ज्ञान, मनःपर्यव ते जोवे ॥
केवलज्ञानथी केवलज्योति, प्रथम द्वार एम होवे
रे ॥ प्रा० ॥ ९ ॥ सिद्धना जीव द्रव्य अनंता,
अनंत जीव पाम्या ॥ लोकने असंख्यातमे भागे,

सिद्ध ते सवी दुःख वाम्या रे ॥ प्रा० ॥ १० ॥ क्षेत्रथी फरसना अधिकी जाणो, एक आकाश-प्रदेशे ॥ एक सिद्ध आश्री ते आदि छे, अंत ते पण नांही रे ॥ प्रा० ॥ ११ ॥ पडवाना अभावथी जाणो, अंतर सिद्ध न कहीए ॥ सर्व जीवने अनंतमे भागे, सिद्ध रह्या सवी सद्दहीए रे ॥ प्रा० ॥ १२ ॥ क्षायिक ने पारिणामिक भावे, बे भावे होवे सिद्ध ॥ सर्वथकी थोडां नपुंसक, संख्यात गुणी स्त्री सिद्ध रे ॥ प्रा० ॥ १३ ॥ तेहथी सख्याता पुरुष ज जाणो, समये नपुंसक दश ॥ स्त्री सीझे एक समये वीश, पुरुष अठोत्तर इश रे ॥ प्रा० ॥ अल्पबहुत्व ए नवमो द्वार, कह्यो गुरुमुखथी मे आज ॥ डुंगर गुरुपदकम-लनो सेवक, विवेकनां सिद्धां काज रे ॥ प्रा० ॥ १५ ॥

॥ ढाल ११ मी ॥

(राग धनाश्री—गिरुआ रे गुण तुमतणाय ए देशी)

हवे पंदर भेद सिद्धना, वरणवु ते सुखकारी रे ॥ जिनसिद्ध ते अरिहतजी, पुंडरीक अजिन व-लिहारी रे ॥ १ ॥ वारि जाउ सिद्धनी—ए आंकणी ॥

विहरमान ते तीर्थ सिद्ध कहीए, अतीर्थसिद्ध मरुदेवी माय रे ॥ गृहस्थावासे कूर्मापुत्र सिध्या, अन्यलिंगे वल्कल शिव जाय रे ॥वा०॥२॥ स्वलिंगे साधु ते सिद्ध कह्या, स्त्रीलिंगे चंदनबाला रे ॥ पुरुषलिंगे गौतम जाणवा, नपुंसकलिंगे गंगेय रे ॥ वा० ॥३॥ प्रत्येकबुद्ध ते नमी थया, पोतानी मेळे स्वयंबुद्ध रे ॥ बुद्धबोद्धि सिद्ध ते उपदेशे, भरतादिक बुद्धबोद्धि रे ॥ वा० ॥४॥ एक जीव ते एक सिद्ध, घणा सीझे अनेक रे ॥ एणीपरे पन्नर भेद सिद्धना, वरणव्या सुविवेक रे ॥ वा०॥ ॥ ५ ॥ जीवादिक ए नवतत्त्वने जे प्राणी सद्दहे भावे रे ॥ ते नर समकित सुरतरुसमो, पामीने शिव जावे रे ॥ वा० ॥ ६ ॥ जीवो संवर निर्जरा मोक्ष, ए चारे होवे अरूपी रे ॥ बंध आश्रव पुण्य पाप जे, एहने कहीए रूपी रे ॥ वा० ॥७॥ मिश्रभावे अजीव छे, बंध आश्रव पुण्य पाप रे ॥ ए चारेने छांडवा जेहथी, लहे प्राणी संताप रे ॥ वा० ॥ ८ ॥ जीव अजीव बेने जाणवा, संवर

निर्जरा मोक्ष रे॥ आदरवा ए त्रण तत्त्वने, प्राणी लहे शिवशर्म रे ॥वा०॥ ९ ॥ काळ अनत गये जिनमार्गे, सिद्ध पृच्छा उल्लास रे ॥ निगोदने अनंतमे भागे, सिद्ध थया सुविलास रे ॥ वा० ॥ ॥ १० ॥ ए नवतत्त्वतणा गुण गाया, दिनदिन चढत सवाया रे ॥ श्री डुगरविजय गुरुपसाये, विवेकने नित सुखदाया रे ॥ वा० ॥ ११ ॥

॥ कलश ॥

जगजंतुतारण दुःखनिवारण आदिजिनवर में थुण्यो, संवत अढार वहोंतेर वर्षे भविक हित हेते भण्यो ॥ १ ॥ दम्मणपुरमां विजयादशमी आश्विन मास शुभ पक्ष ए, सुरगुरुवारे सुख वधारे कहे कविजन दक्ष ए ॥१॥ तपगच्छराजे वड दीवाजे श्री विजयदयासूरीश्वरु, तस चरण सेवी मुक्तिविजय भविक जनमनसुखकरु ॥ ३ ॥ तस शिष्य सुदर गुण पुरंदर पडित डुंगर सुर्णाद ए, तस शिष्य सेवक भणे भावे, विवेक लहे आणंद ए ॥ ४ ॥

॥ श्री विवेकविजयविरचित नवतत्त्व स्तवन ॥

श्री वीरजिन स्तुतिगर्भित

चोवीश दंडकनुं स्तवन.

॥ दुहा ॥

प्रणमी सरस्वती भगवती, तीम जिनवर चोवीश ।
गौतम प्रमुख सूरि तथा, गुरु उत्तम सुजगीश ॥१॥

चोवीश दंडकने विषे, द्वार अछे गुणतीस[1]:
विवरी कहेशुं तेहने, जिम भाखे जगदीश ॥ २ ॥

नाम[1] लेश्या[2] त्रीजुं तनु[3], अवगाहना[4] संघेण[5] ।
संज्ञा[7] आकृति[6] सातमुं, [*]संपराय[8] सुणो सेण ॥ ३ ॥

इंद्रि[9] समुद्घात[10] दृष्टि[11], दर्शन[12] नाण[13] जोग[14] उपयोग[15] ।
उपपात[16] ने चवन[17] स्थिति[18], पज्जत्ति[19] आहार[20]नो भोग ॥४॥

गति[21]आगति वेद[22] भवनं[23]नो, चोवीशमो प्राण[24]द्वार ।
संपदा[25] धर्म[26] जीवायोनि[27], कुळ[28] अल्पबहुत्व[29] विचार ॥५॥

(द्वार १ लुं)-घमा वंशा सेला, अंजना रिष्टा नाम ।
मघा माघवती सातमी, ए साते दुःख खाण ॥६॥

---

१ ओगणत्रीश. * कषाय.

असुर[१] नाग[२] सुवर्ण[३], विद्युत[४] ने अग्निकुमार[५];
दिव[६] उदधि[७] दिशा[८] वायु[९], स्तनित[१०] ए दश प्रकार॥७॥

सात नरकनुं[११] एक छे, एकादश दंडक एम;
थावर पांच[१६] तथा त्रण[१९], विगलेंद्रिय गणीए तेम ॥८॥

पंचेंद्रि तिर्यंच[२०] मनुज[२१] ने, व्यंतर[२२] ने ज्योतिष[२३];
वैमानिक[२४] चोवीश ए, नाम द्वार सुण शिष्य ॥९॥

(द्वार[१] २ जु) नरक तेउ वाउ विगलेंद्रिय, अपज्ज लेश्या तीन; पंचेंद्रिय तिर्यच मनुष्यने, षट् लेश्या होय पीन ॥ १० ॥ भवनपति दश व्यंतर, पृथ्वी अप् वण काय; ए चउद दंडकमांहि, आगली चार कहाय ॥ ११ ॥ ज्योतिषि सोहम इशान, एक तेजो होय; पचम देवलोक लगे पद्म, उपरे शुकल जोय ॥१२॥ (द्वार[२] ३जुं)-नारकी देवता सर्वने, वैक्रिय तेजस् कर्म; वायु तिर्यंच पंचेंद्रिय,

१ लेश्या छ होय छे. कृष्ण, नील, कापोत, तेजो, पद्म, शुक्ल. २ तनु पाच होय छे. औदारिक, वैक्रिय, आहारक, तेजस्, कार्मण.

आहारक विनु ए मर्म ॥ १३ ॥ वायु विना चउ थावर, विगलने त्रण शरीर; औदारिक तेजस् कर्म, मनुजने पण कहे वीर ॥ १४ ॥

॥ ढाल १ ली ॥

॥ राग मारु ॥

(द्वार ४ थुं) नरक गते शत पंच धनुष् अवगाहना रे; समुच्चे उत्कृष्ट, भाखी रे (२) साखि[1] पन्नवणा अछे रे ॥१॥ पुणा आठ धनुष् षट् अंगुल देहडीरे; घमामें उत्कृष्ट, त्रणय रे (२) हाथ जघन्य शरीर छे रे ॥ २ ॥ साडापंदर धनुष् ने बार अंगुल लहा रे; त्रीजे सवाएकत्रीश, पंके रे (२) साडीबासठ धनुषनी रे ॥ ३ ॥ सवासो धनुषनी धुमप्रभे लहो रे; मघामां अढीसत[2], पंच रे (२) शत[3] वच गुरु सातमी रे ॥ ४ ॥ ए उत्कृष्ट कही म्हें साते नरकनी रे; पुरवनी उत्कृष्ट, उत्तर रे (२) उत्तरनी ते जघन्यथी रे ॥ ५ ॥ भुवनपति वण ज्योतिषीने सात हाथनी रे; तिम सोहम इशान,

१ साक्षी. २ अढीसो धनुष्य. ३ पांच सो धनुष्य.

त्रीजे रे (२) तीजे चोथे पट्टतणी रे ॥ ६ ॥ पांचमे छट्ठे पांच चार सातमे आठमे रे; चार लगे तिन हाथ, हाथ रे (२) नाथ भाखे त्रण लोकनो रे ॥ ७ ॥ नव ग्रैवेयक वे कर अनुत्तरे एक छे रे; भू जल अग्नि ने वाय, तेहनी रे (२) अंगुल असंख्यम भाग छे रे ॥८॥ लाख जोजननी उत्तरवैक्रिय देवता रे; वनस्पति प्रत्येक, झाझी रे (२) जोयण सहस उत्कृष्टथी रे ॥९॥ अंगुल असख्यमे भाग जघन्यथी जाणीए रे; वेइंद्रिय जोजन वार, कोश रे (२) त्रण चउ तिचौरिंद्रिये रे ॥१०॥ तिन कोश मनुजनी सहस जोयणतणी रे; तिरि पंचेंद्रिय देह, वैक्रिय रे (२) लाख जोयण नव शत तथा रे ॥ ११ ॥ (द्वार ५ मुं) षट् संघयण मनुज तिरि पचेंद्रि लह्या रे; विगलेंद्रिय छेवट्ठ, जाणो रे (२) शेप असघयणि अछे रे ॥१२॥ (द्वार ६ ठ्ठ)—आहारादिक[1] चउवीशे दंडके लहो रे; (द्वार ७ मु)—देवने समच-

१ चारे संज्ञा.

उरंस, आगे रे (२) षट् नर तिरि पंचेंद्रिने रे ॥१३॥ नारक थावर विगल समुर्छिम मनुष्यने रे; एक हुंडक संठाण, होय रे (२) (द्वार ८ मुं) चार कषाय सवि दंडके रे ॥ १४ ॥

॥ ढाल २ जी ॥

[पियु पियु करतां नाम जपुं दिन रातीयां—ए देशी.]

(द्वार ९)—देव नरक नरतिरिपंचेंद्रिय पणइंद्रि,
थावर बि ति चउरिंद्रि इग बि ति चउ वदि;
(द्वार १०)-नारक वायुने चार [1]समुद्घात आगला,
देव तिर्यंच पंचेंद्रियने पण आदिला ॥ १ ॥
थावर चउ विगलेंद्रियने पहेला तीन कह्या,
मनुजने सात समुद्घात पन्नवणाए लह्या;
(द्वार ११)—नारक नर देव तिरि पंचेंद्री ति[2]दृष्टि छे,
थावर पंचने एक मिथ्यात्व ते इष्ट छे ॥२॥
विगलेंद्रियने समकित मिथ्या ए दोय छे,
एणीपरे द्वार एकादशमुं दृष्टि होय छे;

१ समुद्घात सात होय छे. २ दृष्टि त्रण होय छे. समकित, मिश्र, मिथ्यात्व.

(द्वार[1] १२)—देव नरक तिरि पचेंद्रिने केवल विना,
चउरिंद्रिने चक्षु अचक्षु वे दर्शना ॥ ३ ॥
एक अचक्षु थावर वि ति इद्रियतणे,
चक्षु अचक्षु ओहि केवल चउ मनुजने;
(द्वार[2] १३)—त्रण ज्ञान अज्ञान नरक देव तिरियचने,
थावरने मति श्रुत अज्ञान ए विहुं भणे ॥४॥
विगलेंद्रियने ज्ञान अज्ञान दुधा[3] भणुं,
मनुजने ज्ञान पंच अज्ञान ते त्रण गणुं;
(द्वार[4] १४)—औदारिक आहारक दुग विणु सुणो,
योग अग्यार नारक देव दडके भवि सुणो ॥५॥
औदारिक दुग कर्म भू जल वह्नि वण प्रते,
वैक्रिय दुग युत पंच योग वायु मते;
औदारिक दुग कर्म चोथो वाग् योग ए,
विगलेंद्रियने चार योगनो भोग ए ॥६॥

---

१ दर्शन चार होय छे. २ ज्ञान पाच अने अज्ञान त्रण होय छे. ३ द्विधा—वने, बे बे, ४ योग पंदर होय छे.

तिरि पंचेंद्रि ने [1]आहार दुग विण जाणीए,
पन्नर योग मनुष्यने भवि मन आणीए;

([2]द्वार १५)—त्रण ज्ञान अज्ञान देव नरक तिरि,
ज्ञान अज्ञान दो एक अचक्षु बे तिरिंद्[3]रि ॥७॥

ज्ञान अज्ञान दर्शन दोय ए छ चउरिंदिने,
[4]मइ सु अज्ञान अचक्षु थावर एकेंद्रिने;
बार उपयोग मनुष्यने लहीए इम सुणो,
नाण अन्नाण दर्शन पण ति चउ क्रम थुणो ।८।

(द्वार१६-१७)-नारक देव तिर्यंच पंचेंद्रि विगल तथा,
उपपात चवन कहुं भवि भगवती कहे यथा;
एक बे त्रण जघन्यथी संख्य असंख्याता,
उत्कृष्टा उपपात चवन समे विख्याता ॥९॥

एक समे असंख्याता थावर प्राणिया,
उपजे चवे अनंता साधारण जाणिया;
एक आदि देइ जाव संख्य मनुष्य लहो,
समुर्च्छिम नरमांहि असंख्याता सद्हो ॥१०॥

---

१ आहारक शरीरना बे योग सिवाय तेर योग होय.
२ उपयोग बार छे. ३ तेइंद्रिय. ४ मति, श्रुत.

॥ ढाल ३ जी ॥

[हवे कुमर इस्युं मन चिंतवे–ए राग]

(द्वार १८मु)–रत्नप्रभाए जघन्यथी, दस सहस वरसनो आयो रे,सागर एक उत्कृष्टो लहो, बीजे त्रण सागर थायो रे. जिनवर भाखे इम वयणडां ॥ १ ॥ वालुप्रभ नरगे सातनुं, पंके दश सत्तर ते धुमे रे; उदधि बावीश तम नरकमां, सागर तेत्रीश तमतमे रे. जि० ॥ २ ॥ आदि उत्कृष्टी जे कही, उत्तरनी तेह जघन्य रे; तेर प्रतर पहेली नरकमां, तस उत्कृष्ट सुणो देइ कर्ण रे. जि० ॥३॥ नेउ सहस तथा नेउ लक्ष छे, पूरव कोडि त्रीजे जाणो रे; एक सागरना दश भागमां, एक भाग चोथे मन आणो रे. जि० ॥४॥ एम भाग एकेक वधारतां, तेरमे थाय दश भाग रे, सागर एक पूरुं थइ रहे, हवे जघन्यनी सुणो वात रे. जिन० ॥ ५ ॥ दश सहस तथा दश लक्ष छे, नेवु लाख ने पूरव कोडी रे; हवे आगलीनुं उत्कृष्ट जे, उत्तर जघन्ये जोडी रे. जिन० ॥ ६ ॥

एकादश नव शत पण तथा, त्रण एक अनुपम धारो रे; हवे परतरे गणवानो कहुं, आमनाय ते एक उदारो रे. जिन० ॥७॥ जे नरकनी स्थिति उत्कृष्ट छे, तस कीजे जघन्य ते बादी रे; परतर जेटला ते नरकना, कीजे भाग परतरे साधी रे. जिन० ॥८॥ दश सहस वरस ते जघन्यथी, आयु भवनपति-तणुं होय रे; उत्कृष्ट चमरनुं सागरतणुं, वलि इंद्रनुं अधिकुं जोय रे. जिन० ॥ ९ ॥ साडात्रण तथा साडाचार पल्य छे, तस देवीतणुं अनुक्रमे रे; हवे नवनिकाय दक्षिणतणुं, आउखुं दोढ पल्यो-पम रे. जिन० ॥ १० ॥ पल्य दोय देशोन उत्तर-तणुं, तस देवीनुं अद्ध एको रे; देशे ऊण पल्यो-पम कह्युं, क्रमे गणीए धरी विवेको रे. जि० ॥११॥ शुद्ध शुद्ध त्रीजी वालुका, चोथी मणशिला नाम रे; शर्करा खर पुढवी जाणीए, अनुक्रमे सुणो आयु ठाम रे. जिन० ॥ १२ ॥ एक बार चउद सोल तेम वली, अष्टादश ने बावीसो रे; सहस शब्द ते तिहां जोडीए, आउखुं भाखे जगदीशो

रे. जिन० ॥ १३ ॥ सात सहस वरस अपूकायनुं, वासर त्रण अग्निनु आयु रे; त्रण सहस वरस वायुकायनु, दश सहस वरस वणकाय रे. जिन० ॥ १४ ॥ वेइंद्रिनुं वार वरसतणुं, तेइंद्रिनुं ओगणपचास दिन रे, पट् मासनु चौरेंद्रितणुं, जघन्य मुहूर्त्त होय भिन्न रे. जिन० ॥१५॥ जलचर गर्भज समुर्छिम तथा, गर्भज उरभृजपरिसप्प रे; पूरव कोडी वरसनुं आउखु, भिन्नमुहूर्त्त सर्प्पनु अल्प रे जिन० ॥ १६ ॥ थलचर गर्भज त्रण पल्यनु, समूर्छिम वर्ष सहस चोरासी रे; भाग पल्योपम असंख्यातमो, गर्भज खेचरनु खासी रे जिन० ॥१७॥ खेचरनु वहोंतेर सहसनु, उरपरिनुं त्रेपन हजार रे; भृजपरिनुं बेंतालीस सहसनु, ए, त्रण समूर्छिम धार रे जिन० ॥१८॥ गर्भजनु त्रण पल्यनु, जघन्यथी भिन्न मुहूर्त्त रे; दश सहस वरस व्यंतरतणुं, उत्कृष्ट पल्यनुं हुंत रे जिन० ॥ १९ ॥ अर्ध पल्यनुं तस देवीतणुं, लाख वरस ने पल्य शशिकेरु रे; सहस

वरस ने पल्योपमतणुं, सूर्य ने ग्रह धारुं रे. जिन० ॥ २० ॥ चंद्र सूर्य ने ग्रह देवीतणुं, निज आयु अरध करी दियो रे; अर्ध पल्य तथा पा पल्यनुं, नक्षत्र तारानुं लहियो रे. जिन० ॥ २१ ॥ चोथो आठमो भाग झाझेरडो, पल्यनो देवीनो मान रे; बे सागर सोहम जाणीए, बे उदधि झाझेरां इशान रे. जिन० ॥ २२ ॥ एक पल्य तथा अधिकेरडुं, जघन्य आउखुं सारो रे; सात सागर अथ झाझेरडुं, त्रीजे ने चोथे उदारो रे. जिन० ॥२३॥ बे सागर अधिकेरडुं, आयु जघन्य कह्युं तास रे; हवे उत्कृष्ट अनुक्रमे कहुं, सुणजो ते धरी उल्लास रे. जिन० ॥२४॥ दश चउद सत्तर अष्टादश, सागरनो अनुक्रमे जाणी रे; आगळे एकेक वधारीए, एकत्रीश ग्रैवेयक लगे आणी रे. जिन०॥२५॥ तेत्रीश सागर विजयादिके, चारने एकत्रीश जघन्य रे; आगळने[1] उत्कृष्ट जघन्य ते, उत्तरेनुं[2] धारो सज्जन रे. जिन० ॥ २६ ॥

---

१ सर्वार्थसिद्धने. २ अनुत्तर विमानवाळानुं.

॥ ढाल ४ थी ॥

॥ देशी एकत्रीशानी ॥

(द्वार-१९) थावर पंचने रे, चार पर्याप्ति आगली,
विगलेंद्रियने रे, टालो मन एक छेहली;
शेष सर्वने रे, षट् पर्याप्ति[1] द्वारे भणी,
(द्वार-२०) द्वार वीशमु रे, भाखे हवे त्रिभुवनधणी ।१।

(त्रुटक) मनुष्य तिरि विगलेंद्रि पण ए दंडक त्रीण आहार ए, शेषने कवल आहार टाली दोय आहार निरधार ए; (द्वार-२१ मुं) तिरि पचेद्री मनुजमांहि नारकी जाए सही, आवे पण ए विहुमांथी पावे वेदना वहुतही ॥ २ ॥

(ढाळ) व्यतर ज्योतिषि रे, भवनपति वली जाणीए,
सोहम इशान रे, पांच दंडकमांहि आणीए;
पृथ्वी अप् रे, वण तिरि पंचेंद्रिय मनु,
उपजे तिहां रे, तिरि पचेंद्रि मनुज नतु ॥ ३ ॥

---

१ पर्याप्ति छ होय छे.

॥ त्रुटक ॥

त्रीजाथी सहस्रार जावत गत्यागति मनुतिरितणी,
नवमाथी सर्वार्थसिद्धे मनुजनी जिनवरे भणी;
चोवीशमांहे मनुज जाए आवे तेउ वाउ विणु,
चोवीशमांहे गत्यागति करे तिरि पंचेंद्रिय घणुं ॥४॥

(ढाल) गति आगति रे, विगलेंद्रिने दश दंडके,
तिरि पंचेंद्रि रे, थावर विगल मनुज जीके;
भू अप् वणने रे, एहीज दशनी गति कही,
त्रेवीशमांरे, नारक विणु आगति लही ॥५॥

(त्रुटक) नवनी गति आगति दशनी तेउ वाउने तदा,
थावर विगल तिरि पणेंद्रि मनुज सहित करो जदा;
श्री वीरजिनवरतणा पदयुगपद्मने अवलंबता,
गत्यागति सवि दूर थाए पामीए सुख शाश्वता ॥६॥

॥ ढाल ५ मी ॥

चोपाइ.

(द्वार २२ मुं) नरक थावर विगल नपुं वेद,
देवने पुं स्त्री वेद मन वेदं[१]; तिरि पंचेंद्रि मनुज

---

१ जाण.

त्रण जाण, (द्वार २३ मु) हवे भुवनद्वार मन आण ॥१॥ सात नरकना अनुक्रमे सुणी, त्रीश पचवीश पन्नर दश त्रीणि; लाख शब्द सयल जोडीए, छट्ठीए लखमां पण[1] छोडीए ॥ २ ॥ सातमीए पण नरकावास, चोरासी लख सर्व निवास; चो· त्रीश चोयालीश (४४) अडत्रीश, नवमी निकाय विनां[2] चालीश ॥ ३ ॥ नवमीने पचास उदार, लक्ष शब्द सघले विस्तार, दक्षिण दिशे दश इंद्रना एह, चउ कोडि पट् लख सर्व गुणेह ॥४॥ हवे उत्तर दश इंद्रना कहुं, ऊणा प्रत्येके चउ लख लहु; सात कोडि ने वहोंतेर लाख, सर्व थइ ए जिनवर भाख ॥५॥ एक लाख एशी सहस जोजन, रत्नप्रभा पिंड भाखे जिन; सहस जोजन उपरि अध[3] टाल, वचमां भुवनपतिने भाल ॥ ४६ ॥ संख्य असख्यात जोजन मान, भवन कह्या छे तेहने थान; लोकव्यापी सूक्ष्म थावरा, वादर देशे कहे जिन-

---

१ एक लाखमां पांच ओछा करीए २ छ निकायमां चाळीश लाख ३ उपर ने नीचे.

वरा ॥ ७ ॥ बादर अग्नी मनुज ए दोय, अढी द्वीपमां कहीए सोय; उपरी सहस जोजनमां थकी, उपरी अध शत जोजन मूकी ॥८॥ नगर असंख्याता तिहां कह्यां, नानां भरत जेवडा लह्यां; महाविदेह सम मध्यम जाण, मोटां जंबूद्वीप प्रमाण ॥ ९ ॥ संभूतल पृथ्वी मर्याद, सातशें नेवुं जोजन संवाद; ताराथी दश जोजन रवि, एंशी जोजन तिहांथी शशि भवि ॥ १० ॥ नक्षत्र बुध जोजन चार चार, शुक्र गुरु मंगल शनि त्रण धार; ज्योतिषीना छे असंख्य विमान, हवे देवलोकनी संख्या जाण ॥ ११ ॥ बत्रीश अडवीश बार अड चार, लाख शब्द जोडीए उदार; पचास चालीश ने छ हजार, आनत प्राणते चउशत धार ॥ १२ ॥ आरण अच्युते त्रणशें रह्या, ए मान विमान संख्यामां लह्या; प्रथम त्रीके एक सो अग्यार, बीजे एक सो सात विचार ॥ १३ ॥ त्रीजे सो ने उपरी पंच, अनुत्तरमां घन पुण्यनो संच; (द्वार २४ मुं) बार जोजन उंची

सिद्धशिला, प्राण कहु हवे दश मांहीला ॥१४॥ फरस इंद्री तनु वळ श्वासोश्वास, आउखु ए थावर होय तास; रस इंद्रि ने वचन सहित, बेइंद्रियने षट् ए रीत ॥ १५ ॥ नाक सहित ते-इंद्रिने सात, चौरेंद्रिने चक्षु अवदात; मनने श्रोत्र इंद्रिय ए युत, शेष दडकने दश ए उत्त ॥१६॥

॥ ढाल ६ ठ्ठी ॥

॥ राग वेलावल ॥

(द्वार २५ मु) नवनिधान चौद रतन ए, भाख्या भगवंते; चक्र छत्र दड असि वळी कांगणी चर्म मणि, ते नमीए जिनरायने ॥ १ ॥ सात एकेंद्रिय रतन ए, गाथापति सेनापति; पुरोहित वार्धिक, अश्व गज स्त्री सपत्ति. ते० ॥२॥ तीर्थंकर, चक्री, वळ, वासु, केवली, साधु; श्राद्ध, समकिती, मडलिक मळी, सवि त्रेवीश लाधु. ते० ॥३॥ पहेली नरकनो नीकळ्यो, सोळ संपदा पामे; सात एकेंद्रिय टाळीने, गुणजो

१ प्राण दश होय छे.

॥ ढाल २ जी ॥

[आज नही जोरे दीसे नाहलो-ए देशी]

नरकतणी गति—आगति एणी पेरे, जीव भमे रे संसार; दोय गति ने दोय आगति जाणीए, वळी विशेष विचार. नरक० ॥ १ ॥ सख्याते आयुष् पर्याप्ता, पंचेद्रिय तिर्यच; तिमही ज मनुष्य एही ज नरकमें, जाए पापप्रपच. नरक० ॥ २ ॥ प्रथम नरक लगे जाए असनीयो[1], गोह-नकुळ तीम वीय; गीध प्रमुख पंखी त्रीजी लगे, सिंह प्रमुख चोथी जाय नरक० ॥ ३ ॥ पांचमी नरके सीमा सापनी, छट्ठी लगे स्त्री जाय; सातमी नरके माणस माछलां, उपजे गर्भज आय. नरक० ॥ ४ ॥ नरकथकी आवे वीहु दंडके, तिर्यच के नर थाय; ते पण गर्भज ने पर्याप्ता, संख्याते ज सुहाय नरक० ॥ ५ ॥ प्रथम नरकथकी च्वी चक्रवर्ती होय, वीजी हरि वलदेव; त्रीजी लगे तीर्थंकर पद लहे, चोथीए केवल

१ असज्ञी तिर्यंच पचेंद्रिय ।

आणजी. पूरे० ॥ ४ ॥ पंचेंद्रिय तिर्यंच ने मानव, एह थया एकवीशजी; व्यंतर ज्योतिषी ने वैमानिक, एम दंडक चोवीशजी. पूरे० ॥ ५ ॥ पंचेंद्रिय तिर्यंच ने मानव, पर्याप्ता जे होयजी; ए सघळा देवमांहे उपजे, एम देव आगति दोयजी. पूरे० ॥ ६ ॥ असंख्यात आयुषे नर तिरि, निश्चे देवज थायजी; निज आयुषे सम के ओछे, पण अधिके नव जायजी. पूरे० ॥ ७ ॥ भुवनपति ने व्यंतरमांहे, संमुर्छिम तिर्यंचजी; स्वर्ग आठमे तांइ पुहचे, गर्भज सुकृत संचजी. पूरे० ॥ ८ ॥ आयु संख्याते जे गर्भज, नर तिर्यंच विवेकजी; बादर पृथ्वी ने वळी पाणी, वनस्पति प्रत्येकजी. पूरे० ॥९॥ पर्याप्ता एण पांचे ठामे, आवी उपजे देवजी; एणे पांचेमांहि पण आगे, अधिकाइ कहुं हेवजी. पूरे० ॥१०॥ त्रीजा स्वर्गथकी मांडीने सुर, एकेंद्रिय नवी थायजी; आठमांथी उपरला सघळा, मानवमांहि जायजी. पूरे० ॥ ११ ॥

आणजी. पूरे० ॥ ४ ॥ पंचेंद्रिय तिर्यंच ने मानव, एह थया एकवीशजी; व्यंतर ज्योतिषी ने वैमानिक, एम दंडक चोवीशजी. पूरे० ॥ ५ ॥ पंचेंद्रिय तिर्यंच ने मानव, पर्याप्ता जे होयजी; ए सघळा देवमांहे उपजे, एम देव आगति दोयजी. पूरे० ॥ ६ ॥ असंख्यात आयुषे नर तिरि, निश्चे देवज थायजी; निज आयुषे सम के ओछे, पण अधिके नव जायजी. पूरे० ॥ ७ ॥ भुवनपति ने व्यंतरमांहे, संमुर्छिम तिर्यंचजी; स्वर्ग आठमे तांइ पुहचे, गर्भज सुकृत संचजी. पूरे० ॥ ८ ॥ आयु संख्याते जे गर्भज, नर तिर्यंच विवेकजी; बादर पृथ्वी ने वळी पाणी, वनस्पति प्रत्येकजी. पूरे० ॥ ९ ॥ पर्याप्ता एण पांचे ठामे, आवी उपजे देवजी; एणे पांचेमांहि पण आगे, अधिकाइ कहुं हेवजी. पूरे० ॥ १० ॥ त्रीजा स्वर्गथकी मांडीने सुर, एकेंद्रिय नवी थायजी; आठमांथी उपरला सघळा, मानवमांहि जायजी. पूरे० ॥ ११ ॥

॥ ढाल २ जी ॥

[आज नही जोरे दीसे नाहलो–ए देशी.]

नरकतणी गति–आगति एणी पेरे, जीव भमे रे संसार; दोय गति ने दोय आगति जाणीए, वळी विशेष विचार. नरक० ॥ १ ॥ संख्याते आयुष् पर्याप्ता, पंचेद्रिय तिर्यच, तिमही ज मनुष्य एही ज नरकमें, जाए पापप्रपच. नरक० ॥ २ ॥ प्रथम नरक लगे जाए असंनीयो[1], गोह-नकुळ तीम वीय; गीध प्रमुख पंखी त्रीजी लगे, सिंह प्रमुख चोथी जाय. नरक० ॥ ३ ॥ पांचमी नरके सीमा सापनी, छट्ठी लगे स्त्री जाय; सातमी नरके माणस माछलां, उपजे गर्भज आय नरक० ॥ ४ ॥ नरकथकी आवे बीहु दंडके, तिर्यच के नर थाय; ते पण गर्भज ने पर्याप्ता, संख्याने ज सुहाय. नरक० ॥ ५ ॥ प्रथम नरक-थकी च्वी चक्रवर्ती होय, वीजी हरि वलदेव; त्रीजी लगे तीर्थंकर पद लहे, चोथीए केवल

---

१ असंज्ञी तिर्यंच पचेंद्रिय।

हेव. नरक० ॥ ६ ॥ पांचमी नरकनो सर्वविरति लहे, छट्ठीए देशविरत; सातमी नरकथकी समकित लहे, न होवे अधिक निमित्त. न० ॥७॥

॥ ढाल ३ जी ॥

[करम परीक्षा करण कुमर चल्यो रे—ए देशी.]

मानव गति विण मुक्ति होवे नहि रे, एहनो एह अधिकार; आयु संख्यात नर सहु दंडके रे, आवी लहे अवतार. मानव० ॥ १ ॥ तेउ वाउ दंडक बे तजी रे, बीजा ते वावीश; तिहांथी आव्या थाये मानवी रे, सुख दुःख पुन्य गारिष्ट. मा० ॥ २ ॥ नर तिर्यंच असंख्ये आयुषे रे, सातमी नरकना तेम; तिहांथी चवीने मनुज होवे नहि रे, अरिहंते भाख्यो एम. मा० ॥ ३ ॥ वासुदेव बलदेव तथा वली रे, चक्रवर्त्ती अरिहंत; स्वर्ग नरकना आया ते होवे रे, नर तिर्यंच न होवंत. मा० ॥ ४ ॥ चौविह देवथकी चवी उपजे रे, चक्रवर्ती ने बलदेव; वासुदेव तीर्थंकर ते होवे रे, वैमानिकथी हेव. मानव० ॥ ५ ॥

॥ ढाळ ४ थी ॥

[हेम घडो रत्ने जड्यो रे–ए देशी]

हवे तिर्यंचतणी गति, आगति कहीए अशेष; जीव भमे एणी परे, भवमांहि कर्म विशेष; आयु सख्याते जे, नर तिर्यंच विचार, ते सघला तिर्यंचमांहे, लहे अवतार ॥ १ ॥ जिणे तिर्यंचमांहे, आवे नारक देव; तिणे कह्यो पहेले, तिण कारण न कहुं हेव; पंचेंद्रिय तिर्यंच सख्याते, आयुषे जेह; ते मरी हवे चउगतिमांहे, जावे इहां न संदेह ॥ २ ॥ थावर पंच त्रण विगलेंद्री, आठे कहावे, तिहांथी आयु संख्याते, नर तिर्यंचमां आवे; विकल चवी लहे सर्वविरति, ते पण मोक्ष न पावे, तेउ वाउथी आयो, तेहने समकित नावे ॥ ३ ॥ नारक वर्जीने सघला ए, जीव ससारे; पृथ्वी आयु वनस्पति, मांहे लहे अवतार; ए त्रण इहांथी चवी, ते आवे दश ठामे; थावर विगल तिरि नरमांहे, उत्पत्ति पामे ॥४॥

पृथ्वीकाय आदे लइ, दश दंडक एह; तेउ वाउ-मांहे, आवी उपजे तेह; मनुष्य विना नवमांहे, तेउ वाउ बे जावे; विगलेंद्रिय ते दशमांहि, जावे पाछा ही आवे ॥ ५ ॥ एम अनादितणो ए, मिथ्या जीव एकंत; वनस्पातिमांहे तिहां, रहीओ काळ अनंत; पृथ्वी पाणी अग्नि अने, चोथो वली वाय; कालचक्र असंख्याता, त्यांइ जीव रहाय ॥ ६ ॥ बेइंद्रिय तेइंद्रिय ने, वली चौरेंद्रिय मझार; संख्याता वरसां लगे, भमियो कर्म प्रकार; सात आठ भव लगे, नर तिर्यंचमें रहियो; हवे मानव भव लहीने, साधुनो वेष में ग्राहियो ॥ ७ ॥ राग द्वेष छूटे नाहि, किम थाये छूटकबार? पीण छे साध्य मन माहरे, तुंही ज एक आधार; तारणतरण में त्रिकरण–शुद्धे अरिहंत लाधो; हवे संसारतणा भवमें, भमवो पुद्गल अरधो ॥ ८ ॥ तुं मनोवांछित पूरण, आपदा चूरण स्वामी; ताहरी सेव लहीने में, हवे नव निधि पामी; अवर कोइने इच्छुं नहि, इण

भव तुंहि ज देव; शुद्ध मने एक ताहरी, होजो भव भव सेव ॥ ९ ॥

॥ कळश ॥

इम सकळ सुखकर नगर जेसलमेर महिमा दिने दिने, सवत सत्तर ओगणत्रीशे दिवस दिवालीतणे; गुरु विमळचद समान वाचक विजयहर्ष सुशिष्य ए, श्री पार्श्वना गुण इम गावे धर्मचंद्र सुजगीश ए.

इति चोवीश दंडक स्तवन

श्री शांतिनाथस्तुतिगर्भित चतुर्दश गुणस्थान स्तवन.

॥ दुहा ॥

सकळ मंगळकरण सदा, श्री शांतिनाथ गुणगेह;
तस मुख पंकजवासिनी, प्रणमुं सरसती तेह ॥१॥
बे कर जोडी विनवुं, सुणजो स्वामी कृपाळ;
कर्मयोगे ए जीवडो, भम्यो अनंतो काळ ॥ २ ॥
विण गुणस्थानक जाणता, केम धर्म विधि लेवाय?
तेणे हु संक्षेपी कहुं, जेम पंथ कुपंथ समजाय ॥३॥

॥ ढाल १ ली ॥ चोपाइ ॥

प्रथम मिथ्यात गुणठाणुं कह्युं, बीजुं सास्वादन में लह्युं; मिश्र गुणठाणुं त्रीजुं सुणुं, अविरति समकित चोथुं गणुं ॥ १ ॥ देशविरति गुणठाणुं पांचमुं, छट्ठुं प्रमत्त अप्रमत्त सातमुं; आठमुं अपूर्वकरण गुणठाण, नवमुं अनिवृत्ति-

वादर वखाण ॥ २ ॥ दशमु गुणस्थानक सूक्ष्म सपराय, उपशांत अग्यारमु कहेवाय; क्षीणमोह गुणस्थानक वारमुं, तेरमु सयोगी अयोगी चौदमुं ॥ ३ ॥ कह्या गुणठाणा ए नामथी सार, हवे कहुं भेदथी अल्प विचार; प्रथम मिथ्यात्व किम गुणठाणुं होय, कहु ते गुणथानक ग्रंथे जोय ॥ ४ ॥ व्यक्त अव्यक्त मिथ्यात्व वे प्रकार, अव्यक्त ते अव्यवहार राशि मोझार; व्यक्त मिथ्यात्व व्यवहारमांहि लहु. तेणे ए प्रथम गुण थानक सद्दहुं ॥ ५ ॥ तेहना भेद छे दश प्रकार, जुओ श्री ठाणांगसूत्र मझार, धर्मने विषे जे अधर्मनी बुद्धि, अधर्मने विषे धर्मनी शुद्धि ॥६॥ इत्यादिक दश वोल छे तिहां, वळी सशयादिक पांचे कह्यां; एहनी नथी आदि भव्यनी छे अंत, अभव्यनी नथी आदि ने अंत ॥ ७ ॥ एक सो वीश प्रकृति वधनी कही, तेहमां ए त्रण वांधे नहि; तीर्थंकर नाम आहारक शरीर, एहनां अगोपांग जाणुं धीर ॥ ८ ॥ सत्तरोत्तर

सो प्रकृति बंध उदे होय, सत्तामां एक सो अडतालीश जोय; एहने उदे चार गतिमां भम्युं, अनंत पुद्गलपरावर्त नीगम्युं ॥ ९ ॥ राजऋद्धि पाम्यो बहु वार, पाम्यो अरथ गरथ भंडार; जीहां लगी न गयुं ए मिथ्यात, तिहां लगे एके नावी लेखे वात ॥१०॥ जीहां राजा मोह तिहां ए छे प्रधान, तेणे एहनी कीरति बहु ठाण; ए विचार प्रथम गुणठाणातणो, हवे एहनी करणी तमे सुणो ॥११॥

॥ ढाल २ जी ॥ राग मारु ॥

जुओ जुओ करणी ए मिथ्यात्वनी रे, सरव कष्ट रद करे एह; जीम तावसांहि खीर भोजन करी रे, बहु दुःख पामे देह. जुओ० ॥१२॥ जे जे दरशनीने जइ पूछीए रे, कहे ते नव नव आचार; एक कहे ईश्वर इच्छे छे जेहवुं रे, ते तेम थाय निरधार. जुओ० ॥ १३ ॥ एक कहे स्नान होम तर्पण करो रे, एक कहे वेदोक्तिथी मोक्ष; एक कहे टाढ ताप भूख तृषा सहो रे, एक कहे जाणी बहु दोष. जुओ० ॥१४॥ एम अन्य दरशणीनी

वात छे घणी रे, ते में कहीअ न जाय; पण अ-श्रद्धा करी जे जिन दरिशण लही रे, ते वात हैये न समाय. जु० ॥ १५ ॥ एक मलीन वस्त्र पहेरी कष्ट क्रिया करे रे, वली कहे अमे अणगार; करे वाहिर यतना लोक देखाडवा रे, अंतर यतना नहि लगार. जु० ॥ १६ ॥ आप प्रशसे पर निंदे घणुं रे, सिद्धांत भणी थापे निज मति; कलहकारी कदाग्रहथी भर्या रे, ते देखी मूढ पामे रति. जु० ॥ १७ ॥ एक जिनप्रतिमानी अविधि करे घणी रे, विनय न जाणे लगार; पुत्र कलत्र धन सपदा भणी रे, यात्रा माने वारंवार. जुओ० ॥ १८ ॥ एक मूढ जिनप्रतिमा माने नहि रे, कहे अही आरंभ अपार; वीजी व्यवहारनी करणी करे घणी रे, धरे चित्तशुं द्वेप गमार. जुओ० ॥ १९ ॥ एक द्रव्यसंवर लेइ विकथामांहि नीगमी रे, देव धरम न जाणी गुर; आत्म तत्त्वनी खवर पडे नहि रे, इम वाध्युं मिथ्यातनु पूर. जुओ० ॥ २० ॥ उपशम सम-

कित लही पडतां थकां रे, जीव आवे बीजे गुण-
ठाण; तिहां छ आवली समकित फरशी सही
रे, खीर खांड वमन समान. जु० ॥ २१ ॥ नरक
गति आयु अनुपूर्वी ए त्रिण कही रे, एकेंद्री आ-
दिक चारे जाति; थावर सूक्ष्म अपर्याप्त साधा-
रण सही रे, हुंडक आतप मिथ्यात. जु० ॥२२॥
सेवार्त संघयण नपुंसक वेद जाणीए रे, ए सोळ
न बांधे निरधार; एक सो एक प्रकृति बांधे सही
रे, उदे होय एक सो अग्यार. जु० ॥ २३ ॥ त्रीजुं
गुणठाणुं अंतर्मुहूर्त्तनुं सही रे, (जिहां) हरि हर
जिन देव समान; राग द्वेष नहि जिन धर्म मिथ्यात्व-
शुं रे, सर्व वरते एक तान. जुओ० ॥२४॥ तिरजंच
गति आयु अनुपूर्वी एहनी रे, दुर्भाग्य दुःस्वर
अनादेय; निद्रानिद्रा प्रचलाप्रचला थीणद्धि कही
रे, कषाय अनंतानुबंधी जेय. जुओ० ॥ २५ ॥
संघयण रिषभनाराच नाराच ज़ाणीए रे, अ-
र्धनाराच किलिका ए चार; संस्थान न्यग्रोध सादि
वामन वळी जाणीए रे, कुब्ज नीच गोत्र विचार.

जुओ० ॥२६ ॥ आयु देव मनुष्यमांहि भेलीए रे, कुखगइ स्त्रीवेद उद्योत; ए सत्तावीश न बांधे बांधे चिहुत्तर सही रे, उदे प्रकृति सो होत. जुओ० ॥ २७ ॥ के फरी आवे जीव मिथ्यात्वमां रे, के समकित पामे सोय; ए गुणठाणे काळधरम नहि जीवने रे, ए वात निश्चे होय. जुओ० ॥२८॥

॥ ढाळ ३ जी ॥

[हवे कुंवर एसो मन चिंतवे—ए राग]

धन धन ते दिन ते घडी, जव पामु चोथुं गुणठाणु रे; जे हरख ते दिन उपजे, कहो केम ते वखाणुं रे. धन० ॥ २९॥ कषाय जे अप्रत्याख्यानीया, रोके व्रत गुण तेह रे; केवल समकित अनुभवी, उच्छेदे मिथ्यात्व जेह रे. ध० ॥३०॥ कहु भेद हवे समकितना, क्षायिक उपशम निरधार रे; क्षयोपशम रोचक वली, कारक दीपक प्रकार रे. ध० ॥ ३१ ॥ चार कषाय जे अनतानुवधीआ, मोहनी मिश्र समकित मिथ्यात्व रे. ए सातेना क्षये क्षायिक हुए, ए उपशमे उपशम विख्यात रे. धन०

॥३२॥ क्षयोपशम कांइ क्षयोपशमे, रोचक रुचि करी जाणुं रे; धरम कर्ये कारक भलो, दीपक दीवा परमाणु रे. ध० ॥ ३३ ॥ करुणा वत्सल सज्जनपणुं, करे आतमनिंदा जेह रे; समता भक्ति वैराग्यता, धर्मराग आठ गुण एह रे. ध० ॥३४॥ जीवादिक नव तत्त्व जे, तिहां उपजे नहि संदेह रे; सहज नहि प्रपंचनुं, समकित लक्षण एह रे. धन० ॥३५॥ ज्ञानगारव मतिमंदता, बोल नीठुर वचन उ-ल्लास रे; रौद्रभाव आलस दिशा, होय एथी स-मकित नाश रे. ध० ॥ ३६ ॥ शंका कंखा विति-गिच्छा, करे अन्य दरशननी सेव रे; वली प्र-शंसा मिथ्यात्वनी, ए अतिचार टाळे नित्यमेव रे. ध० ॥३७॥ देव गुरु श्री संघनी, करे भक्ति दृढ चित्त रे; जिनशासन उन्नति करी, इम समकित अजुआले नित रे. ध० ॥३८॥ आयु देव मनुष्यनुं, तीर्थंकर गोत्र ज सार रे; ए त्रण प्रकृतिमांहे मेलतां, बांधे सत्तोतेर निरधार रे. ध० ॥३९॥ उदे प्रकृति एक सो च्यारनुं, जघन्य स्थिति अंत

मुंहूर्त्त दिश रे; उत्कृष्टी स्थिति वली एहनी, साधिक सागर तेत्रीश रे. ध० ॥४०॥ आत्मिक सुख जीहां अनुभवे, रहे जगतशुं उदास रे; भाखे नहि मुखे दीनता, करे निशदिन ज्ञान अभ्यास रे. धन० ॥ ४१ ॥

॥ ढाळ २ जी ॥

[धन साधु मृगासुत दिसि—ए राग]

इणविध समकित पामे प्राणी, इम बोले श्री केवळनाणी; केइक सहज स्वभावे जागी, कोइक गुरुने वचने लागी इण०॥४२॥ आतमपरचे परगुणत्यागे, रागद्वेषथी वेगळो भागे; जेहवो मारग जिनवर भाखे, तेहवुं निज हीयामांहे राखे. इण० ॥ ४३ ॥ हंसतणी परे करीय परीक्षा, जेम लहे तेहनी सुशिक्षा; परनु कीधुं गुण बहु जाणे, धर्माचार्यने अतिघणु माने. इण० ॥ ४४ ॥ शुभ अशुभ कर्म उदे जे आवे, ते भोगवतां रति अरति न पावे, कांक्षा सहित जे न करे धरम, ते नाणे

कल्पना जेथी बंधाये करम. इण० ॥४५॥ समकित विण जे तप जप किरिया, ते विण में हियमें जाणुं हरिया; वात कहेतां समकितनी नावे पार, थाये जीम कहीए तीम बहु विस्तार. इण० ॥ ४६ ॥

॥ ढाळ ४ थी–राग आशावरी ॥

[नमो रे नमो श्री शेत्रुंजा गिरिवर–ए राग.]

व्रत धरुं रे व्रत धरुं भवियण, पामी पंचम गुणठाण रे; नथी जिहां चारे कषाय अप्रत्याख्यानी, तेणे निरमल थाय पच्चखाण रे. व्रत०॥४७॥ करे त्याग जे मद्य मांसनुं, थूल जीवनी करे रक्षा जेह रे; गणे नवकार जे चोखे चित्ते, जघन्य श्रावक कहेवाय तेह रे. व्रत०॥४८॥ मध्यम श्रावक कहीए तेह, जे उच्चरे व्रत बार रे; उभय काळ करे सामायिक[1] चोखे चित्ते, चौ पख्खी पोसो निरधार रे. व्रत० ॥ ४९ ॥ वहे अनुक्रमे अग्यार प्रतिमा, सहे परिसह जे थाय रे; देव दानव जेहने न शके चळावी, ते उत्कृष्ट श्रावक कहेवाय रे. व्रत० ॥५०॥

---

१ प्रतिक्रमण.

आणद कामदेव चुलणीपिया, इत्यादिक श्रावक जेह रे; श्री वीर वखाणे गोयम आगळ, दृढ धरमी कह्या तेह रे. व्रत० ॥ ५१ ॥ मनुष्यगति आयु अनुपूर्वी एहनी, क्रोध अप्रत्याख्यानी, चार रे; औदारिक शरीर एहनां अंगोपांग, वज्रऋषभ-नाराच विचार रे. व्रत० ॥५२॥ ए दश काढतां बांधे सडसठ, एहने उदये सत्ताशी होय रे; पूरव कोडि आठ वरसे ऊणी, एनी उत्कृष्टी स्थिति जोय रे व्रत० ॥ ५३ ॥

॥ ढाळ ५ मी ॥

[जननी मन आशा घणी—ए राग]

संयम मारग आदरु, चढी छट्ठे गुणठाण; जिहां उदे नही च्यारनुं, क्रोधादि प्रत्याख्यान. सं० ॥ ५४ ॥ होय उदय जिहां पंच प्रमादनो, निद्रा विषय कषाय; धरम राग विकथा कही, तेणे प्रमादी कहेवाय. स० ॥ ५५ ॥ पांच समिति त्रिहुं गुप्तिशुं, पाळे पंचाचार; वावीश परिसह जीतवा, वहे पच महाव्रत सार. सं० ॥५६॥

स्थविरकल्पी सरागता, जिनकल्पी निरिह निरहंकार; आरति रौद्र निवारवा, धरे धरम विचार. सं० ॥ ५७ ॥ चार प्रत्याख्यानी काढतां, बंधे त्रेसठ होय; उदे एकाशीनुं कह्युं, इम छट्ठे थानक जोय. सं० ॥ ५८ ॥ जीहां प्रमाद नहि जीवने, ते कहे सत्तम गुणठाण; तिहां आत्मतत्त्व अनुभवी, धरी निरालंबन ध्यान. सं० ॥५९॥ शोक अरति अशुभ अथिरता, अशाता वेदनीय अजस; ए छ प्रकृति काढतां, रही सत्तावन अवश्य. सं० ॥ ६० ॥ आहारक शरीर भेळीए, वळी एहनां अंगोपांग; आयु बांध्युं होय जो देवनुं, अडवन बांधे मनरंग. सं०॥६१॥ ए त्रण प्रकृतिमांहे भेळतां, बंध ओगणसाठ होय; उदे छहुंतेरनुं सही, इम सत्तम थानक जोय. सं० ॥६२॥

॥ ढाळ ६ ट्टी ॥

॥ चोपाइ ॥

हवे कहुं अट्ठम गुणठाण, नाम अपूर्वकरण

---

१ आर्त्तध्यान.

वखाण; जीहां क्षपक उपशमश्रेणी मंडाय, तिहां जीव प्रणाम अति निरमल थाय ॥६३॥ निद्रा प्रचला देवगति आय, जाति पचेंद्रिय शुभ विहाय; त्रस बादर प्रत्येक पर्याप्त जोय, स्थिर शुभ सौभाग्य सुस्वर आदेय ॥६४॥ तेजस कार्मण वैक्रिय आहार, वळी एहनां अगोपांग निरधार; पहेलुं समचउरस सठाण, वर्ण गध रस फरस वखाण ॥६५॥ पराघात अगुरुलघु उपघात, उसास निर्माण जिननाम विख्यात; ए बत्रीश काढतां छवीश बंधाय, उदे प्रकृति बहुतेर कहेवाय ॥ ६६ ॥ हवे सुणो अनिवृत्तिबादर गुणठाण, जिहां अधिक भावथिरता अहिनाण; पूरव भाव चलाचल जेह, सहेजे अडोल थया सर्वे तेह ॥६७॥ हास्य रति भय दुगंच्छा पण एह, बांधे प्रकृति बावीश वली जेह; उदय प्रकृति छासठ निरधार, कह्यो ए नवम गुणठाणा विचार ॥६८॥ हवे दशमुं गुणठाणु सुण्युं, सूक्ष्म लोभ उदे जिहां भण्युं; तिहां अभिलाप सर्वे सूक्ष्म होय,

सूक्ष्मसंपराय कहीए सोय ॥ ६९ ॥ पुरुष वेद चार संज्वलन कषाय, ए काढतां प्रकृति सत्तर बंधाय; उदे प्रकृति साठ एहने कही, ए विचार दशमे गुणठाणे सही ॥ ७० ॥ अग्यारमुं उपशांतमोह गुणठाण, जिहां उपशमावे मोह सुजाण; तिहां यथाख्यात चारित्र प्रकाश, पामे वळी तेहनुं होये नाश ॥ ७१ ॥ पंच ज्ञानावरणी पंच अंतराय, दर्शनावरणी चार कहेवाय; उंच गोत्र जस नाम ए सोल विण जेह, बांधे एक शातावेदनी वली तेह ॥ ७२ ॥ उदे प्रकृति ओगणसाठ कही, इम जाणो अग्यारमे गुणठाणे सही; हवे बारमुं क्षीणमोह गुणठाण, जिहां यथाख्यात चारित्र प्रधान ॥ ७३ ॥ सर्व घाती कर्म खपावे तिहां, बांधे वली एक शातावेदनी जिहां; उदे प्रकृति तिहां पंचावन कही, हवे कहुं एहनी थिति गहगही ॥ ७४ ॥ छट्ठाथी बारमा गुणठाणा लगी जोय, थिति उत्कृष्ट अंतर्मुहूर्त्त होय; जे षष्ट सत्तम एकत्र रहे गुणठाण,

देशे ऊणुं पूर्वकोडी प्रमाण ॥ ७५ ॥ काळ-धर्म अग्यार गुणठाणे जोय, वारमे तेरमे त्रीजे न होय; जाय [1]केडे सास्वादन समकित मि-थ्यात्व, ए परमाण जिनमतमें विख्यात ॥ ७६ ॥ कह्यां एणीपरे गुणथानक वार, हवे तेरमानुं सुणो कहुं निरधार; जेहनां गुण कहेतां नावे पार, करे जो सुरगुरु मुखे उच्चार ॥ ७७ ॥

॥ ढाल ७ मी ॥

भोलीडा रे हसा विषय न राचीए–ए राग (राग मेवाडो)

सुगुण सनेहा रे जिनजी तु जयो, सोहे तेरमे गुणठाण;शुक्लध्याने रे लयलीन थइ,पाम्या केवळ-नाण. सुगुण सनेहा रे जिनजी तु जयो ॥७८॥ अनंत ज्ञान दरिशण चारित्र लही, पाम्या अनंत वल तेज; तुम दरिशन देखीने भविकने, उपजे अति घणुं हेज. सुगुण० ॥७९॥ दोय अढारे रे गया मूळथी, सोहे अतिशय चोत्रीश; योजन-गामिनी रे वाणीथी, जेहना गुणनो पार न दीस.

१ परभवमा साथे.

सुगुण० ॥ ८० ॥ लोकालोकप्रकाशक तुं प्रभु, जाणे रूपी अरूपी रे जेह; केवळज्ञानी रे जे होवे सही, सोहे ए गुणठाणे रे तेह. सुगुण० ॥ ८१ ॥ सत्ता पंच्याशी रे रही छारशी, उदे प्रकृति बेंता-लीश होय; समायिक बंधि रे शाता सही, नावे जे सुख तोले रे कोय. सुगुण० ॥ ८२ ॥ आठ वरस ऊणी रे पूरव कोडीनी, कही थिति उत्कृष्टी रे एम; अंतर्मुहूर्त्तनी रे जघन्य थिति कही, मध्यम थिति कहेवाय केम. सुगुण० ॥ ८३ ॥ कहुं अयोगी रे गुणठाणुं चौदमुं, पंच अक्षर लघु थिति जेह; योग रुंधी रे शैलेशीकरण करी, सरव करम छेदी रे एह. सुगुण० ॥८४॥ अजर अमर रे निक-लंक थइ, पाम्या मोक्ष सुठाम; अष्ट गुणे रे करी शोभे सदा, ते सिद्धने करुं प्रणाम. सुगुण० ॥८५॥ कह्या गुणठाणा ए व्यवहारथी, निश्चे एक चेतन अभेद; शुद्ध नयने रे जे समजे सही, तेहने मन न रहे रे खेद. सुगुण० ॥ ८६ ॥ चार गुणठाणा रे

---

१ रज जेवी. २ पांच ह्रस्व अक्षर.

जे कह्या आदिना, ते लाभे देव नारकी मोझार; देशव्रत सहित पांच गुणठाणा लगे, गर्भज तिर्यंचमांहे विचार. सुगुण० ॥८७॥ चौद गुणठाणा रे लाभे मनुष्यमां, ते पण चोथे आरे रे जोय; पचम आरे रे पद् सत्तम लगे, ते पण कोइकमां रे होय. सुगुण० ॥ ८८ ॥

॥ कळश ॥

एणीपरे गुणठाणा कह्या, कर्मग्रथ जिन आगम जोड रे; ए मांहि कहेवाणु होय असत्य जे कांड, होजो मिच्छादुक्कड सोइ रे ॥ ८९॥ सुण सुण शांतिजिनेश्वरु, एक विनतडी अवधारु रे; तुज शरणागते आवीयो,भवभ्रमण भय निवारु रे. सुण० ॥ ९० ॥ शुद्ध निमित्त छे प्रभु ताहरुं, तो ते आवे लेखे रे; जो लगन थइ तुज नाममां, तो निज सरूपने देखे रे.सुण०॥९१॥ कष्ट करे किरिया करे, करे विविध व्यवहार रे; ज्ञानदिशा विण जीवने, नहिं दुःखछेह लगार रे. सुण० ॥ ९२ ॥ अचिरानंदन तुं जयो, विश्वसेनराय कुळ दिणंद

रे; मारि[1] निवारी देशथी, तुज जनमे जिणंद रे. सुण० ॥ १३ ॥ चक्रवरती थया पांचमा, वळी सोळमा जिनवर होय रे; एकण भवे दो पदवी लही, तुज समो अवर नहि कोय रे. सुण० ॥१४॥ श्री विधिपक्ष गच्छे दीपता, श्री कीरतिरतन-सूरि सोहे रे; कहे तस शिष्य सौभाग्यरत्न सूरीश्वरु, तुझ आधार छे जगदीशो रे. सुण सुण शांतिजिनेश्वरु ॥ १५ ॥

इति श्री चतुर्दश गुणस्थानगर्भित
शांतिनाथ स्तवनम्

---

१ मरकी.

गुणस्थान विचारगर्भित श्री
सुमतिजिन स्तवन.

॥ ढाळ १ ली ॥

(थभणपुर श्री पास जिणदनी—ए राग)

सुमति जिणद सुमति दातार, वदु मनशुं वारंवार, आणी भाव अपार; चउदे गुणस्थानक सुविचार, कहीशु सूत्र अर्थ मन धार, पामे जीम भवपार ॥ १ ॥ प्रथम मिथ्यात्व कह्यो गुणठाण, वीजो सास्वादन मन आण, त्रीजो मिश्र वखाण, चोथो अविरति नाम कहाण, देश-विरति पंचम परमाण, छठो प्रमत्त पीछान ॥२॥ अप्रमत्त सत्तम लहीजे, आठमो अपूर्वकरण क-हीजे, अनिवृत्ति नवमो लहीजे; सूक्ष्म लोभ दशम सुविचार, उपशांत मोह नाम अग्यार, खीण-मोह बारम धार ॥ ३ ॥ तेरमो सयोगी गुणधाम, चउदमो थयो अयोगी नाम, वर्णवुं प्रथम विचार;

कुगुरु कुदेव कुधर्म वखाण, ते लक्षण मिथ्या गुणठाण, तेहना पांच प्रकार ॥ ४ ॥

॥ ढाल २ जी ॥

(सफळ संसारनी—ए राग.)

जेह एकांत नय पक्ष स्थापी रहे, प्रथम एकांत मिथ्या मति ते कहे; ग्रंथ उथ्थापी थापे कुमति आपणी, कहे विपरीत मिथ्यामति ते भणी ॥ ५ ॥ जिन शिव देव गुरु सहु नमे सारीखा, तृतीय ते विनय मिथ्यामति पारीखा; सूत्र नवी सद्दहे रहे विकलप घणो, संशयी नाम मिथ्यात्व चोथो भणो ॥ ६ ॥ समजे नहि कांइ निज धंध रातो रहे, एह अज्ञान मिथ्यात्व पंचम कहे; एह अनादि अनंत अभव्यने, कही अनादि स्थिति अंत सुभव्यने ॥ ७ ॥ जेम नर खीर घृत खंड जमीने वमे, सरस रस पाय वली स्वाद केवो गमे; चोथे पांचमे छट्ठे ठाणे चडीने पडे, किणही कषायवशी आय पेहले अडे ॥८॥ रहे वचे एक समयादि षट् आवली, सहिय सा-

सादने स्थिति इसी सांभली; हवे इहां मिश्र गुण-ठाण त्रीजो कहे, जेह उत्कृष्ट अंतरमुहूरत लहे ॥९॥

॥ ढाल ३ जी ॥

(बे कर जोडी ताम—ए राग)

पहेला चार कषाय रे, शम करी समकिती; कही ते सादि मिथ्यामतीए; ए बेहु ज लहे मिश्र; सत्य असत्य जिहां, सद्दहणा बेउ छतीए ॥ १० ॥ मिश्र गुणालय[१] मांहि रे, मरण लहे नाहि; आयु बंध पडे नवी ए, के तो लहे मिथ्यात्व रे; के समकित लहे, मति सरखी गति परभवे ए ॥ ११ ॥ चार अप्रत्याख्यान रे, उदये करी लहे; व्रत विण शुद्ध समकितपणो ए, ते अविरति गुणठाण रे; तेत्रीश सागर, साधिक थिति एहनी भणो ए ॥ १२ ॥ दया उपशम संवेग रे, निरवेद आस्तिकता; समकिती गुण पांचे धरे ए, सहु जिनवचन प्रमाण रे; जिन शासनतणी, अधिक अधिक उन्नति करे ए ॥ १३ ॥ केइक

१ गुणठाणुं

समकित पाय रे, पुद्गल अर्धतां; उत्कृष्टो भवमें रहे ए, केइक भेदी गंठी रे; अंतर मुहूरते, चढते गुण शिवपद लहे ए ॥ १४ ॥ चार कषाय प्रथम रे, त्रण वळी मोहनी; मिथ्या मिश्र समकितनी ए, साते प्रकृति जास रे; परही उपशमे, ते उपशम समकित धणी ए ॥ १५ ॥ जीणे साते क्षय कीध रे, ते नर क्षायिकी; तीणही ज भव शिव अनुसरे ए, आगले बांध्यो आयु रे; तो ते तिहां थकी, त्रीजे चोथे भव तरे ए ॥१६॥

॥ ढाल ४ थी ॥

(इणपुर कंबल कोइ न लेसी—ए राग.)

॥ चोपाइ ॥

पंचम देशविरति गुणथान, प्रगटे चोकडी प्रत्याख्यान; जाणे तजे बावीस अभक्ष, पाम्यो श्रावकपणो प्रत्यक्ष ॥ १७ ॥ गुण एकवीस तिके पण धारे, साचा बारे व्रत संभारे; पूजादिक षट् कारज साधे, अगीयार प्रतिमा आराधे ॥ १८ ॥ आर्त रौद्र ध्यान होवे मंद, आयो मध्य

धरस आणंद; आठ वरस ऊणी पूर्व कोडी, पंचम गुणठाणे थिति जोडी ॥ १९ ॥ हवे आगे साते गुणथान, एक एक अंतरमुहूरत मान; पांच प्रमाद वसे जिण ठाम, तेणे प्रमत्त छट्टो गुण-धाम ॥ २० ॥ स्थविरकल्प जिनकल्प आचार, साधे षट् आवश्यक सार; उद्यत चोथा चार कषाय, तेणे प्रमत्त गुणठाणे कहाय ॥ २१ ॥ सूधो राखे चित्त समाधे, धर्मध्यान एकांत आराधे; जिहां प्रमाद क्रिया विधि नासे, अप्र-मत्त सत्तम गुण भासे ॥ २२ ॥

॥ ढाल ५ मी ॥

(नदी यमुनाके तीर उडे दोय पखीया—ए राग)

पहेले अंशे अट्टम गुणठाणातणे, आरंभे दोय श्रेणी संखेपे ते भणे; उपशमश्रेणी चढे ते नर होय उपशमी, क्षपकश्रेणी क्षायिक प्रकृति दश क्षय गमी ॥ २३ ॥ जीहां चढतो परिणाम अपूरव गुण लहे, अट्टम नाम अपूरवकरण तेणे कहे; शुक्लध्याननो पहेलो पायो आदरे, निरमल

त्रीजा बारमा तेरमामांहे न मरे कोय, पहेलो बीजो चोथो परभवे साथे होय; नारक देवनी गतिमें लाभे पहेला चार, धुरला पांच तिर्यंचमें मणुए सर्व विचार ॥ ३३ ॥

॥ कलश ॥

एम नगर बाहडमेरुमंडण, सुमति जिन सुपसाउले; गुणठाण चउद विचार वर्णव्यो, भेद आगमने भले; संवत सत्तर ओगणत्रीशे, श्रावण वदि एकादशी; वाचक विजय हरख सानिध, कहे इम मुनि धर्मशी ॥ ३४ ॥

॥ इति श्री गुणस्थानकविचारगर्भित सुमति-जिन स्तवन ॥

गुणठाणा विचार बत्रीशी.

(राग—एकवीसानो)

(ढाळ)

प्रणमी अरिहंत रे, सिद्ध सदा भगवंत रे,
मिच्छा सासण रे, मिश्र अने समकित रे;
देशविरति रे, प्रमत्त अने अप्रमत्त रे,
अपूरव रे, अनिवृत्ति सूक्ष्मोपसंत रे.

(त्रुटक)

उपशांतमोह खीणमोह सयोगी गुणठाण रे,
अयोगी गुणठाण जीवने पचाक्षर प्रमाण रे;
अनादि ने अनंत मिथ्या अभव्य जीवने जाणीए,
अनादि सांत भव्य जीवा मिच्छठाण वखाणीए. १.

(ढाळ)

समयावली रे, षट्क सास्वादन गुणे,
अंतर्मुहूरत रे, त्रीजे ठाण जीउतणे;

मन परिणाम अडग ध्यान ज धरे ॥ २४ ॥ हवे अनिवृत्तिकरण नवमो गुण जाणीए, जीहां भाव थिररूप निवृत्ति न आणीए; क्रोध मान ने माया संज्वलना हणे, उदय नहि जीहां वेद अवेदपणुं तेणे ॥ २५ ॥ जिहां रहे सूक्ष्म लोभ कांइक शिव अभिलखे, ते सूक्षमसंपराय दशम पंडित भखे[1]; उपशांतमोह इण नाम अग्यारमुं गुण कहे, मोह प्रकृति जेणे ठाम सहु उपशम लहे ॥२६॥ श्रेणी चढ्यो जो काळ करे कीणही परे, ते थाये अहमिंद्र अवर गति नादरे; चार वार समश्रेणी[2] लहे संसारमें, एक भवे दोय वार अधिक न हुवे कीमे ॥ २७ ॥ चढी इग्यारमे सीम शमी पहीले अडे, मोह उदय उत्कृष्ट अरध पुद्गल रुले; क्षपकश्रेणी अग्यारमे गुणठाणे नहीं, दशमथकी बारमे चढे शुभ ध्याने रही; सत्ताए नवाणुं प्रकृति तिहां कही, उदये होय सात कर्म तिहां संशय नहि ॥ २८ ॥

---

१ कहे. २ उपशमश्रेणी.

॥ ढाल ६ ठ्ठी ॥

(एक दिन कोइ मागण आव्यो पुरंदर पास—ए राग)

खीणमोह नामे गुणठाणो बारमो जाण, मोह खपायो नेडो आयो केवलनाण; प्रगटपणे जिहां चारित्र अमल यथाख्यात, हवे आगे तेरमा गुणथानतणी कहे वात ॥ २९ ॥ घाती चोकडी क्षय गइ रहीय अघाती एम, प्रकृति पचाशी जेहनी जुना कप्पड जेम; दर्शन ज्ञान वीरज सुख चारित्र पांच अनंत, केवलनाण प्रगट थयो विचरे श्री भगवत ॥ ३० ॥ देखे लोक अलोकनी छानी परगट वात, महिमावत अढार दूषण रहित विख्यात, आठे वरसे ऊणी कही एक पूरव कोडी, उत्कृष्टी तेरमे गुणथानकनी स्थिति जोडी ॥ ३१ ॥ करी शैलेशीकरण निरुध्या मन वच काय, तेणे अयोगी अत समे सहु करम खपाय; पांचे लघु अक्षर उच्चरतां जेहनो मान, पंचम गति पामे सुखशुं चउदमे गुणथान ॥३२॥

चोथे साधिक रे, तेत्रीश सागर सुरपणे,
पंचम गुण रे, पूरव कोडी देशोन ए.

(त्रुटक)

देशोन पूरव कोडी कवली सयोगी गुण तेरमे,
परमत्त आदि सात स्थानके एक मुहूरत जीव रमे;
उत्कृष्ट माने एह ज्ञाने भगवती जिनवर कहे,
समयादिक तिहां अंतर्मुहूरत लघु माने जीव रहे. २

(ढाळ)

एकेंद्रिय रे, सूक्ष्म बादर दोय रे,
विगलेंद्री रे, तीन कह्या तेम जोय रे;
पंचेंद्रिय रे, सन्नी असन्नी ए सत्त रे,
अपज्जत्ता रे, पज्जत्ता मिच्छत्त रे.

(त्रुटक)

मिच्छत्त गुणवर जीव चउद सूक्ष्म विण अपजत्त रे,
सन्निओ पज्जत्त तेम वली सासागुणे[1] जीव सत्त रे;
मिच्छत्त सासण अने समकित सन्नि दुविध चित्त रे,
अवशेष एकादश गुण एक सन्नि उपजत्त रे ॥३॥

---

१ सास्वादन गुणठाणे.

(ढाळ)

सत्यासत्या रे, सत्या मोषा जाण रे,
असत्या रे, मोषा वाणी वखाण रे;
इम मनना रे, जोग कह्या जिन चार रे,
औदारिक रे, वैक्रिय आहारक सार रे.

॥ त्रुटक ॥

सार एह शरीर त्रिण त्रिण मिश्र एहना लीजीए,
कार्मण शरीर ए सात योगो [1]पनर एम गणीजीए;
मिच्छत्त सासण अने समकितआहारक युगल ऊण ए,
[2]पुव्वुत्त योगा तेर भोगा कर्मग्रथ वखाण ए ॥४॥

॥ ढाळ ॥

अपूरव रे, आदि पण गुणठाण रे,
मण वयणा रे, चार चार जोग जाण रे;
औदारिक रे, नवमो योग तिहां वळी,
दश योगा रे, त्रीजे वैक्रियशु मळी.

---

१ चार मनना, चार वचनना तथा सात कायाना कुल पंदर योग थाय. २ पूर्वोक्त.

॥ त्रुटक ॥

वैक्रिय मिश्र अधिक देशे योग वास एकादशा,
आहार युगले अधिक छट्ठे गणे योग त्रयोदशा;
अप्रमत्त ठाणे मिश्र दोय विण योग एकाधिक दशा,
एम वीर जिनवर नाण दिनकर समयशास्त्रे उपदिशा.

॥ ढाळ ॥

मण वयणा रे, पढमांतिम[1] दोय दोय रे,
औदारिक रे, दोय तिहां वली जोय रे;
कार्मणशुं रे, सात योग सुंदर तिहां,
सयोगी रे, केवळनाणी छे जिहां.

॥ त्रुटक ॥

जिहांअछे अयोगी अयोग ठाणुं चउदमुं सुविचार रे,
पण नाण तीन अन्नाण दंसण चार उपयोग बार रे;
मिच्छत्त सास्वादने अन्नाण तीन दरिशण होय रे,
त्रण नाण दंसण तेम समकित देशविरते जोय रे।६।

---

१ पहेलो अने छेल्लो.

॥ ढाळ ॥

अन्नाणे रे, मिश्र ति मिश्रे छ कथी,
मणपज्जव रे, नाणाधिक छैठाणथी;
उपयोगा रे, सात खीणठाणा लगे,
केवळ दुग रे, अंतिम गुणठाणा दुगे.

॥ त्रुटक ॥

गुणठाण छक्के लेशछक्कं तेउ तीन अपमत्त रे,
छसु शुकललेश अलेश अयोगी ठाण जाण पवित्त रे;
उपशांत थोवा खीणमोहा सख्य गुण सुखमाइआँ,
अनियट्टि पूवा तीन तुल्ला खीण गुणथी समहीया ।७।

॥ ढाळ ॥

ए त्रिहुंथी रे, सख्यगुणा जीव तेरमे,
तेरमाथी रे, संख्य गुणा वली सातमे;
सातमाथी रे, सख्य गुणा छट्टे रमे,
छट्टाथी रे, असंख्यगुणा तिम पांचमे.

॥ त्रुटक ॥

पांचमा गुणठाणथी ते असंख्य गुणा सा-

---

१ छट्टा गुणठाणाथी. २ सूक्ष्मसंपरायवाळा.

स्वादन रमे, तेहथी असंख्यगुण समयमांहि मिश्र स्थानक जीव रमे; मिश्रथी असंख्याऽविरत समकित तेहथी अयोगी अनंत रे, तेहथी अनंता मिच्छ जीवा कहे मान जिननंते[1] रे ॥ ८ ॥

ढाळ बीजी.

(निंदरडी वेरण होइ रही—ए राग.)

हवे सुणजो गुणथानके, बंध हेतु हो सगवन (५७) पण मिच्छ के; अविरति बार कषाय वली, पणवीसा हो योग पंदर पेणच्छ[2] के. हवे० ।९। आहारक युगले ऊणा, पणपन्ना हो पढमे गुणठाण के; बीजे पण मिच्छा विना, पणणासा हो हेतु चतुर सुजाण के. हवे० ॥ १० ॥ उरलमिश्र वैक्रियमिश्रा, कार्मण त्रिण हो अनंतादि कषाय के; सात विना त्रीजे ठाणे, तेयालीश हो हेउ एणीपरे थाय के. हवे० ॥ ११ ॥ उरलमिश्र वैक्रियमिश्रा, कार्मण त्रिण हो छायालीश उदार के; गुणठाणे चोथे हेतु, सुणजो गुणजो हो पंडित

---

१ अनंता जिनो. २ पीछाण—जाण.

सुविचार के. हवे० ॥ १२ ॥ उरलमिश्र कार्मण बीजा, कपाया हो त्रस अविरति एक के; सात विना वधन हेतु, गुणयालीश हो देशविरति अनेक के. हवे० ॥ १३ ॥ अविरति अग्यारे त्रीजा, कपाया हो विण गुण परमत्त के; आहारक युगले अधिका, वंध हेतु हो छवीश पवित्त के हवे० ॥१४॥ वैक्रियमिश्र आहारकमिश्र, विण चोवीश हो हेउ गुण अप्रमत्त के; वैक्रिय आहारक विना, अपूरवे हो वावीश निमित्त के. हवे० ॥ १५ ॥ हास्यादिक पट्क विना, सोल हेउ हो नवमे गुण-ठाण के, संज्वलनादिक त्रिक विना, त्रिक वेद विण हो दशमे दश जाण के. हवे० ॥ १६ ॥ लोभ संज्वलन विण नवगं, उपशांते हो नव खीण कपाय के; तेरमे गुणठाणे हेतु, पुव्वुत्तां[1] हो योग सात सुहाय के. हवे० ॥ १७ ॥ वध रहित जीव चउदमे ठाणे, तिहां पामी हो दिन दिन

---

१ पूर्वोक्ता-पूर्वे कहेला.

आणंद के, पंडित मानविजे भणे, तुझ नगरे हो नसी ऋषभ जिणंद के. हवे० ॥ १८ ॥

॥ ढाल ३ जी ॥

[सद्गुरु जोइ वाटडी, ए राग.]

मूल कर्मप्रकृतितणो, गुणठाणे विचार; बंध उदय उदीरणा, सत्ता कहुं सार. मूल० ॥१९॥ धुरि मिच्छा गुणठाणथी, सात आठनो बंध; सत्तम गुणठाणा लगे, मिश्र एणी संधि. मूल० ॥२०॥ त्रीजे ने वली आठमे, नवमे विण आय; सात कम्मपगडी जीव, बांधे दिन रात. मूल० ॥ २१ ॥ दशमे मोह आयु विना, छ पगडी बंध; उवरीम तीन सुखबंधका, अजोगी निरबंध. मूल० ॥२२॥ मिच्छथकी दशमा लगे, संतोदया आठ; उवशमे उदयथकी कही, सात सत्ता आठ. मूल० ॥ २३ ॥ सत्तोदय बिहुं सात सात, क्षीणमोह मझार; चरिम युगल सत्तोदया, चउ चउ निरधार. मूल० ॥ २४ ॥ उदीरणा मिच्छाथकी,

छट्टा लगे जाणी; सात आठ पयडीतणी, मिश्रे आयु वखाणी. मूल० ॥ २५ ॥ सत्तमथी त्रिण थानके, विण वेदनी आय, छ पगडी सुहुमे तथा, छ पंच कहाय. मूल० ॥ २६ ॥ मोह विना पांच मूलगी, उपशम गुणठाण, पण दो खीण उदीरणा, दुग तेरमे जाण. मूल० ॥ २७ ॥ अयोगी अनुदीरको, एटले जीव जाणे; न मरे त्रीजे बारमे, तेरमे गुणठाणे. मूल० ॥ २८ ॥ पहेलुं अने बीजु तथा. चोथु सविशेष; परभवे जातां जीवने, साथे आवे न शेष मूल० ॥२९॥ इत्यादिक गुणठाणथी, जाणी अरथ विनाण; जैनक्रियाए जीव लहे, अजरामर ठाण. मूल० ॥३०॥ सत्तर चोत्रीशे माह मासे, पुनम सुजगीश; सकलविजय कविरायनो, कहे शिष्यनो शिष्य. मूल० ॥ ३१ ॥ श्री विजयप्रभसूरीश्वरु, तपगच्छ सुखकार; पडित्त मानविजय कहे, एह तत्व विचार. मूल० ॥ ३२ ॥

इति श्री गुणठाणा विचार बत्रीशी.

ज्ञानदर्शनचारित्र-संवादगर्भित श्री वीरजिन स्तवन.

॥ दुहा ॥

श्री इंद्रादिक भावथी, प्रणमे जगगुरु पाय;
ते प्रभु वीरजिणंदने, नमतां अति सुख थाय ॥१॥
ज्ञान दर्शन चारित्रनो, कहुं परस्पर संवाद;
त्रिक योगे सिद्धि होए, एहवो प्रवचन वाद ॥२॥
समकित गुण जस चित्त रम्यो, तेहने न वादविवाद;
समुदायथी एक अंश ग्रही, मुख्य करे तिहां वाद।३।

ढाल १ ली.

(ललनानी देशी.)

ज्ञानवादी पहेलो कहे, त्रिभुवनमां हुं सार ललना; नय निक्षेप प्रमाणनो, चउ अनुयोग विचार ललना. ज्ञान भजो भवि प्राणीया ॥ १ ॥
सप्तभंगी षट्द्रव्यनुं, मुज विण कुण कहे तत्त्व ललना; बंभी लीपीने प्रणमीया, गणहरादिक

महासत्व ल० ज्ञा० ॥ २ ॥ मेरु सूर्यनी इंद्रनी, उपमा ज्ञानीने होय ललना; मुज विण मूरख पशु-तणी, एहवी उपमा तस होय ल० ज्ञा० ॥ ३ ॥ ज्ञान पछी जिनराजने, अरिहंत पद होय भोग्य ललना; भोगववुं ते ज्ञाननो, उपदेश कहेवो योग्य ल० ज्ञा० ॥ ४ ॥ ज्ञान पछे किरिया कही, दशवैकालिक वाणी ललना; ज्ञान गुणे करी मुनि कह्यो, उत्तराध्ययन प्रमाण ल० ज्ञा० ॥ ५ ॥ दीपक घट देखावशे, घटथी दीपक न देखाय ललना; अप्रतिपाती ज्ञान गुण सही, महानिशिथे कहेवाय ल० ज्ञा० ॥ ६ ॥ अधिकुं सर्व पातिक-थकी, अजानी जाणे न चोज ल० आत्मस्वरूप जाण्या विना, जीम फरे जगल रोझ ल० ज्ञा० ॥७॥ किरिया विण वहु सिद्ध लहे, तापसादिक दृष्टांत ल० गज वेठे मरुदेवीने, आपी में मुक्ति एकांत ल० ज्ञा० ॥८॥ अज्ञानवादी इम कहे, आपे मोक्ष न ज्ञान ललना; उत्तर धर्मसंग्रहणी[1]थी, करजो

१ अज्ञानवादीना कहेवानो उत्तर धर्मसंग्रहणी ग्रंथमा आपेलो छे.

मुज बहुमान ल० ज्ञा० ॥ ९ ॥ जीवने ज्ञान अभेद छे, मुज विण जीव अजीव ललना; अक्षरनो अनंतमो, भाग उघाडो सदीव ल० ज्ञा० ॥ १० ॥ किरियानय जे बाळ छे, ज्ञाननये उजमाळ ललना; मुनिने सेववा योग्य ते, बोले उपदेशमाळ ल० ज्ञा० ॥ ११ ॥ देवाचार्य मल्लवादीजी, जग जसवाद लहंत ललना; बौद्ध जीत्या मुज आशरे, इम बहु शास्त्रे उदंत ल० ज्ञा० ॥१२॥ देहना मेलनी सारिखो, मुज विण किरिया धंध ल०; तिक्षणता जे ज्ञाननी, तेही ज चरण अबंध ल० ज्ञा० ॥ १३ ॥

॥ ढाल २ जी ॥

[अरणिक मुनिवर चाल्या गोचरी—ए राग.]

कोड वरस तप जप किरिया करे, नावि मीटे कर्मना पास रे; ज्ञानी ते एक श्वासोश्वासमां, अनेक कर्म करे नाश रे. गुणीजन वांदे रे, ज्ञानने ळळी ळळी ॥१॥ ज्ञानना गुणने रे उत्तम संग्रहे, बाळक माने ते वेष रे; मध्यम नर किरिया गुण

आदरे, षोडशके उपदेश रे. गुण० ॥ २ ॥ चारित्र हीणो रे ज्ञानगुणे घणो, वांदवो पूजवो तेह रे; थोडा ज्ञाननी किरियाक्लेश छे, उपदेशमाळामां एह रे. गु० ॥३॥ महियल म्हाले रे मेले वेशथी, वग व्यवहारे चाले रे; जगने घाले रे ज्ञान विना धंधे, ते किम धर्मने पाळे रे. गु० ॥४॥ पिपलीया पान जीसा क्रियागुरु, जहाजसमा गुरु ज्ञानी रे; किरिया रहित जे सिद्ध जिणंद छे, भगवती अगनी वाणी रे. गु० ॥ ५ ॥ मडुकचूरण जीम जलदागमे, किरियाए तेम भव व्याधि रे; तस छार करवा रे ज्ञाननी ज्योति छे, उपदेशपदे इम साधी रे. गुणी० ॥६॥ एकनो जाणग सर्व जाणग कह्यो, एहची छे मारी वडाइ रे; अविसंवादपणे जे जाणवुं, तेही ज समकित भाइ रे. गु०॥७॥ ज्ञान विना कहो समकित केम रहे, किरिया तो ज्ञाननी दासी रे, छट्ट तपे[१] सुका सेवालभोजी कह्यो, देखे न सुख अविनाशी रे. गुणी० ॥८॥ थोडली किरिया

१ छट्टना तपने पारणे सुकी सेवाळ खानार.

रे ज्ञानीनी भली, जिम सुरनारीना भाव रे; बहुली किरिया रे ज्ञान विना किसी, जेम अंध नारीना हाव रे. गुणी० ॥९॥ सहस तेंतालीस वर्सें नर बूझीया, नंदिषेण शुभ भाषे रे; ज्ञानीए दीठुं रे तेही ज वस्तु छे, खरसिंग सम अन्य दाखे रे. गुणी० ॥ १० ॥ किरियानयने रे ज्ञान कहे तुमे, मुजथकी भिन्न अभिन्न रे; भिन्न थशो तो रे जडता पामशो, अभिन्न मुजमांहि लीन रे. गु० ॥ ११ ॥ न्याये त्रीजो रे जेहने आलंबीए, जुओ जुगति विमासी रे; एक पद पामी चिलातीसुत तर्यो, ज्ञानथी सहु सुखवासी रे. गुणी० ॥ १२ ॥

॥ ढाळ ३ जी ॥

[सुण मोरी सजनी, रजनी न जावे रे—ए राग.]

समकितवादी हवे बोल्यो विमासी रे, मुज विण ज्ञान किरियानी बहु हांसी रे; मुज विण ज्ञान अज्ञान ते जाणो रे, शुकपाठक तथा वेदिया मानो रे ॥ १ ॥ मणिमय बिंब

अनंत भरावे रे, सोवनदेहरां असंख्य करावे रे; दंसण लव विण शुभ फळ नापे रे, दंसण रयणायर इम थापे रे ॥२॥ वार अनंती जीम जीवने फरस्यो रे, जीम मृगतृष्णाए रहेवे तरस्यो रे; ते एक वारमां दुःख सवी टाळु रे, आतम मंदिरमां करुं अजुआळु रे ॥३॥ मुज पछे ज्ञान किरिया दोइ साची रे, जलधर योगे वनराजी माची रे, पात्र कुपात्र तुम्हे नवी जोतां रे, अमे भाविक अकपाइ मोहता रे ॥४॥ क्षीण एक मुजने हृदये राखी रे, जिणे साहेबनी सुखडी चाखी रे; मिथ्या वचन जो कांइ प्ररूपे रे, हु तो रीसुं[२] पडे भवकूपे रे ॥५॥ वांहे झाल्यो ते कारण माटे रे, करुं सुखीओ पुद्गल अध साटे रे; कृषीवल संवधे[३] धरो मनमांहि रे, समकितवंतने प्रणमो उछाहिं रे ॥६॥ असुच्चा केवली किरियाहीन रे, सिद्ध मुजथकी अनुभव

---

१ सुवर्णना देरामरो २ रीमाउ. ३ गौतमस्वामीए प्रतिबोधेला खेडुतनु दृष्टात.

पीन रे; दंसण रहित न सीझे कोइ रे, निश्चय करो भवी आगम जोइ रे ॥७॥ साळा झाले निमाली लोचे रे, किरियाडंबर भणी बहु सोचे रे; नव ग्रैवेक सुधी लेइ जावे रे, तोही समकित लव सुख नावे रे ॥८॥ जूठ किरियाए धरावे नाम रे, हुं मुनि हुं श्रावक गुणधाम रे; मुज छतां मरीचि(ए) भव न वधार्यो रे, जमाली कुशिष जो समकित हार्यो रे ॥ ९ ॥

॥ ढाल ४ थी ॥

[गुण वेलडीया—ए राग.]

सिद्ध नरे जिम संग्रह्यो बुधवंताजी, विष पण अमृत थाय रुचिवंताजी; तिम समकितवंते ग्रह्यो बु० शास्त्र सकळ समुदाय रु० ॥१॥ द्वीपायन श्रेणिक भणी बु० वासुदेव पेढाळ रुचि० अविरतिने पण सुखी करुं बु० मुज विण कवण आधार रु० ॥२॥ दश मिथ्यात्व गिरि भंजवा बु० पवि[2]सम हुं समरथ रु० शुभ दो आतम भावशुं

---

१ वाळनो लोच करे. २ वज्रनी जेम.

वु० जिनपदवी मुज हथ्थ रु० ॥३॥ समकित अंक विना सहु वु० किरियादिक विंदुरूप रु० अंगार-मर्दक सवधथी वु० समजो मुज स्वरूप रुचि०॥४॥ कृष्णपखीयु अनादिनु वु० मुजथी मीटे तत-खेव रुचि० शुक्लपक्षीयो जव थयो वु० मीटे अनादि भव सेव रु० ॥५॥ वरस हजार किरिया गइ वु० कुडरीकनी अकाज रु० मुज विण पूरवधर गया वु० आवे निगोदमां वाज रु०॥६॥ पूरववच्छायु गतदंसणी वु० वे विण समकितवत रु० वैमानिक पदवी लहे वु० इम महाभाष्य कहत रु० ॥ ७ ॥ जीवप्रदेशे पुद्गल रह्या वु० मिथ्यात्वना जे समस्त रु० तेहु मीट्ये जे शुद्धता वु० तेही ज समकित वस्त रु० ॥८॥ समकितने भावे हुवे वु० दर्शन सही गुरुदेव रु० अग-णित महिमा माहरो वु० समकित दश रुचि सेव रु० ॥९॥ दशमांहि नव अस्तिता वु० स्या-द्वाद रहे मुजमांह रु० यथार्थ वस्तु हुं ग्रहुं वु० आठ पक्षथी उछांह रु० ॥१०॥ समकित मीट्ये

चारित्र नही वु० आवश्यकमांहे वखाणी रु० सम-
कित तेही ज चरण छे वु० पहेला अंगनी वाणी
रु० ॥११॥ समकितनी सेवा सारी वु० नाहि मि-
थ्यामति राज रु० पद् उपमान छे माहरा वु०
सद्दहजो मुनिराज रु० ॥ १२ ॥

॥ ढाळ ५ मी ॥

[आज हजारी ढोलो प्राहुणो—ए राग.]

हवे किरियावादी कहे मन रुली, न गणे ज्ञाननो गुण सुखदाइ, साजन सुणी इहे; वांझणी सुत रंक राजवी, किसी सुपने ज्ञान वडाइ, साजन; नरहरना नमवा रे, संयमधारीने ॥१॥ ज्ञानथी फळ भोग नवि लहे, किरिया विण कोइ जीव; सा० रसवती जल गुण जाणतां, तृपति नवि होय अतीव. सा० ॥२॥ किरिया विण पंथ ते नवि घटे, विचारे न जलनिधि तरीए; सा० नटणी निज किरिया विना, जनरंजन कहो किम करीए ? सा० ॥३॥ शत्रुंजय माहात्म्यमां कह्युं, मुनिवेष नमवो उच्छांहि; सा० लिंग देखीने

भावे प्रणमीया, सचिव उदेन गुणग्राही. सा० ॥ ४॥ भरतने केवळ उपनो, लिंग विण नमीया न देव; सा० कहे उपदेश एक संवधनो, असुचा केवळी ततखेव. सा० ॥ ५॥ ज्ञाननुं फळ विरति कह्युं, वहुविध शास्त्र मोझार; सा० चारित्र महाराजातणा, ज्ञान समकित दो प्रतिहार सा० ॥६॥ गति चारमां समकित पामीए, नरगतिमांहि संयम सिद्ध; सा० किरिया नय शास्त्रनो अग छे, निर्युक्तिनां वचन प्रसिद्ध. सा० ॥ ७ ॥ सर्वे संवरी किरिया विना, ज्ञानीने मुगति न होय; सा० अनंतर कारण हु सही, तेह धुर सिध्या सहु कोय. सा० नर० ॥ ७ ॥

॥ ढाल ६ ठ्ठी ॥

[आदर जीव क्षमा गुण आदर—ए राग]

जिनवर मंदिर सयल महीयलमां, सोवन रयण मंडावेजी॥ एक दिवसना चरणसमोवड, कहो ने केम करी थावेजी॥ आदर जीव किरिया

---

१ उदायन मंत्रीए.

गुण मनोहर, म करीश वादविवादजी ॥ १ ॥ केवलीने पण एक संयमनुं, स्थानक स्थिर रहे शुद्धजी ॥ सकळ प्रदेश स्थिरता रूप चारित्र, सिद्धप्रभुने कहे बुद्धजी ॥२॥ एक वरसना संयम सुखमां, अनुत्तर सुरसुख थावेजी ॥ ए पण व्यवहारिक नय वचन छे, क्षणमां श्रेणि मंडावेजी ॥३॥ एक दिवसनो किरियापालक, संप्रति नरपति कीधोजी ॥ हरि नृपने नव यामे[1] क्रियाए, पांचमे अनुत्तर सीधोजी ॥ ४ ॥ बार कषाय मीटे संयम होय, किरियाए महा लब्धिजी ॥ दशारसिंह सत्यकीने अधोगति, जो नहि किरिया संबंधीजी ॥ ५ ॥ अक्रियावादी दशाचूर्णिमां,[2] कृष्णपक्षीओ जीवनमांजी ॥ क्रियावादी शुक्लपक्षीओ, जिन उपदेशे महिमाजी ॥६॥ योग व्यापार नहि जो सिद्धने, तो किरिया केम व्यापेजी ? ॥ सघळा नयनुं सार संयम छे, जिन गणधर कह्युं आपेजी ॥ ७ ॥ खर जेम चंदन भार वहे

१ पहोर. २ दशाश्रुतस्कंधसूत्रनी चूर्णिमां.

बहु, तस फळ भोग न थावेजी ॥ दीपक सहस ग्रह्या पण अंधथी, कुण कारज सोहावेजी ॥८॥ दशार्णभद्रने नमीया सुरपति, जो क्रियाए गुणवंताजी ॥ मुज अवदात अनेक छे जगमां, धारो भवि जयवंताजी आदर० ॥ ९ ॥

॥ ढाळ ७ मी ॥

[कोयलो पर्वत धुधलो रे लोल–ए राग]

इम निज निज मत स्थापता हो लाल, आव्या जिनेश्वर पास रे, वाल्हेश्वर; करुणाकारक उपदिशे हो लाल, अनुपम वचन विलास रे, वाल्हेश्वर. जयो जयो जिनवर जगगुरु हो लाल, जेहथी मिटे भव पास रे, वाल्हेश्वर जयो० ॥१॥ दंसण सहित ज्ञानी कह्यो हो लाल, देशविराधक साच रे; वा० ज्ञान रहित किरिया करे हो लाल, तो पण विराधक वाच रे. वा० ज० ॥२॥ देश देश उपगारीया हो लाल, समुदाये सिद्धि लहंत रे; तिन समूहे नेह निपजे हो लाल, बिंदु

बिंदु[1] सर हुंत रे. वा० ज०॥३॥ त्रण भुवनना योगथी हो लाल, पूरण लोक कहेवाय रे; वा० कीम ते एकमां थापीए रे लोल, एक सिंथे[2] तृपति न थाय रे. वा० ज० ॥४॥ ज्ञान समकित धोरी[3] वहे हो लाल, संयमरथ सुविशाळ रे; वा० बेसी जिनपंथे चळ्या हो लाल, थाशे ते परम निहालें[4] रे. वा० ज० ॥ ५ ॥ निज निज पद प्राप्ति सुधी हो लाल, ज्ञानाचारादिक सेव रे; वा० इम शुभ परिणामे करी हो लाल, वेगे होय शिवदेव रे. वा० ज० ॥ ६ ॥ दर्शन ज्ञानमां भेलवी हो लाल, ज्ञान क्रिया कही सिद्ध रे; वा० पंगु अंधो नर दो मिले हो लाल, मनह मनोरथ कीध रे. वा० ज० ॥ ७ ॥ जेटला वचन विचार छे हो लाल, तेटला नयना वाद रे; वा० सहु अंतर प्रीति करे हो लाल, सुणी वीरना वचन जे स्वाद रे. वा० ज० ॥ ८ ॥

---

१ टीपे टीपे सरोवर थाय. २ एक दाणाए. ३ बळद. ४ न्याल थशे.

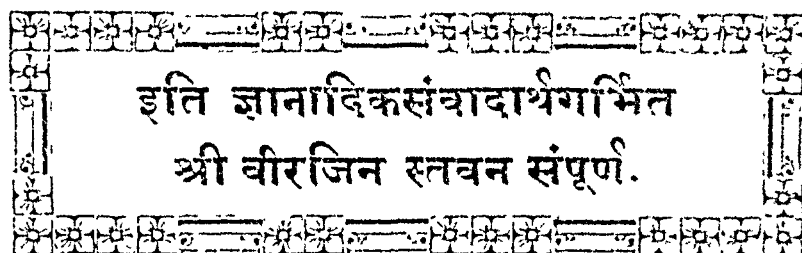
॥ ढाळ ८ मी ॥

[राग धनाश्री.]

गावो गावो रे, महावीर जिनना गुण गावो; संशय मनना मिटावो रे, महावीर० मुक्ताफळना थाळ भरीने, प्रभुजीनु ज्ञान वधावो रे. महा० ॥ १ ॥ आ समये श्रुतज्ञानी मोटा, सिद्ध स्वरूप समजावे; ज्ञानीनो जो विनय सेवे, तो अतिचार न थावे रे. महा० ॥ २ ॥ आवश्यकादिक ग्रंथ अनुसारे, रचना करी मनोहारी; हीनाधिक निज बुद्धे कहेवायु, ते श्रुतधर सुधारी रे महा० ॥ ३ ॥ मुनि कर सिद्धि चद ज (१८२७) वरसे, आठम शुदि भले भावे; त्रणशें त्रीश कल्याणक ए दिन, त्रीश चोवीशीना थावे रे. महा० ॥ ४ ॥ पहेला पांच जिणंद नमि नेमि, सुव्रत पास सुपास; ए दश जिनना अग्यार कल्याणक, ए दिवसे थयां खास रे. महा० ॥ ५ ॥ अडसिद्धि बुद्धिदायक ए दिन, स्तवन रच्युं प्रमाण; भणशे गणशे जे सांभळशे, तस घर कोडी कल्याण रे. म० ॥ ६ ॥

॥ कलश ॥

इम वीर जिनवर प्रमुखकेरा अढी लाख उदारए,
जिनबिंब थापी सुयश लीधो दानसूरि सुखकारए;
तस पाटपरंपर तपागछे सौभाग्यसूरि गणधारए,
तस शिष्य लक्ष्मीसूरि पभणे संघने जयकारए. ७

इति ज्ञानादिकसंवादार्थगर्भित
श्री वीरजिन स्तवन संपूर्ण.

॥ अथ सिद्धदंडिका स्तवन ॥

॥ दुहा ॥

श्री रिसहेसर पाय नमी, पामी सुगुरु पसाय ॥
सिद्धतणा गुण गायवा, मुज मन हर्ष न माय ॥१॥
तीर्थमांहि जिम सिद्धगिरि, देवमांहि अरिहंत ॥
पदमां शिवपद मोटकुं, ऋषभनो वंश कहंत ॥२॥
जेहना वंशमां पाटवी, बहुला मोक्षे जाय ॥
अथवा अनुत्तर पद लहे, एकभवी ते कहाय ॥३॥

॥ ढाळ १ ली ॥

[भाइ हवे माल पहेरावो—ए देशी]

श्री ऋषभजी केवल पाम्या, सुर नर आवी शिर नाम्या ॥ भिन्न मुहूर्त्ते शिवपद लहीओ, मरुदेवाए मारग वहीओ ॥४॥ आदित्यजसा प्रमुख जे राय, ते ऋषभवंशी कहेवाय ॥ चौद लाख त्रिखंडना स्वामी, पाम्या शिव तस नमुं शिर नामी ॥५॥ पछे पाट जे एक उपन्न, सरवारथसिद्ध निष्पन्न ॥ चौद लाख पाट शिव जाय, पछे सर्वारथ सुर थाय ॥ ६ ॥ चौद लाखने अंतरे एम, तिहां लगे सुर करजो प्रेम ॥ ते एकेका असख्याता थाय, पछे चौद लाख शिव जाय ॥७॥ पछे पाट वे सर्वारथे, पछे चौद लाख शिव गच्छे ॥ इम ते ववे असख्याता, इम त्रण त्रण व्याख्याता ॥८॥ च्यार च्यार असंख्याता कहीए, इम जाव पचासे लहीए ॥ निज रत्नत्रयीना भोगी, थया रूपातीत अयोगी ॥ ९ ॥

॥ ढाळ २ जी ॥

[विवाहलानी ॥ इम पंच विदेहे—ए देशी]

सरवारथ सिद्धे, चौद लाख हवे पाट ॥ पछे शिव एक जाय, नहीं त्रीजी जिहां वाट ॥१०॥ इम शिव एकेका, असंख्याता थाय ॥ पछे चौद लाख सुर, वे शिवमांहि जाय ॥११॥ इम त्रे वे करतां, थाय असंख्या तेह ॥ इत्यादिक जावत, होय पचास शिव जेह ॥१२॥ इम पचास पचास, थाय असंख्यनी राशी ॥ लोकालोकभासक, केवलज्ञान विलासी ॥१३॥ हवे पाट लाख दोय, मोक्ष तथा सुर थाय ॥ इम त्रिण चार लाख, उभय सारिखा थाय ॥ १४ ॥ इम लाख असंख्या, सुर निर्वाणे आख्या ॥ सुर शब्दे जाणो, अनुत्तर सुरमें भाख्या ॥ १५ ॥

॥ ढाळ ३ जी ॥

[भरतनृप भावशुंए—ए देशी]

एक शिवे दोय देवताए, त्रण शिव चार सुर थाय ॥ उत्तम वंश एहनो ए, पण शिव

खट सुर जाय. नमो सिद्ध भावशुं ए ॥ १६ ॥ एक वधते इम कीजीए ए, मोक्ष सर्वारथ देव ॥ थाये वे असंख्याता ए, तिहां लगे करे नितमेव. नमो० ॥१७॥ हवे एक शिव त्रण देवता ए, पण शिव सग सुर ताम ॥ करो वे वे वाधता ए, जाव असंख्य दोय ठाम. नमो० ॥१८॥ पछे एक सुर चार देवता ए, सात शिवे दश देव ॥ करो त्रण वाधता ए, असंख्य होय दोय हेव. नमो० ॥१९॥ हवे विषमोत्तर श्रेणि छे ए, सुणो सरूप तुमे तास ॥ मांडी एक पाटलो ए, थापना करीए खास. नमो० ॥ २० ॥ हेठल उपर जाणीए ए, त्रगडा ओगणत्रीश सार ॥ अनुक्रमे मांडीए ए, नथी खेप आदि ठामे[1]. न०॥२१॥ दुगें[2] पणें[5] नवें[9] तेरें[13] सतरें[17] सांए, बावीशें[22] षट्[6] अड वारें[12] ॥ चउँद[14] अॅट्ठावीश[28] वली ए, छवीश[26] पचवीश[25] सार. न० ॥२२॥ एका[11]-दश त्रेवीशें[23] वली ए, सडतालीश[47] सीत्तेरें[70] ॥ सीत्तो-

१ ओगणत्रीश त्रगडामा पहेला त्रगडा नीचे कांइ मेळववु नहीं, बाकीना अठावीश त्रगडा नीचे, नीचे बतावेला २८ आंक मेळववा.

तेर[७३] इग[१] दुग[२] ए, सत्यासी[८७] इकोतेर[७१]. नमो० ॥२३॥ छासठ[६६] ओगणोतेर[६९] भला ए, चोवीश[२४] छेंताळीश[४६] ॥ वळी शत[१००] मूकीए ए, तिम वळी भेळो छवीश[२६]. न० ॥२४॥ इम मेल्याथी एकांत रे ए, मोक्ष सर्वारथ जाय ॥ अनुक्रमे लीजीए ए, निज गुण-भोक्ता थाय. नमो० ॥ २५ ॥

॥ ढाळ ४ थी ॥

[राग इगवीशानो.]

इम करतां रे, त्रण[१] शिवे पांच देवता;
अड सिद्धे रे, बार विमानने सेवता ॥
इम यावत रे, शत उत्तर त्रण सुर थया,
ओगणत्रीश रे; पाट उत्तम शिवमां गया ॥२६॥

(त्रुटक)

गया शिवमां एम मांडो, ओगणत्रीश उरध अधो ॥
अंक मेळो पूर्वनी परे, देव शिव मारग सधो ॥२७॥

---

१ उपर प्रमाणे त्रगडा नीचे आंक मेळववाथी जे आंक आवे तेमां एक आंक शिव गयानो ने बीजो आंक देव थयानो समजवो. अनुक्रमे ते प्रमाणे गणवुं.

ढाळ–इम जाणो रे, अक अत आवे हवे ॥
तेह दंडिका रे, आगळमां आदि ठवे ॥
पहेले अके रे, पहेली दडिकाए सिद्ध करो ॥
बीजी दंडिका रे, प्रथम अक सुरमां धरो ॥२८॥

(त्रुटक)

धरो सुरमां एह अनुक्रम, धारो गुरु पासे सही ॥
अजित स्वामी तात यावत, उपजे तिहां लगे कही ।२९।

ढाळ–असंख्याती रे, कोडि लाख इम दंडिका ॥
सिद्धने वली रे, सर्वारथ अखंडिका ॥
इम प्रकरण रे, सिद्धदंडिकामां कह्यु ॥
नंदिसूत्रनी रे, वृत्तिमांहि पण इम लह्यु ॥३०॥

(त्रुटक)

इम लह्यु वृत्तिमां गुरु पासे, पामी अर्थ ने भाखीयो ॥
स्वपरने परकाश हेते, स्तवन करी चित्त राखीयो ।३१।

ढाळ–शाश्वत सुख रे, ज्ञानदर्शनमांहि रमे ॥
फरी भवमां रे, सिद्ध थया ते नवि भमे ॥

जेहनुं सुख रे, मुखथी कहीए केटलुं,
उपमा विण रे, शुं कहीए दाख्युं एटलुं॥३२॥

(त्रुटक)

एटलुं अजर अमर निरमम,जास ज्योति परगट थइ॥
सिद्ध परम समृद्धि पाम्या, भव उपाधि दूरे गइ ॥३३॥

॥ ढाल ५ मी ॥

॥ राग धन्याश्री ॥ थुणीओ थुणीओ रे, एहनी. ॥

गाया गाया रे, में सिद्ध स्वरूपी गाया. सिद्धतणा गुण स्तवना करतां, आणंद अंग न माया ॥ नवि देहे नवि गेहे जे हे, त्रण भुवन पथराया रे. में० ॥ ३४ ॥ सिद्धतणी स्तवना करतां मानु, आप ही सिद्ध सुख पाया ॥ समकितवंतनी श्रद्धामां ए, मुनिवर पण जस ध्याया रे. में० ॥ ३५ ॥ केवलज्ञानी क्षण क्षण निरखे, ते सुख मुज मन भाया ॥ द्यो सुख मुजने ते परमातम, पुद्गलातीत ठराया रे. में० ॥३६॥ क्षमाविजय जिन पास प्रभावे, गुरु उत्तम सुखदाया ॥ संवत शत अष्टादश चौदे, हर्ष कल्लोल

भराया रे. मैं० ॥३७॥ विजयधर्मसूरीश्वर राज्ये, सुरत चोमासुं ठाया ॥ शिष्य उत्तम गुरुकेरो गावे, पद्मविजय जिनराया रे. मैं० ॥ ३८ ॥

॥ इति श्री सिद्धदंडिका स्तवन संपूर्ण ॥

कर्मप्रकृति नाम स्वाध्याय

॥ ढाल १ ली ॥

[पवयण देवी चित्त धरीजी–ए राग.]

श्री शंखेश्वर पूर धणी जी, प्रणमी पार्श्व जिणंद; नाम जपंता जेहनो जी, आपे परमानंद. भविकजन ! सांभळो एह विचार–कर्मग्रंथमांहे कह्यो जी, ए सघळो अधिकार. भविक० ॥ १ ॥ नाणावरणी जाणीए जी, बीजु दंसण होय; त्रीजुं वेदनी भाखीयुं जी, मोहनी चोथुं जोय. भविक० ॥ २ ॥ आयुकर्म वली पांचमु जी, छट्ठुं नाम विचार; गोत्रकर्म ते सातमु जी, आठमुं अंतराय

वार. भविक० ॥ ३ ॥ मति श्रुत अवधि मन केवली जी, ज्ञानावरणी रे भेद; चक्षु अचक्षु अवधि केवली जी, दर्शनना ते भेद. भविक० ॥४॥ निद्रा पहेली निद्रानिद्रा जी, त्रीजी प्रचला वखाण; प्रचलाप्रचला चोथी कही जी, थिणद्धी पंचम जाण. भविक० ॥५॥ दर्शनावरणीतणा जी, ए नव भेद ज धार; शाता अशाता वेदनी जी, जाणो ते निरधार. भविक० ॥६॥ भेद अठावीश मोहनी जी, समकित मिश्र मिथ्यात; क्रोध मान माया सही जी, लोभ सेवाये नित. भविक०॥७॥ संज्वलन प्रत्याख्यानियो जी, अप्रत्याख्यान विशेष; चोथो अनंतानुबंधीओ जी, प्राणीने उवेख. भविक० ॥ ८ ॥ प्रत्येके एक एकना जी, भेद कह्या अरिहंत; चार चार करतां सोल होवे जी, टाळो ते गुणवंत. भविक० ॥ ९ ॥ हास्य रति अरति भय परिहरो जी, शोग दुगंछा टाळ; नर स्त्री नपुंसक वेदथी जी, प्राणीनुं मन वाळ. भविक० ॥ १० ॥ देवता नर तिरि नारकी जी, आयु भेद

विशाल; कपूरविजय वुद्धराजवी जी, मणि-
विजय रंग रसाल. भविक० ॥ ११ ॥

॥ ढाल २ जी ॥

[मुनिवर आर्यसुहस्ती—ए राग]

नामकर्मनां भाव रे, एक सो त्रण छे, ते विवरीने हवे कहुं ए; चारे गतिनां नाम रे, एकेंद्रि आदे, पचेंद्रि पांच जाति कही ए ॥१॥ ओदारिक वैक्रिय रे, आहारक तेजस, पांचमुं कार्मण तनु सहि ए; अंग उपांग ज जाणे रे, अंगोपांग त्रीजुं, ओदारिक पच वधना ए ॥ २ ॥ सघातन विचार रे, पण भेदे करी, ओदारिक आदि गणो ए; वज्रऋपभनाराच रे, ऋपभनाराच, नाराच अर्धनाराच किलीका ए ॥ ३ ॥ छेवठ्ठु सघयण रे, छठ्ठुं भाखीए, पट्ट संस्थान ए जीवना ए; समचउरंस न्यग्रोध रे, सादिक कुवड्डुं, वामन हुडक भाखीए ए ॥ ४ ॥ कालो नीलो रत्त रे, पीलो उजलो, वरण पांच ए जाणीए ए; सुरभि दुरभि गंध रे, पंच रस कह्या, तीखो कडवो कसायलो ए ॥ ५ ॥

खाटो मीठो होय रे, फरस ते आठ छे, गुरु लघु मृदु खर शीतलो ए; उष्ण स्निग्ध ने रुक्ष रे, आनुपूरवी, चारे गतिनी जुजुइ ए ॥ ६ ॥ शुभ अशुभ गति दोय रे, ते वली वरणवी, पिंड प्रकृति चौदस हवी ए; हवे आठ प्रत्येक रे, पराघात उसास, आताप उद्योत अगुरु-लघु ए ॥ ७ ॥ तीर्थंकर निर्माण रे, उपघातन कर्म, त्रस दसको कहुं सुंदरु ए; त्रस वादर पजत्त रे, प्रत्येक स्थिर शुभ, सुभग सुस्वर आदेय यशा ए ॥ ८ ॥ थावर सूक्ष्म अपज्ज रे, साधारण अस्थिर, अशुभ दुभग सातमुं ए; दुःस्वर अनादेय रे, अयश ए दश, थावर एणी परे जाणीए ए ॥९॥ एटले त्राणुं भेद रे, वंधन पंचनां, सत्ताए पंदर भेद हुवे ए; गोत्रकर्मना भेद रे, उच्च अने नीच, अंतराय वळी आठमुं ए ॥ १० ॥ दान लाभ अंतराय रे, भोग उपभोग, वीर्यांतराय पांचमुं ए; एक सो अठावन रे, प्रकृति कर्मनी, मणिविजय बुद्ध उपदिसे ए ॥ ११ ॥

॥ इति १५८ कर्मप्रकृतिनी स्वाध्याय ॥

जंबूद्वीपवर्णनगर्भित श्री सीमंधर जिन स्तवन.

मारी विनतडी अवधारो साहिवा, सीमंधर महाराज; त्रिभुवन साहेव अरज सुणजो, दरिशन देजो आज; दरिशन देजो महेर करी जी, अरज सुणजो राज. मा० ॥ १ ॥ आप वस्या महाविदेह क्षेत्रमां, हु इण भरत मोझार; आ मेळो केम होशे साहिव, एही सवळ विचार. मा० ॥ २ ॥ भरत[1] विचाले परवत आडो, लांवो छे वैताढ्य; पचीस जोजन तो उंचो छे, पचास योजन विस्तार. मा० ॥ ३ ॥ गंगा सिंधु दोनु नदियां, आडी छे कीरतार; सहस अठावीश वीजी नदियां, ए वेहुनो परिवार. मा० ॥ ४ ॥ इण आगळ वळी परवत आडो, चुलहेमवंत नाम; एक सहस वली वावन योजन, वार कळा[2] अभिराम. मा० ॥५॥ क्षेत्र

---

१ ५२६ योजन ६ कळा प्रमाण. २ योजननो १९ मो भाग.

हेमवंत वली प्रभु आडो, जुगलीयांकेरो वास; एकवीश सहस वली पांच योजन, पांच कळा सुविलास. मा० ॥ ६ ॥ रोहिता ने वली रोहितांशा, नदीओ एमां असराल; छप्पन सहस वली बीजी नदीओ, आवुं केम कृपाल? मा० ॥७॥ महाहेम वली परवत आडो, मोटो अति विस्तार; चार सहस दोयसें दश जोजन, दश कळा विस्तार. मा० ॥ ८ ॥ आठ सहस शत चार अनोपम, एकवीश जोजन ताम; एक कळा वली रूप प्रमाण, खेत्र छे हरिवर्ष नाम. मा० ॥ ९ ॥ हरिकांता ने हरिसलिला, नदीओ छे प्रत्यक्ष; बीजी नदीओ आडी छे प्रभु, सहस बार एक लक्ष. मा० ॥१०॥ परवत निषेध छे वली आडो, योजन बहु विस्तार; सोल सहस शत आठ बेंतालीश, दोय कळा मनोहार. मा० ॥११॥ क्षेत्र छे वळी युगलीयांकेरो, देवकुरु इण नाम; अगियार सहस आठसें बेंतालीश, बे कळा पहोळो सुण स्वाम. मा० ॥१२॥ सीता नामे नदी वडेरी, सब

नदीओमां सरदार; पांच लाख वली वीजी नादियां, अने चत्रीश हजार. मा० ॥१३॥ लाख योजननो मेरुपर्वत, नाम सुदर्शन सार; गजदंता वळी मारग विचमें, आवु केम महाराज? मा० ॥१४॥ तेत्रीश सहस वशें नव योजन, उपर छ कळा लांवा; पांचशें योजन पहोळा गजदंता, चारशें पांचशें उंचा. मा० ॥ १५ ॥ वन गिरि ने पर्वत वहोळा, नदियांओ घट घाट; किणविध आवुं सुगुण साहिवा? मारग विषमो वाट. मा०॥१६॥ वखारा पर्वत चउ पंच शत–जोजन उंचा कहेवाय; वसें कंचनगिरि एक शत उंचा, केम उलंध्या जाय? मा० ॥१७॥ भद्रशाळ वन पूरव पश्चिम, वावीस सहस कहेवाय; वशें पचास दक्षिण उत्तर, आवुं केणे उपाय? मा० ॥१८॥ कीहां मुज दक्षिण भरतक्षेत्र ने, कीहां पुष्कलावती जिनराज; ए मेळो केम होशे साहिव?

---

१ गजदंता ४ ने वखारा पर्वत १६ निषध ने नीलवंत पासे ४०० योजन ने गजदंता मेरु पासे अने वखारा नदी पासे ५०० योजन उंचा छे.

तारणतरण जहाज. मा० ॥१९॥ निशदिन मारे तुंही आलंबन, वासियो हृदय मोझार; भवदुःख-भंजन तुंही निरंजन, करुणारस भंडार. मा० ॥२०॥ मनवांछित सुख संपदा पूरो, पूरो मननी आशा; खरतर हर्ष गुरु सुपसाये, सरूपचंद गुण गाया. मा० ॥ २१ ॥ अगरचंद विनवे जिनवरजी, तारो दीनदयाल; नित्य नित्य वंदना होजो मारी, एही ज छे अरदास. मा० ॥२२॥ संवत अढारशें एकवीशे, पोष वदि शुभ मास; बीज दिन बुधवार अनोपम, जिनपद वंदन भाष. मा० ॥२३॥

॥ इति श्री सीमंधर जिन स्तवन ॥

॥ निगोददुःखगर्भित ॥

श्री सीमंधर जिन स्तवन.

॥ दुहा ॥

अनंत चोवीशी जिन नमुं, सिद्ध अनंती कोडी।
केवलनाणी स्थविर सवि, वंदुं बे करजोडी ॥१॥

बे कोडी केवलधरा, विहरमान जिन वीश।
सहस युगल कोडी नमु, साधु सवि निशदिश ॥२॥

(आर्या)

सकल समीहित करणी, शशिवदनी राजहंसगयगमणी; कविजननी ब्रह्माणी, वयण रस दिसउ मे देवी ॥ ३ ॥

॥ दुहा ॥

श्री ब्रह्माणी शारदा, सरस्वती द्यो सुपसाय।
सीमंधर जिन विनवुं, सानिध्य करजो माय ॥४॥

॥ ढाल १ ली ॥

॥ राग आशावरी ॥

[नंदनकु त्रिशाला हुलरावे–ए राग]

श्री सीमंधर साहेब मेरा, चाहु दरशन तेरा रे; तेरे फरजन हे बहुतेरा, तुं प्रभु साहेब मेरा रे. श्री सी० ॥ ५ ॥ श्री श्रेयांस नरिंद विराजे,

१ सर्व वांच्छितने देवावाळी, चद्र समान मुखवाळी, राजहंस ने हस्ती समान गतिवाळी, कविओनी माता एवी हे ब्रह्माणी (सरस्वती) देवी ! मने वचनरस द्यो.

जस महिमा जग गाजे रे; तस कुल कमल दिणंद समोवड, सत्यकीनंदन छाजे रे. श्री सी० ॥६॥ पुष्कलवइ विजया विचे नगरी, अमरावइ सम जाणी रे; महाविदेहे तुमे उपना, पुंडरिकीणी अहिठाण रे. श्री सी० ॥ ७ ॥ दूर देशांतर तुं प्रभु वसीओ, राणी रुक्मिणी कंत रे; मुज संदेहतणा संदेशा, कोण भांजे भगवंत रे ? श्री सी० ॥८॥ जे चउ गइ गति आगति भेया, जीवाजीव विचार रे; केवळनाणी विण कुण भासे? बहुला ते अधिकार रे. श्री सी० ॥ ९ ॥ भवसमुद्र तारण तुं प्रगट्यो, तुं जगबंधव बाप रे; भव भव जे में पातिक कीधा, ते आलोवुं आप रे. श्री० ॥ १० ॥ हुं मूरख मतिहीन न जाणुं, ज्ञानतणो लवलेश रे; गुरु उपदेश लही कहुं साचुं, निसुणो राय जिनेश रे. श्री० ॥११॥ रांकतणी परे हुं रडवडीयो, निधणीयो निरधार रे; श्री सीमंधर सामी सुणजो, तुम विण इणे संसार रे. श्री० ॥ १२ ॥ अनादि निगोदमांहे रोल्यो,

अव्यवहारी जीव रे; काळ अनंत तिहां हुं रहीओ; भव अनंत सदीव रे. श्री० ॥ १३ ॥

॥ ढाळ २ जी ॥

श्री सीमंधर साहेब मेरा, विनतडी अवधारो जी; नरक निगोदतणा दुःख विरुआं, गीरुवा हृदय विचारो जी. श्री० ॥१४॥ दीनदयाळ कृपाळ कृपानिधि, करीए कांइ उपगारो जी; भीम भवोदधि दुस्तरमांथी, मुजने आप उगारो जी. श्री० ॥१५॥ पोयणी पान सुकोमल मेले, वत्रीश सख्या सोय जी; वलवत्तर नर सोइ करीने, मनशुं विंधे कोय जी. श्री० ॥ १६ ॥ एक पान भेदीने वीजे, जेहवे ते सुइ जाय जी; वर्धमान जिन गोयमने कहे, असख्य समय तिहां थाय जी. श्री० ॥१७॥ असंख्य समय एक आवली जाणो, क्षुल्लक भव होवे जेह जी; जे दो शत छप्पने आवलीनो, जीवित जीवे तेह जी. श्री० ॥१८॥ अल्प आयु एहवा अनुभवीआ, नाथ निगोद

---

१ बसे छप्पन.

मोझार जी; जन्म मरणनां दुःख अनंता, में सह्यां वारंवार जी. श्री० ॥१९॥ चूमालीशसें आवली साढी, छेंतालीश झाझेरी जी; श्वासोश्वास एटले एक थाये, आघी वात घणेरी जी. श्री० ॥२०॥ श्वासोश्वासमां जीव निगोदे, करे सत्तर भव पूरा जी; साढी चोराणुं आवली उपर, अधिकी जाणो सुरा जी. श्री० ॥ २१ ॥ मुहूर्त्त एकनी बे घडी काची, शास्त्रतणे प्रमाण जी; साडत्रीससें त्रीहोत्तरें[2] तेहना, श्वासोश्वास वखाण जी. श्री० ॥ २२ ॥ ते मांही हवे जीव निगोदे, भव करे केतीवार जी; पांसठ सहस ने पांचसयां वली, छत्रीशं[3] वार विचार जी. श्री० ॥ २३ ॥ एक लाख ने तेर हजार, एक सो नेवुं[4] वार जी; एक दिवसना श्वासोश्वास, केवलीने अधिकार जी. श्री० ॥ २४ ॥ [5]छासठ सहस एंशी अधिकेरा, ओगणीश लाख भलेरा जी; एक अहोरात्रनी मांहे,

---

१. ४४४६॥ थी कांइ अधिक आवलीनो एक श्वासोश्वास थाय. २ एक मुहूर्त्तना ३७७३ श्वासोश्वास. ३. ६५५३६ भव. ४. ११३१९० श्वास. ५. १९६६०८० भव.

जीव करे भवफेरा जी. श्री० ॥ २५ ॥ तेत्रीश[1] लाख पंचाणुं सहसा, सात सतक अवधार जी; एक मासना एह श्वासोश्वास, गणिततणे अनुसार जी. श्री० ॥२६॥ [2]पांच कोडी नेव्याशी लाख, चारसें वाशी हजार जी; एटलीवार ए मरे निगोदीओ, एकण मास मोझार जी. श्री० ॥२७॥ [3]चार कोडी ने सात ज लखा, वली सहस अडिआलजी; चार शतक अधिका संख्याए, श्वासोश्वास विशाळ जी. श्री० ॥२८॥ एक वरसमां [4]सीत्तेर कोडी, लाख सत्तोतेर वारजी; सहस अठ्यासी आठशें अंके, एह लीये अवतारजी. श्री० ॥२९॥

॥ दुहा ॥

मरणां अवतरणां करी, स्वामी काळ अनंत ।
परावर्त पुद्गल कीया, तेहनो कहुं वीरतंत ॥३०॥
जेम केकि[5] गिरिवर रहे, मेहा[6] दूरे वास ।
तेम जिनजी तुम ओलगुं, निसुणो ए अरदास ॥३१॥

---

१. ३३९५७०० श्वास. २. ५८९८२४०० भव. ३. ४०७४८४०० श्वास. ४. ७०७७८८८०० भव. ५ मोर. ६ मेघ.

॥ ढाल २ जी ॥

[राग—सारंग. चतुर चोमासु पडिकमी—ए राग.]

दश कोडाकोडी सागरे, उत्सर्पिणी एक रे; तेम गणो एह अवसर्पिणी, मने धरी विवेक रे; सुणो स्वामी सीमंधरा, धराभूषण ईश रे; चोत्रीश अतिशय परगडा, वाणी गुण छे पांत्रीश रे. ॥ सु० ॥ ३२ ॥ वीश कोडाकोडी बेहुं मळी, काळचक्र एक थाय रे; एक पुद्गलपरावर्तमां, भव अनंत ते जाय रे. ॥ सु० ॥ ३३ ॥ एह निगोदमां हुं वस्यो, प्रभु काळ अनंत रे; ते पुद्गलपरावर्तका, कर्यां वार अनंत रे. सुण० ॥ ३४ ॥ खेपवी अकामनिर्जराए, कर्म चीकणां जेह रे; पुढवी जल जलण वाउ थयो, पाम्यो तेहनां देह रे. सु० ॥३५॥ तेह एकेकी कायमां, योनि सात लाख संख्य रे; शीत तापादिक में सह्यां, काळचक्र असंख्य रे. सु० ॥३६॥ अनुक्रमे तीहांथकी नीसरी, थयो काय अनंत रे; बत्रीश नाम छे तेहनां, लह्यां ग्रंथ सिद्धांत रे.

सुण० ॥ ३७ ॥ सुरण कंद पहेलुं गणुं, वज्रकंद हलद्र रे; अरद्रक आर्द्रकचूरको, सतावरी तजो भद्र रे. सु० ॥३८॥ नीली वरीयाली कुमारिका, संनुही अमृता जाणी रे; लसण ने वंसकरेलडां, गाजर लुणी वखाणी रे. सुण० ॥३९॥ लोढा ते कमलकंदाभिधा, गिरिकर्णिका भाल रे; कमळ-पत्र ने खरसूआ, लुणावृक्षनी छाली रे. सु० ॥४०॥ थेग ने मोगर जाणजो, नीली मोथ भुंइफोड रे; पलक शाक विशेष छे, खातां अति घणी खोड रे. सु० ॥ ४१ ॥ पीलुडां अमृतवेलडी, मूला मकर अभिलाप रे; उगतां विदल अंकुरडा, विरुहा इति भास रे. सु० ॥ ४२ ॥ प्रथम सम-यनो वत्थुलो, गणुं तेह सदोप रे; सुरी वाल्होली ने आंबली, कुली कर्यो संतोष रे. सु० ॥ ४३ ॥ आलु अने पिंडालु वली, घणा जीवनो पिंड रे; अनतकाय बत्रीशना, कह्यां नाम प्रचंड रे. सुणी० ॥ ४४ ॥

---

१ आदु. २ लीलो कचूरो.

॥ दुहा ॥

इत्यादिक अनेक छे, अनंतकायना भेद ।
बादर एह निगोदमां, हुं पाम्यो निरवेद ॥४५॥
सूइ अग्र अनंतमें, भागे हुं बहु वार ।
वेचाणो निःसंबलो, किणही न कीधी सार ॥४६॥
काळ असंख्य तिहां रह्यो, साधारण स्वरूप ।
चौद लाख योनि भम्यो, अड अड कर्म विरूप ॥४७॥

॥ ढाळ ३ जी ॥

श्री सीमंधर स्वामी ए, तिहुअण अंतरयामी ए, पामी ए; जे गति कहुं ते आपणी ए, एक शरीरे एक ए, जीव थयो प्रत्येक ए; छेक ए, दुःखनो नवि आव्यो प्रभु ए ॥ ४९ ॥ छेदन भेदन जे सह्यां, ते में नवि जाये कह्यां; निरवह्यां, काल असंख्य तिहां वसी ए ॥ ५० ॥ योनि दश लाख फरशी ए, तेह वणस्सइ सरसी ए; नीरसी ए, पुष्प पत्र फळ वेयणा ए ॥ ५१ ॥ वळी विगलेंद्री हुं थयो, काळ संख्यातो तिहां रह्यो; संसह्यो, दुःख उपजंतुं परवशी ए ॥५२॥

वि ति चउ विगलेंद्रितणी, योनि लाख वे वे भणी; जगधणी, ते पण मे सहु अनुभवी ए ॥५३॥ पूरी पर्याप्ति पाखे, अंतर्मुहूर्त्तने आउखे; सहु दुःखे, वहु वार असन्नियो ए ॥ ५४ ॥ कुत्सित योनि उपनो, चौद ठाणमां निपनो; संपन्नो, अनुक्रमे हुं दश प्राणनो ए ॥५५॥ त्रिहुं भेदे तिर्यंच ए, जल थल खेचर प्रपच ए; संच ए, मांड्यो तिहां वळी पापनो ए ॥ ५६ ॥ मच्छ गलागल कीधां ए, जलचारी पद लीधां ए; सिद्धां ए, एके काज न आपणा ए ॥ ५७ ॥ वृश्चिक सर्प नकुल हवे, वाघ सिंह चित्ता भवे; तिहां सवे, संवल मेल्यां दुरितनां ए ॥ ५८ ॥ सिंचाणादिक हुं थयो, नरके जावा अलजयो; नवि लह्यो, पाप पुन्यनो आंतरो ए ॥ ५९ ॥ पशुअपणे एम भमीओ ए, योनि लाख चउ रमीओ ए; दमीओ ए, वध वंधे करी मुजने

१ अनुक्रमे दश प्राणयुक्त थयो. २ एके कार्य आपणा सिद्ध न थया.

ए ॥६०॥ सात भेदे थयो नारकी, निर्विवेकी तिर्यक् थकी; पातकी, हुं अपराधी ताहरो ए ॥६१॥ दोहिली दश वेयणा सही, काल असंख्य तिहां रही; हुं सही, चार लाख योनि भम्यो ए ॥६२॥ जगजीवन जिनजी सांभळो, दश द्रष्टांते दोहिलो; अति भलो, नरभव काळ घणे लह्यो ए ॥ ६३ ॥ उंधे शिर टंगाणो ए, कर्मबंधे बंधाणो ए; रंगाणो ए, गर्भावासनो नहि भलो ए ॥ ६४ ॥ उठ कोडी सूइ तापवी, विंधे तनु को मानवी; अनुभवी, एहथी आठगुणी व्यथा ए ॥६५॥ दुस्सह वेयण वेहे ए, धर्म करुं सही देहे ए; गेहे ए, जो जणशे मुज माडली ए ॥६६॥ नीच गोत्र अवतार ए, न सुण्यो धर्म लगार ए; क्यारे ए, सद्गुरु सेवा नवि लही ए ॥ ६७ ॥ देश अनार्यें वसियो ए, पापतणे रसे रसियो ए; धसीओ ए, विरुआ कर्मभणी घणुं ए ॥६८॥ कर्मबले पाछो वळीओ ए, चोवीश दंडके

१ दश प्रकारनी नरकनी वेदना.

वळी रुळीओ ए; नवि मळीओ ए, स्वामी को मुज नारको ए ॥ ६९ ॥

॥ दुहा ॥

उंच नीच कुळ अवतर्यो, कीधां मध्यम काम ।
विरति पाखे हुं थयो, न लह्यो भव विश्राम ॥७०॥
मानव भव अति दोहिलो, दोहिलो आरज देश।
सद्दहणा वली दोहिली, दोहिलो गुरु उपदेश ॥७१॥
मनुष्य तिरि भव अंतरी, साते नरक मोझार ।
गणतां काळ असंख्य हुओ, हुं गयो एटली वार।७२।

॥ ढाळ ५ मी ॥

सीमंधर जगदीश, पुरो मनह जगीश; शिश नमी रहुं ए, आणा नित वहुं ए ॥ ७३ ॥ मेरु महीधर धीर, जलनिधि जेम गंभीर, वीर वडो सुण्यो ए, मयण सुभट हण्यो ए ॥ ७४ ॥ तुं सेवक आधार, गुणगणरयण भंडार; तारक अवतर्यो ए, जयलच्छि वर्यो ए ॥ ७५ ॥ तुं मुज़ मनतरु कीर, तुं हइडानो हीर; कीर्त्ति तुमतणी ए, त्रिभुवन अति घणी ए ॥७६॥ जिनजी जग—

विख्यात, सांभळ मुज अवदात; भवभव जे हुआ ए, विवरी जुजुआ ए ॥७७॥ पाम्यो आरज देश, उच्च गोत्र सुविशेष; लेश्या नवि रही ए, सामग्री नही ए ॥७८॥ सामग्री वली लब्ध, सद्दहणा मन बद्ध; बुद्धिनो दरियो ए, आदर नवि कर्यों ए ॥७९॥ न करी त्रिकरण शुद्धि, परमादे मन बुद्धि; सिद्धि न को लही ए, हार्यो भव सही ए ॥ ८० ॥ भणी भणी पण अंग, करी प्रमाद प्रसंग; व्रत—भंगे हुवो ए, नरय निगोदीओ ए ॥ ८१ ॥ में लाध्युं बहु वार, समकित रयण उदार; हारी गयो इश्युं ए, दूषण पांचशुं ए ॥ ८२ ॥ कुगुरु कुदेव कुधर्म, उद्दाले शिव शर्म; कर्मे सांकळ्यो ए, तेहशुं जइ मिळ्यो ए ॥ ८३ ॥ अतिशयवंत महंत, दोष रहित भगवंत; चित्त न सद्दह्यो ए, [1]एळे भव गयो ए ॥ ८४ ॥ पाळे पंचाचार, टाळे कुव्यापार; सुगुरु न ओलख्या ए, सूत्रे जे लख्याए ॥ ८५ ॥ दयामूळ जिन-

---

१ फोगट.

धर्म, नव जाण्या सवि मर्म; नवतत्त्वादिका ए, हेयादिक त्रिका ए ॥ ८६ ॥ गाडरीए परवाही, धर्म करी उच्छांहि; वली वृंदारको ए, परमाधामीको[1] ए ॥ ८७ ॥ नारकीने दुःख देइ, पापे पिंड भरेइ; जलमाणस थयो ए, जाल अंतर रह्यो ए ॥ ८८ ॥ पीलाणो तीहां ठाम, अंडगोलकने काम; घरटी मध्य करी ए, न ऋद्धि पांतरी ए ॥८९॥ दुःख पाम्यो तिहां भीम, काळ संवच्छर सीम; परवश माछले ए, भव एम पाछले ए ॥ ९० ॥ हवे वैमानिक देव, करतो परस्त्री सेव; टेव विषयतणी ए, भवतृष्णा मुज घणी ए ॥९१॥ तीव्र मोह परिणाम, वळी एकेंद्री ठाम; आउ असंखनो ए, तिहां हु उपनो ए ॥ ९२ ॥ हुं अपराधी देव, ताहरो हुं नितमेव; सेवक चित्त धरो ए, पडतो उद्धरो ए ॥ ९३ ॥

॥ ढाळ ६ ठ्ठी ॥

चार लाख योनि भम्यो, लह्यो सुर अव-

---

१ परमाधामी वृंदारक केता देव थयो.

तार, श्री सीमंधर ठाकुरा; तिहां विलस्या रे में सुख अपार, ठाकुरीया रे अम तारो, भवसायर रे वाल्हा पार उतारो. ठाकु० ॥ १४ ॥ चौद लाख मनुष्यना रे, भोगव्या भेद अशेष; लाख चोराशी हुं भम्यो, में काढ्या रे नव नव तिहां वेष. ठाकु० ॥ १५ ॥ दिन जाते रे जोवन गळ्युं रे, न गळ्यो ते मन्मथपूर; माहिलाने रूपे मोहीओ, देखी रातो रे रहीओ हुं झूरी झूरी. ठाकु० ॥ १६ ॥ अशुभ ध्याने अंतर चिंतव्या रे, युवतीना भोग-विलास; अमृत फीटी विष थयुं, श्रीफळ जल रे घनसार जतांसे[1]. ठाकु० ॥ १७ ॥ क्रोध मान माया तजी रे, समभावे भावे मन; तजी रे कंचन कामिनी, महीमंडळे रे मुनि ते धन्य धन्य रे. ठाकु० ॥ १८ ॥ एम अनंता भव कर्या रे, च्यवीओ वार अनंत; सुख दुःख सघळां भोगव्यां, भव गणता रे थाक्यो भगवंत. ठाकु० ॥ १९ ॥ देव गुरु

---

१ श्रीफळनुं पाणी घनसार केतां कपूरना मिश्रणथी झेर-रूप थाय छे.

धर्म ओळख्या रे, में सुण्यो प्रवचन सार; छ कायना जीव ओळख्या, वली दुरितनां रे आंही ठाण अढार रे. ठाकु० ॥१००॥ समाचारी संग्रही रे, सिद्धांतने अनुसार, तपगच्छनी क्रिया करुं, हुं तो मानु रे पंचांगी विचार. ठाकु० ॥ १०१ ॥ गुण सत्तावीश साधुना रे, श्रावकना गुण एकवीश; ते सघळा में ओळख्या, अंगे आणवा रे खप करुं निशादिश. ठाकु०॥१०२॥एणे आरे ए भरतमां रे, वरते नहि केवळनाण; पूर्व आचारज वयणडा, हुं तो मानुं रे ते अमीय समान. ठा० ॥ १०३ ॥ मिथ्यात्व सघळुं परिहरुं रे, हुं धरुं समकित जाण; तप जप किरिया आदरुं, ताहरे लेखे रे माहरे ते प्रमाण. ठा० ॥ १०४ ॥ एणी परे एणे भवे परभवे रे, जिनजी विराधिया ठाण; ते सवि मिच्छा दुक्कड, सांसहजो रे अपराध सुजाण. ठा० ॥ १०५ ॥ हित न कर्यो केहनो कदा रे, न कर्यो ते दीनोद्धार; दान पुन्य जेणे नवि कर्या, वन मालती रे जेम तस अवतार. ठा० ॥१०६॥

धन कण कंचन कामिनी रे, वळी राज्य ऋद्धि अनेक; हुं नवि इच्छुं राजिया, त्रुठ्यो आपे रे अविचलपद एक. ठा० ॥ १०७ ॥

॥ ढाळ ७ मी ॥

धन धन ए संप्रति, सीमंधर जगदेव; सुर नर ने किन्नर, अहोनिश सारे सेव; गढ त्रण विचाले, समोसरण सुख गेह; छत्र त्रय शोभित, चामर अंकित देह ॥ १०८ ॥ अकलंक महाबल, कलिमळतरु जलपूर; जगनायक जगगुरु, जगवत्सल वडनूर; जगलोचन उदीओ, जगदीपक जगनाथ; जगतिलक समो वळी, ए शिवपुरनो साथ ॥ १०९ ॥ धन्य धन्य नरनारी, जे प्रणमे तुम पाय; धन्य धन्य ते दिहा, जीणे तुम सप्ररण थाय; धन धन ते जीहा, जे तुम गुण नित्य गाय; जस कुल अजुवाळ्युं, धन्य ते माय ने ताय ॥ ११० ॥ वडलीनो वासी, व्यवहारी शुभ चित्त; वहलु कुळ दिवो, अमीचंद सुपवित्त; संवेगी सुधो, कीधो त्याग सचित्त; एह स्तवन

त्रिहुंनें, भणवाने निमित्त ॥ १११ ॥ संवत सत्त-रसें, तेरोत्तेर शुचि मास; शुदि सातम शुक्ले, स्वाति योग शुभ तास; श्री विजयप्रभसूरि, राजे चित्त उल्लास; नयरवाडामांहे, थुणीयो रही चउमास ॥ ११२ ॥

॥ कलश ॥

तपगच्छ अद्र अरुण उदीओ, श्री हीर-विजय सूरीश्वरो; निज हस्त दीक्षित सुपरीक्षित, श्री शुभविजय कवीश्वरो; तस चरणपंकज प्र-वर मधुकर, भावविजय बुध सुंदरो; सिद्धिवि-जय कहे स्वामी सम्प्रति, भविकजन मंगळ करो.

इति श्री सीमंधर जिन स्तवन.

श्री सुविधिनाथ स्तवन.

श्री सुविधि जिणंद संभारीए, तो परमा-तम पद ध्याइए; सुरपद सुख सदन सधाइए,

मद मदन अरि मद मारीए ॥ १ ॥ एह जिनवर जगजन सुखकरु, भवसंचित भावठ भयहरु; मनकामित पूरण सुरतरु, जसवेल वधारण जलधरु ॥ २ ॥ विधिशुं जो एहने वंदीए, तो दुरगति कंद निकंदीए; अमंद आणंद आणंदीए, जीम फंद जीती चिर नंदीए ॥ ३ ॥

॥ ढाल १ ली ॥

एह कामघट सम श्याम सुंदर, दियणं दोलत दाम; उद्दाम केवळ धाम अभिनव, कंत ओपे काम; सुख ठाम जेहनुं नाम निरमल, जगतजन विसराम; आराम ए अघधाम हरवा, रमासुत अभिराम; मारा साहेबीया मुजने आपो रे, प्रभु पद सेवना ॥ ४ ॥ तुं भुवनभूषण रहित दूषण, शोक शोषण साम; कोण कहे कवियण सुगुण तुज गुण, निगुण तुज गुणग्राम; अरुण तुज नख तरुण तरणी, तुल विद्युत दाम; अज्ञान महातमहरण प्रगटी, ज्योत ए असमान.

---

१ देवाने.

मारा० ॥ ५ ॥ प्रभु विश्वव्यापक मोह उत्थापक, धर्मथापक धीर; अष्टकर्म घातक सुगति दायक, त्रिजगनायक वीर; हरी काम सायक कर्यो पायक, नायकनुं निरदोप; बोध उपायक तुं छे लायक, दलन पातक दोष. मारा० ॥ ६ ॥ तु ज्ञानसागर दया आगर, नमित नागर पाय; रत्नागर पण तुम समो, गंभीर गुणे न पोसाय; गर्जनाए गाजियो, घन गाजते महाराज; तो धीर गुणे तें अवगुण्यो, गिरिराज गरिबनिवाज. मारा० ॥ ७ ॥ जग जोध जे महाक्रोध जालीम, जीत्यो तें विण क्रोध; आयुध विण तें युद्ध मांड्यो, मथी माया रोध; मान जे राजन उद्धत, दलित दुर्धर तेह; भूधरसेवधि लोभसिंधु, पाम्यो तुं भव छेह. मारा० ॥ ८ ॥ अगाध उंडो अथाह अतिशे, जेह अपरपार; संसार पारावारनो, ते पाम्यो तुंही ज पार; तरणतारण विरुद धारक, सेवक जन साधार; जगबंधु करुणासिंधु मारे, तारो छे आधार. मारा० ॥ ९ ॥ रजत सोवन रय-

णमय, त्रण गढ राजे तुज; मणिजडित मध्य सिंहासने, महाराज बेठा मुज; परखदामां निरखवानो, हरख हैयामांय; पण पुन्य विना जे कामीएं[1], केम पामीए ते प्राण? मा० ॥ १० ॥ सुर असुर किन्नर नर नरेश्वर, सुरेश्वर शशि सूर; कोड गमे करजोडी उभा, धरी उलट उर; ओलग करे तुम आगळे, मद मोडी छोडी मान; पांत्रीश गुण तुज वाणीना, चोत्रीश अतिशयवान. मारा० ॥११॥ भूपाल सुग्रीववंशभूषण—भानु तुं भगवंत; भव मल्ल भंजण भगत रंजन, आदि नहि तुज अंत; संत जे पुण्यवंत प्राणी, तेह जाणे तंत; उदंते[2] आद्यथी ताहरो, ते लहे लाभ अनंत. मारा० ॥ १२ ॥ वीतराग राग ने रोषवर्जित, दोष नहि अढार; अनुपम त्रिभुवन भूप रूपे, निरुपम निरधार; समरसे पूरित मोहन मूरत, सुरत अति श्रीकार; मुखकमल शशि सम विमल सोहे, अमल तुज अवतार. मा०

---

१ इच्छीए. २ वृतांत.

॥१३॥ हुं विषय वाह्यो रस उमाह्यो, पड्यो मायापास; मिथ्यात्वलीनो धर्महीनो, वस्यो मोहने वास; अति दीन परआधीन कीधो, धरी न केनो संग, भवभ्रमण करतां ताहरो, मा-वापनो परसंग. मारा० ॥१४॥ पग पग परवश प्रेम पूर्यो, मोह झूर्यो मन; वली नेमे विराध्या कोइ न साध्या, ताहरां सुवचन; धन भणी धायो पण न पायो, आज आयो ठाम; दुश्मन सघला दूर नाठा, स्वामी तारे नाम. मारा०॥१५॥ विपरीत ढंग कुसंग संगे, वटाल्या वहु अंग; अगना अग सुरंग देखी, अनगथी व्रत भंग; जिनराज में कुललाज लोपी, कर्यां काज अकाज; कहेतां ते नवी कही शकुं, आडी आवे छे लाज. मारा० ॥१६॥ अरदास ए निज दासनी, सां-भळी पूरो आश; स्थिर करी सेवक थापीए, आपीए शिवपुरवास; दीनदयाळ कृपाळ प्रभु छो, अवलना प्रतिपाळ; रखे उवेखो आज मुजने, हुं छुं ताहरो वाळ. मारा० ॥१७॥

२ नियम.

॥ ढाळ २ जी ॥

जलधि जल जिम (२) अकल न कलाय, गगने तारा कोण गणे, त्राजुए कोण मेरु तोले, गंगा वेलु कुण मापे, कोण धरा भुजबल ढंढोले, हुं मतहीणो मानवी, न लहुं वरण विचार, गुण गातां प्रभु ताहरा, कहो केम पामुं पार? ॥१॥ प्रभु तारो (२) महेर करी मने, वांह्य धारो (२), लेइ निज बाळ हो; न विचारो (२) डाभी जमणी, दीनबंधु (२), तुमे छो दयाल हो ॥ २ ॥ अपराधी (२) हुं पण आवीयो, तुम चरण (२) त्रिभुवन नाथ हो; भांग्यानो (२) तुं भेरुअ छे, सांभळी छे (२) एहवी तुज वात हो. प्रभु० ॥३॥ चर मोहना (२) हेरे छे चिहुं दिशे, लाग्या छे (२) माहरी लार हो; सद्‌बोध (२) मंत्रीश्वर सहायथी, कांइक में (२) मनावी छे हार हो. प्रभु० ॥४॥ चोराशी चौटे फेरव्यो, वेरीए (२) अनंती वार हो; वास्यो हुं (२) निगोदमां वळी

---

१ आवा (२) नी निशानीना पद बेवडा बोलवाना छे तेम समजवुं.

वळी, ज्यां दुःखनो (२) नहि पार हो. प्रभु०॥४॥ मोह नृपनी (२) सेनाने जीततो, दुरगतिने (२) करतो दूर हो; अनुक्रमे(२) चढतो पगथीए, आव्यो छुं (२) राज हजुर हो. प्रभु० ॥ ६ ॥ दिलनो जो दिलासो नहि करो, नेह नजरे (२) निहाळी आज हो; तो मुजने (२) कर्म अरि घेरीने, फेरवशे (२) फरी चौद राज हो. प्रभु० ॥ ७ ॥ मोह दळनो (२) जोरो मेटवा, भगवते (२) धरीने भाव हो; संयमनी (२) सेना सज करी, सेवकनी (२) सुणीने राव हो. प्रभु० ॥ ८ ॥ मुज मनना (२) मनोरथ सवि फळ्या, जो मळिया (२) सुविधि जिणंद हो; भांग्यां हवे (२) भवनां आंमळा, सींच्यो वळी (२) सुखनो कद हो. प्रभु तारो० ॥ ९ ॥

॥ कळश ॥

संवत रे (२) सत्तरसें ओगणोतरे रे, मास श्रावण मनोहार; सातम रे (२) मंगलवारे सुंदरु रे, सकल मगळ सुखकार ॥ १ ॥ थल-

मां रे (२) थुणीओ सुविधि जिनेश्वरु, तुठो रे आज त्रिभुवन राजीओ रे; वुठा रे (२) अमृतमेह, भावे रे (२) मृगलंछन भगवंतने रे ॥२॥ नमशे जे नरनार, ते लेशे रे (२) सुखलीला भव अंतने रे; गच्छपति रे, (२) श्री हीररत्नसूरिरायनो, प्रणमी तास पसाय; पामी रे (२) चरणकमलनी सेवना, उदय वदे करजोड; में गाया रे (२) गुण देवाधिदेवना रे ॥ ४ ॥

इति श्री सुविधिजिन स्तवन.

---

१ श्री समवसरणनुं स्तवन.

॥ दुहा ॥

सरसतीने प्रणमी करी, वंदी सुगुरु पाय ।
समोसरण रचना कहुं, सांभलजो चित्त लाय ॥१॥
बेसे बारे परखदा, सुणवा जिनवर वाणी ।
समोसरण रचना करे, ते सुणजो चित्त आणी ॥२॥

देवकृत करणीअ छे, तीर्थंकरने एह ।
आदि अंत मध्य जेम होये, रचना रचे तीम तेह ॥३॥

तीर्थंकर पद जे लहे, पामे केवळ जाम।
समोसरण देव तत्र करे. चले सिंहासन ताम ॥४॥

अवधिज्ञाने जव जुए, उपनुं केवळनाण ।
हरख धरी मनमें वळी, रचे ते उत्तम थान ॥५॥

॥ ढाळ १ ली ॥

देवतणा आसन चळे, जुए अवधिज्ञाने जाम, सुरासुर आवे छे. वायुकुमार योजन लगे, भूमि शोधे वायु प्रमाण सुरा० ॥१॥ मेघकुमार लघु धारथी, तीहां सींची रज हरंत, सुरा० अगर उखेवे चिहुं दिशे, सोय अग्निकुमार करंत. सुरा० ॥ २ ॥ कुसुम पगर सुंदर रचे, पांच वरणा जानु प्रमाण, सुरा० मणिमय पीठ रचे तळु, व्यंतर सुर आवे जाण. सुरा० ॥ ३ ॥ भुवनपति सुर गढ करे, रूपानो कनक कोशीस, सुरा० मणि कोशीसे दीपतो, मणिरतन प्रकाश. सुरा० ॥४॥

सोनानो गढ ज्योतिषी करे, रतनतणो प्राकार, सुरा० वैमानिक सुर गढ करे, सोय आणी हर्ष अपार. सुरा० ॥ ५ ॥

॥ ढाळ २ जी ॥

[नमो रे नमो रे मनक महामुनि—ए. राग.]

भींत उंची गढ त्रिहुतणी, पांचशें धनुष जगीश रे; विस्तारे धनुष तेत्रीश ते, आंगुल अधिक बत्रीश रे; गढे गढे अंतर जाणवो, धनुष सयां वली तेर रे; पोळ प्रवेशो पचास छे, धनुष इहां नहि फेर रे. गढे० ॥ २ ॥ चउदिशे चार पोळे करी, तोरण त्रण त्रण पोळ रे; पोळ प्रवेश पचास ने, आसन चउदिशे सोळ रे. गढे० ॥ ३ ॥ [1]पावडीआ दश सहस ते, पहेले गढे इम होय रे; बीजे गढे एम पांच सहस, त्रीजे गढे इम जोय रे. गढे० ॥ ४ ॥ एक एक हाथ उंचो सही, पावडीयांनो प्रमाणो रे; भूमिथकी गाउ अढी, त्रण गढ इम जाणो रे. गढे० ॥ ५ ॥ वृक्ष अशोक

---

१ पगथीआ.

तरु तळे, भामडळ [1]तरणी समान रे; हेम कमळ सुरवर रचे, चरण ठवे तिण थान रे. गढे० ॥ ६ ॥ प्रतिरूप त्रिहु दिशे थापीयां, पूर्व दिशे वेठा देव रे; अनुक्रमे वाणी प्रकाशता, सुरनर सारे छे सेव रे. गढे० ॥७॥

॥ ढाळ ३ जी ॥

[रात्रिभोजन त्रिविधे टालो रे—ए राग]

साधु साधवी सुरदेवी रे, पूरव द्वारे करे प्रवेशी रे, जिनराज पाय वंदेशी रे, ए तो वायु-कुणे जइ वेसी रे ॥ १ ॥ व्यंतरसुरी भुवन ने जोतिषी रे, पश्चिमद्वारे करे प्रवेशी रे; जिनराज पाय वंदेशी रे, ए तो अग्निकुणे जइ वेसी रे. ॥ २ ॥ ज्योतिष सुर भुवनना स्वामी रे, व्यतर नारीना स्वामी रे; ए तो उत्तर पोळे आवे रे, ईशाने वेसी सोहावे रे ॥ ३ ॥ वळी वैमानिक सुरराय रे, नरनारी सवि प्रणमे पाय रे; ए तो आवे दक्षिण वार रे, नैऋत्य कुणे वेसी सो-

---

१ सूर्य. २ त्रणे देवी.

पाये लागे ॥ २ ॥ समोसरणना जे दोष दे-
खाडे, ते बहु भवमां आप भमाडे; मानवी होये
बहुलसंसारी, सूत्र अर्थ जोजो चित्त धारी ॥ ३॥
त्रीजा अंगने पंचम ठाणे,[1] अरिहंत आपोआप
वखाणे, रूप सोभाग्य अनंत बल सोहे, तेणे
करी भविजन मन मोहे ॥ ४ ॥

॥ कळश ॥

इम समोसरणनी करी रचना, भवनां दुःख
मिटाववा, जे भणशे गणशे वळी सांभळशे, भ-
वनी जाळ ते टाळवा; जिनवाणी निसुणी धरे
चित्त गुणी, परम सुख ते पामवा; रूप सौभा-
ग्य ते भणे एणी परे, धर्म मंगळ गाववा ॥

॥ इति समवसरण स्तवन ॥

---

१ ठाणांग ठाणामां.

२ श्री समवसरणनुं स्तवन.

॥ दुहा ॥

श्री जिनशासन सेहरो, जगगुरु पास जिणंद ।
प्रणमे जेहना पयकमल, आवी चोसठ इंद्र ॥१॥

तीर्थंकर आवे तिहां, त्रिगडो करे तिवार ।
समकित करणी साचवे, एह कहुं अधिकार ॥२॥

करे प्रशंसा समकिती, मिथ्यात्वी होवे मूक ।
सूर्य देखी हरखे सहु, पण अधारे घूक ॥३॥

॥ ढाल १ ली ॥

[शांति जिन एक मुज विनति—" राग]

आप अरिहंत भले आविया, गावे अपछरा गंधर्व रे; समवसरण रचे सुरवरा, सक्षेप ते कहुं सर्व रे. आप० ॥ १ ॥ भुवनपति वीश इंद्र मळ्या, सोलह व्यंतर सार रे; जोइश दु दश वेमानी जोड्या, चोसठ इंद्र सुविचार रे. आप० ॥२॥ पवनसुर रज परमारजे जी, भूमि जोजन सम भाउ रे; मेघकुमार रचे मेघने, कारिय

सुगंध छंटकाउ रे. आप० ॥ ३ ॥ अगर कपूर शुभ धूपणा जी, करे श्री अग्निकुमार रे; वाणव्यतंर हवे वेगशुं, रयणमणिपीठिका सार रे. आप० ॥ ४ ॥ पुप्प पंचवरण उरध मुखे, वरपे ए जानुप्रमाण रे; भवनपति देव त्रिगडो भलो, करे ते सुणो सुजाण रे. आप० ॥ ५ ॥ रचे गढ प्रथम रूपातणो, सोवन कांगरा सार रे; रवि शशि रयण कोशीसको जी, कनकनो बीजो प्राकार रे. आप० ॥ ६ ॥ रतनगढ मणितणे कांगरे जी, रचे वैमानी सुरराज रे; भलो त्रीजो गढ जोतरे जी, जीहां विराजे जिनराज रे. आप० ॥ ७ ॥ भींत उंची धनु पांचशें जी, सवातेत्रीश विस्तार रे; धनुष सय तेर गढ आंतरो जी, पोळ पचास धनु सार रे. आप० ॥ ८ ॥ दश पंच पंच त्रिहुं गढतणी जी, पावडी वीश हजार रे; थाक श्रम नहीं चढतां थकां जी, एक कर उच्च विस्तार रे. आप० ॥ ९ ॥ पांच धनु सहस पृथ्वीथकी जी, उच्च रहे त्रिगढ आकाश रे; तेह तले सहु

यथास्थित वसे जी, नगर आराम आवास रे. आप० ॥१०॥ तोरण त्रिहु चिहुं दिश तीहां जी, नीलमणिमय निरमाण रे; दुसय धनु मध्य मणिपीठिका जी, उच्च जिनदेह परमाण रे. आप० ॥११॥ चार आसन तीहां चिहुं दिशे जी, मोतीए झाकझमाल रे, सम वीर्य[1] खुण ईशान-मे जी, देवछंदो सुविशाल रे. आप० ॥ १२ ॥ देवदुदुभी नाद उपदिशे जी, जिन गुण गावती तेह रे; अहम जीमे[2] आवे शिर उपरे जी, गाजती तेह गुणगेह रे. आप० ॥ १३ ॥

॥ ढाळ २ जी ॥

[सफळ ससारनी—ए राग]

पूरव दिशी आसने, आवी वेसे प्रभु; सुरकृत चौमुख, रूप देखे सहु; दीपे अशोक तरु, वारगुण देहथी; देखी हरखे सहु, मोर जेम मेहथी ॥ १ ॥ मोतीयां जाली त्रण, छत्र सुविशाल ए; रूप चिहुं चिहुं दिशे, चामर ढाळ ए;

---

१ बीजा गढमां. २ अमारी जेम.

जोजनगामिनी, वाणी श्री जिनतणी; भगवंत उपदिशे, वार परखद भणी ॥ २ ॥ प्रदक्षिणा रूपथी, अग्निकुणे करी; गणधर साधवी, तेम वैमानिक सुरी; ज्योतिषी भुवननी, व्यंतरी स्त्री-पण; नैऋत्य खूण जिन, वाणी उभी सुणे ॥३॥ त्रिहुं तणा पति, वायव्य खुण जाण ए; सुर वैमा-निक नर, नारी ईशान ए; वारह परषदा, मद मत्सर छोडी ए; भूख तृषा विसरे, सुणे कर जोडी ए ॥ ४ ॥ पुंठे भामंडल, तेज प्रकाश ए; जोयण सहस ध्वज, उंचो आकाश ए; झलहळे तेज धर्म—चक्र गगने सही; महके सहु वारणे, धूपधाणा सही ॥ ५ ॥ वाहन वेल सहु, धरिय पेले गढे, होइ पगचारी, नरनारी उंचा चढे; जिनतणी वाणी सुणी, जीव तिर्यंच ए, वैर तजी बीय गढ, रहे सुख संच ए ॥ ६ ॥ पुण्य-वंत पुरुष ते, परषद बारमें; सुणे जिनवाणी, धन्य गणे अवतारने; चउविह देव जिन—देव सेवा रचे; मणिमयी मांहेली, पोळमांहे वसे

॥७॥ चिहुं दिशी वाटली, वाव चउ जाणीए; विदिशी चोखुणं[1], दोइ दोइ वखाणीए; आठ जीहां वावडी, अमृत जेम ए; स्नाने पान वपु, निरमळ हेम ए ॥ ८ ॥ *जय विजय जयत, अपराजीया; मध्य कंचन गढे, देवी पेसंतीया; तुंवरु पुरुष खटंग, अर्चीमाळ ए; रजत गढ पोळना, एह रखवाल ए ॥ ९ ॥ पहेले त्रिगडो, न हुअं[2] जीण पुर गाम ए; देव महर्धिक रचे, तीण ठाम ए; करण वारंवार नही, कारण कोइ ए;आठ प्रातिहारज, ते सही होय ए ॥ १० ॥ जिनसमवसरणनी, ऋद्धि दीठी जेणे, तेह धन्य धन्य, अवतार पायो तेणे; पास अरदास सुणो, वच्छित पूरजो; हवे मुज ताहरो, शुद्ध दरिशन होजो॥११॥

॥ कळश ॥

इम समवसरणे ऋद्धि वरणे, सहु जिनवर

---

१ चोखडा समवसरणने. * प्रथम गढना द्वारपाळना नाम सोम, यम, वरुण ने धनद छे ते रही गया छे.

२ जे नगर के गामे पहेलो त्रिगडो थयो न होय त्यां.

सारखी; सद्दहे ते लहे समकित, परम जिन धर्म पारखी; प्रकरण सिद्धांते गुरु परंपर, सुणी सहु अधिकार ए; संस्तव्यो पास जिनंद पाठक, धर्मवर्धन धार ए ॥ १२ ॥

॥ इति समवसरणनुं स्तवन ॥

३ समवसरणनुं स्तवन.

॥ झुंबखडानी देशी ॥

त्रिशलानंदन वंदिये रे, लहिये आनंदकंद, मनोहर झुमखडुं. झुमखडां झुंबी रह्या रे, श्री वीर-तणे दरबार; मनोहर० समवसरणे विराजता रे, सेवित सुरनर इंद्र. मनो० ॥ १ ॥ आवी जोजन वृष्टि करे रे, फुल भरे जानु मान, मनो० मणिरयणे भूतल रचे रे, व्यंतरना राजान. मनो० ॥ २ ॥ कनक कोशीसा रूपा गढे रे, रचे भूवनपति ईश, मनो० रतने कनक गढ ज्यो-

१ रत्नना कांगरा.

तिषी रे, मणिरतने सुर ईशे. मनो० ॥ ३ ॥ भीत्ति[2] पृथुल तेत्रीश धनु रे, एक कर अंगुल आठ, मनो० वचे तेरशे धनु आंतरुं रे, उची पणसे[3] धनु ठाठ. मनो० ॥ ४ ॥ पावडीआर्‍रां सहस दश रे, पंच पंच परिमाण, मनो० एक कर पीहु उंचपणे रे, प्रतर पचास धनुमान. मनो० ॥ ५ ॥ चउ वार त्रण तोरणा रे, नील रतनमय रंग, मनो० मज्जे मणिमय पीठिका रे, भूमिथी अढी गाउ तुंग. मनो० ॥ ६ ॥ दीर्घ पृथुल वशे धनु रे, जिनतनुमाने उंच, मनो० चैत्य सहित अशोकतरु रे, जिनथी वार गुण उंच. मनो० ॥ ७ ॥ चउदिशे चउ सिंहासने रे, आठ चामर छत्र वार, मनो० धर्मचक्र स्फाटिक रत्ननुं रे, सहस जोयण ध्वज चार. मनो० ॥ ८ ॥ देवछंदो ईशान खुणे रे, प्रभु विसामा ठाम, मनो० चउ रूपे दीए देशना रे, भामंडल अभिराम. मनो० ॥ ९ ॥ मुनि वैमानिक साधवी

१ वैमानिक स्वामी. २ गढनी भींतो. ३ पांचसें. ४ पगथीआं.

रे, रहे अग्निखुण मोझार, मनो० ज्योतिषी भुवनपति व्यंतरा रे, नैऋत्य खुणे तस नारी. मनो० ॥ १० ॥ वायुखुणे ए देवता रे, सुणे जिनवरनी वाणी, मनो० वैमानिक श्रावक श्राविका रे, रहे ईशान खुणे सुजाण. मनो० ॥११॥ चउ देवी अने साधवी रे, उभी सुणे उपदेश, मनो० तिर्यंच सहु बीजे गढे रे, त्रीजे वाहन विशेष. मनो० ॥ १२ ॥ वृत्ताकारे चउ वावडी रे, चउरंसे आठ वाव, मनो० प्रथम पंदरशें धनु आंतरु रे, बीजे सहस धनुभाव. मनो० ॥१३॥ रयण भींत गढ आंतरु रे, वृत्ते धनु शत छवीश, मनो० चउरंसे त्रण सहसनुं रे, इम शाख दीये जगदीश. मनो० ॥ १४ ॥ तुंबरु पमुह तीहां पोलीया रे, धूपघटी ठामठाम, मनो० द्वार मंगल ध्वज पूतली रे, दुंदुभि वाजे ताम. मनो० ॥ १५ ॥ दिव्य ध्वनि समजे सहु रे, मीठी योजन विस्तार, मनो० सुणतां समता सहु जीवने रे, नहि विरोध लगार. मनो० ॥१६॥ चउतीश अतिशय विराजता

रे, दोष रहित भगवंत, मनो० श्री जशविजय गुरु शिष्यने रे, जिनपद सेवा खंत. मनो० ॥१७॥

इति समवसरण स्तवन ॥

बेइंद्रिय जीवोनी सज्झाय.

[मम कर ममता रे समता आदरो–ए राग]

बेइंद्रिय बोले रे मुखथी एहवुं, शुं करवा अम मारे रे; तारुं हैयुं केम फुटी गयुं ? दया दया पोकारे रे. बेइं० ॥ १ ॥ वासी अन्न जे धान ने रोटला, तेहमां रह्या अमे झाझा रे; तेहनु भक्षण करतो तुं नवि डरे, शास्त्रनी मूकी माजा रे. बेइं० ॥२॥ वीश वसानी तारी दया गइ, कांइ न रही सान रे; उनुं पाणी वाशी पीवतां, सचित्त समान ते जाण रे. बेइं० ॥ ३ ॥ एठवाडना पाणीमां होवे, समूर्च्छिम पंचेंद्रि सुधी रे; चौद स्थानकीया जीव विचारतां, किहां गइ

तुज बुद्धि रे. बेइं० ॥ ४ ॥ मोढे पाटो रे दिन आखो रहे, थुंक मेल परसेवोजी रे; तिहां कने उपजे जीव असंख्याता, एह विचारीने जुवो जी रे. बेइं० ॥५॥ ढुंढत ढुंढत सघले भाटके, धर्म न पाम्यो लेश जी रे; राज दरबारने नीचना आहारथी, दया गइ छे विशेष जी रे. बेइं० ॥ ६ ॥ बेइंद्रि वचन ते एहवुं बोलता, शाने तुं साधु कहावे रे ? वडीनीति ने लघुनीति चुंथतां, तीहां तुज दया न आवे रे. बेइं० ॥ ७ ॥ एकेंद्रिनो रे उगारो करे, बेइंद्रिने तो खाय रे; विदल वावरी रे कूडुं बोलतां, नीच गतिमां जायजी रे. बेइं० ॥ ८ ॥ दया विचारी रे सूत्र सिद्धांतथी, धरजो गुरु उपदेश रे; दशवैकालिके हिंसा टाळवी, अनुबंधी विशेषजी रे. बेइं० ॥ ९ ॥ सूत्र उथापे रे समकितथी हीणो, करे नीचनो आहार रे; समकित विनानो जे समकित आपे, ते नहि तारणहार रे. बेइं० ॥१०॥ इम जाणीने कुमति टाळजो, ए जिन मुनिवर वाणी रे;

रतनविजय गुरु चरणकमल नमी, धर्म करो भवि प्राणीजी रे. वेइं० ॥ ११ ॥

इति वेइंद्रियसज्झाय.

श्री सुभद्रानी सज्झाय.

[पतिव्रत महात्म्य]

मुनिवर पेखे ईरिया, जीवनां जतन करंत; तरणुं रे खुंत्युं आंखमां, नयणे निर झरंत. मुनिवर० ॥१॥ कल्पवृक्ष जेणे ओलख्यो, आंगणे उभो रे एह; जीह्वाए तरणु काढीयुं, सासुने पड्यो रे संदेह. मुनि० ॥ २ ॥ ते सज्जन शुं कीजीए, जेणे कुळ लागे रे लाज; पुत्रवधू सोना समी, नहि आपणे घरे काज. मुनि० ॥ ३ ॥ गुण विणसी गुण लाकडी, गुण विण नार कुनार; मन भांग्यो भरतारनो, नहि अमारे घरवार. मुनि०

॥ ४ ॥ पीयु वचनो श्रवणे सुणी, सती मन चिंतवे एम; जिन धर्म कलंक जाणी करी, काउसग्ग कीधो रे तेम. मुनि० ॥ ५ ॥ इंद्र-तणुं आसन चल्युं, सतीशिर आव्युं रे आळ; पोळे[1] जडावे नगरतणी, तो उतरशे ए गाळ. मुनि० ॥ ६ ॥ भोगळ तो भांगे नहि, घण नवी लागे रे घाय; चंपापोळ न उघडे, आकुळ-व्याकुल थाय. मुनि० ॥ ७ ॥ आकाशे रे उभा देवता, वोले ए वारे वोल; सती जळ सिंचे चारणी, तारे उघडशे रे पोळ. मुनि० ॥ ८ ॥ राजा मन आणंदीयो, नगरे घणी छे रे नार; अंतेउर छे वळी माहरे, सतीशिरोमणि सार. मुनि० ॥ ९ ॥ अंतेउर कीधुं एकठुं, कुवाकांठे नहि माग; काचे तांतणे चारणी, त्रुटी जाए ताग. मुनि० ॥ १० ॥ अंतेउर थयुं दयामणुं, राजा थयो निराश; मोटपणुं मनमां रह्युं, धिक् पड्यो घरवास. मुनि० ॥ ११ ॥ नगरपडो वज-

१ पोळ—दरवाजा वंध करे.

डावीयो, वस्ती दीसे रे हेरान; प्रजाने पीडा घणी, कोइ दीयो जीवितदान. मुनि० ॥ १२ ॥ पडो आव्यो घर आंगणे, नगरी हालकलोल; जो माता अनुमति दीए, नो हुं उघाडु रे पोळ. मुनि० ॥१३॥ वळी वळी वहुयर शुं कहु, नहि निरलजने लाज; नवकुल नाग एळे गया, आव्युं काकीडे राज. मुनि० ॥१४॥ दोप ते दीजे करमने, कलंक चढाव्युं रे माय; पडो छवी उभी रही, जइ संभलावो रे राय. मुनि० ॥१५॥ वेगे रे गइ वधामणी, राजाने नहि विश्वास; प्रत्यक्ष जुओ रे पारखुं, आवी करो रे तपास. मुनि० ॥ १६ ॥ सुखसिंहासन वेसी करी, आवे जीहां छे रे कूप; वदन पुनमनो चंदलो, देखी हरखे रे भूप. मुनि० ॥ १७ ॥ राजा मन आणंद थयो, हैडे हरख न माय; प्रजाने पीडा घणी, सार करो मोरी माय. मुनि० ॥ १८ ॥ अवर पुरुप वांधव पिता, सती मन सकला सोय;

---

१ मामु.

मानव सहु मेडीए चड्युं. सती जुवे सहु कोय. मुनि० ॥ १९ ॥ काचे रे तांतणे चारणी, सती कळा चढी सोळ; कामिनी कूपजले भरी, उघाडी त्रण पोळ. मुनि० ॥ २० ॥ कोइक पियर कोइ सासरे, कोइ हशे माने मोसाल; चोथी पोळ उघाडशे, जे हशे शियलवंत नार. मुनि० ॥ २१ ॥ चोथी पोळ उघाडशे, जे हशे निष्कलंक; सुरनर होजो साखीया, सुभद्राए टाळ्यो कलंक. मुनि० ॥ २२ ॥ नाक राख्युं नगरीतणुं, गाम उतारी रे गाळ; राय राणी प्रशंसा करे, सती शिरोमणि सार. मुनि० ॥ २३ ॥ नरनारी जे पाळशे, ते तरशे संसार; सिद्धतणा सुख पामशे, अमरतणो अवतार. मुनि० ॥ २४ ॥ वाघणकेरां दूधडां, रहेशे सोनाकेरे ठाम; जे रे भणे जे सांभळे, कांतिविजय गुण गाय. मुनि० ॥२५॥

इति सुभद्रानी सज्झाय.

श्री नागदत्त शेठनी सज्झाय.

(चारित्र माहात्म्य)

नगरी उज्जयनी रे नागदत्त शेठ वसे, यशोमती नामे नारी जी रे; पुत्र छे नानो रे तेहने वालहो, नाणु विविध प्रकारो जी रे, मम कर ममता रे समता आदरो ॥ १ ॥ तेह शेठने महेल चणावतां, वार वरस वही जाय जी रे; चितारा पछी तेणे तेडावीया, भलामण दीये तेणी वारो जी रे मम० ॥ २ ॥ बादलीया रंगनां पूरजो वळी, कोइ दिन ते नवी जाय जी रे; तिहां कने चउनाणी मुनि नीकळ्या, हसवुं करे तेणे ठाम जी रे. मम० ॥ ३ ॥ शेठ जोइने रे मनमां चितवे, आ नहि मुनि आचारो जी रे; हुं भलामण देउं मुज महेलनी, तेमां मुनिनु शुं जाय जी रे ? मम० ॥ ४ ॥ नवरो थाउं तो जाउ मुनि पूछवा, एम चिंतवी जमवा आवे जी रे; पुत्र जे न्हानो तेहने हुलरावतो, पुत्र

मात्रा करी जावे जी रे. मम० ॥ ५ ॥ पुत्रनी मात्राना रे छांटा पड्या, तेहनी थाळी मोझारो जी रे; ते नवि गणकारी खात्रा मंडियो, घृत-परे तेणी वारो जी रे. मम० ॥ ६ ॥ मुनि पण फरता फरता गोचरी, आव्या तेहने घरो जी रे; वळी पण मुनिने हसवुं आवीयुं, जोइ चिंतवे तेहो जी रे. मम० ॥ ७ ॥ वली संशय पड्यो नागदत्त शेठने, जमी दुकाने आवे जी रे; बोकडो लेइ कसाइ नीकळ्यो, ते दुकाने चडी जावे जी रे. मम० ॥ ८ ॥ कहे कसाइ तुं आपने मुजने, नहि कां दे तस नाणुं जी रे; नागदत्त चिंते ए नाणातणुं, दीसे नहि ठेकाणुं जी रे. मम० ॥९॥ एम चिंतवी वस्त्र आडुं करे, बोकडो उतरी जावे जी रे; उतरे त्यां तेने आंसु पडे, त्यां ते अणगार आवे जी रे. मम० ॥ १० ॥ आंसु देखी मुनि म्हों मलकीयुं, वली चिंते मन शेठ जी; ए मुनि त्रण वेळा हसवुं करे, शुं कामे एणे

१ पेशाब.

ठाम जी रे. मम० ॥ ११ ॥ एम तिहां शेठ मनमां चिंतवी, खाइ पछी मुखवास जी रे; उठी तिहांथी पौषधशालमां, जइ बेठो मुनि पास जी रे. मम० ॥ १२ ॥ मुनिने पूछे तमे हांसी करी, त्रण वार मुज आगे जी रे; तेहनुं कारण आव्यो पूछवा, कहो महेर करी महाराज जी रे. मम० ॥ १३ ॥ पहेली चितारान भलामण करुं, त्यां करी तुमे हांसी जी रे; घरनु काम रे कोण करता नथी ? देखी थयो निराशी जी रे मम० ॥१४॥ तेहनु कारण मुजने कीजिये, जेम मन राजी थाय जी रे; मुनि कहे तुज पूछ्यानो काम नहि, सुण देवानुप्रिय भाय जी रे. मम० ॥ १५ ॥ तो पण शेठे हठ ग्रह्यो आकरो, मुनि बोल्या तेणी वारो जी रे; सात दिवसनु छे तारु आउखुं, सांजे करीश तुं काळ जी रे. मम० ॥ १६ ॥ महेलनी भलामण जग जगनी दीयो, तारुं भातुं न लेवे जी रे; ते कारण मुने हसवु आवीयुं, ए कारण परभावे जी रे. मम० ॥ १७ ॥ शेठे

पुछ्युं वळी मुनिवर भणी, शे रोगे मुज मोत जी रे? मुनि कहे शूळ थशे कपालमां, आकरो रोग उत्पन्न जी रे. मम० ॥ १८ ॥ जीव एकीलो आव्यो जाशे एकलो, परभव नहि सथवारो जी रे; पुत्र माता परिग्रह असार छे, कलत्रादिक परिवारो जी रे. मम० ॥ १९ ॥ वनमां एक वड वृक्ष मोटो हतो, वहोळी झाझी तस शाखा जी रे; पंखी आशरो त्यां लेतां घणां, शीतल तेहनी छांया जी रे. मम० ॥२०॥ दव ज लाग्यो मांड्या उडवा, रहे एकीलो तरु सार जी रे; तेम जीव परभव जातां एकलो, पाप छे दुःख देनार जी रे. मम० ॥ २१ ॥ जेम कोइ शहेरे राजकुंवर हतो, एकण गयो परदेशे जी रे; भातुं न लीधुं रे मुंझाणो घणो, (तेम) परभव दुःख सुख सहेशे जी रे. मम० ॥२२॥ जेम कोइ मेमान ज घरे आवीयो, तेने चालतां शी वारो जी रे? तीम उठी ओचिंतुं चालवुं, जुए न नक्षत्र तिथि वारो जी रे. मम० ॥२३॥ घरनां काम तो सर्व अधवच रह्यां, कोइ न

ले दुःख वहेंचाय जी रे; तुं भलामण देतो हतो महेलनी, पण परभव शुं थाय जी रे. मम० ॥ २४ ॥ वालेश्वर विना एक ज घडी, नवी सोहातुं लगारो जी रे; ते विना जनमारो वही गयो, नहि कागळ समाचारो जी रे. मम० ॥ २५ ॥ तेणे कारण शेठजी पापथी डरो घणुं, आणी मन मोझार जी रे; सुधी धर्मकरणी समाचरो, तो तरशो संसार जी रे. मम० ॥२६॥ वळी पण शेठे प्रश्न ज पूछीयु, हुं मुज पुत्र रमाडुं जी रे; तिहां पण तुमे हसवुं कर्युं, मुज मन तेथी भमाडयु जी रे. मम० ॥२७॥ मुनि कहे ते तुज स्त्रीनो जार छे, तें तारे हाथे मार्यो जी रे; तें वेर लेवा तुज कुळे आवीयो, हवे सांभळ तेनो विचार जी रे. मम० ॥ २८ ॥ झेर दइ तुज नारीने मारशे, वरतशे भुंडे आचारो जी रे; नाणुं खोशे व्यसनी अति घणो, मूरख ते वहु थाशे जी रे. मम० ॥ २९॥ मोटो थाशे ने म्हेल ज वेचशे, नहि रहेवा दे कांइ जी रे; मात्रा तुं खातो हतो तेहनी,

तेणे मुज हसवुं थाय जी रे. मम० ॥ ३० ॥ वली शेठे त्रीजो प्रश्न पूछियो, जे बोकडनो दृष्टांत जी; शे कारण तुमे हसवुं कर्युं ? ते भाखो भगवंत जी रे. मम० ॥ ३१ ॥ मुनि कहे कूड कपट परभावथी, वली कूडा तोला मापजी रे; ते पापेथी रे तिर्यंच उपजे, जुठ मायाने प्रताप जी रे. मम० ॥ ३२ ॥ एक दिन शेठ बेठो तो दुकानमां, त्यां आव्यो चंडाल जी रे; रुत[1] लेवाने नाणो आपीयो, केळवे कपट अपार जी रे. मम० ॥ ३३ ॥ कपट केळवी रुत ओछो दीधो, खाइ गयो दोय सारो जी रे; घरे जइ तेणे रुत ज तोळियो, थयो कदाग्रह अपारो जी रे. मम० ॥ ३४ ॥ क्लेश थयो पण पाछो नवि दीयो, देणुं रही गयुं ताम जी; मरी तुज बाप ज थयो बोकडो, मारवा लेइ गयो ते ठाम जी रे. मम० ॥ ३५ ॥ ते लेइ तुज दुकाने आवियो, तुज बाप ज तेणी वारो जी रे; जातिस्मरण देखी उपज्युं, पेठो दुकान

---

१ रु—कपास.

मोझारो जी. मम० ॥ ३३ ॥ लोभना वशथी तुं न लेइ शक्यो, तव उतरतां सारो जी रे; आंसु चोधारा तेने पड्या, आव्यो क्रोध अपारो जी रे. मम० ॥ ३७ ॥ तव ते शेठ ज पाधरो उठियो, ज्यां चंडाल त्यां आयो जी रे; कहे मुजने तुं देने बोकडो, ते कहे रह्यो रंधायो जी रे. मम० ॥३८॥ देवा मांड्यो त्यारे नवि लीधो, तेने में मारी नाख्यो जी रे, भांगे पगले ते पाछो वळयो, पूछे मुनिने ते वारो जी रे. मम० ॥ ३९ ॥ मुज तात प्रभु कइ गति संचर्यो, तव मुनिवर कहे ताम जी रे; रौद्रध्यान आव्यो तुज उपरे, तेणे पेली नरके ठाम जी रे. मम० ॥४०॥ नरके गयो ते दुःख बहु अनुभवे, कपटतणा परभावे जी रे; एम सुणी नागदत्त ज धुजीयो, मनमां ते पस्तायो जी रे. मम० ॥ ४१ ॥ तव ते मुनिवरने कहे शेठीयो, सात दिवसनुं आयु जी रे; हवे हुं धर्म शी रीते करुं ? मुनि कहे मत पस्तावो जी रे. मम० ॥४२॥ एक दिवसनुं चारित्र सुख दीये, पामे अनुत्तर

विमान जी; जेवा भाव तेवां फळ निपजे, तेणे मत कर चिंता लगार जी. मम० ॥ ४३ ॥ एम सुणीने नागदत्त शेठ जी, लेवे चारित्रनो भार- जी रे; एह परिग्रह सघळो असार छे, मूकतां न करी वार जी रे. मम० ॥ ४४ ॥ चार दिवस चारित्र तेणे पालीयुं, त्रण दिन कर्यो संथारो जी रे; सातमे दिवसे कपालमां शूळ थयुं, मुनि शरणां तेणी वारोजी रे. मम० ॥ ४५ ॥ शरणां लेतां करी पूरुं आउखुं, शुभ ध्यान मोझारो जी; मरी सुधर्मा देवलोके उपन्यो, सुख विलसे श्रीकारो जी रे. मम० ॥ ४६ ॥ एम जाणीने धर्म ज आदरो, तो सुख पामो अपारो जी रे; ज्ञानविमलसूरि गुरु एम कहे, धर्मे जय जय- कारो जी रे. मम० ॥ ४७ ॥

इति नागदत्त शेठनी सज्झाय.

श्री चार ध्यानना स्वरूपनी सज्झाय.

(चोपाई)

सकल जिनेश्वर पाय प्रणमेवी, समरी माता शारददेवी; ध्यानतणो हुं कहुं विचार, श्री जिनवचनतणे अनुसार ॥ १ ॥ जीवतणो जे थिर परिणाम, कहीए ध्यान ज तेहनुं नाम; तेहतणां छे चार प्रकार, दोय अशुभ दोय शुभ मन धार ॥ २ ॥ आर्त्तध्यान ने रौद्रध्यान, धर्मध्यान वली शुक्लध्यान; दुर्गतिदायक पहेलां दोय, सद्गति हेतु अवर दो होय ॥ ३ ॥

(आर्त्तध्यान)

आर्त्तध्यानना चार प्रकार, तेहमां पेलो एह विचार; अप्रिय विषयतणो संयोग, मन चिंते इम तास वियोग ॥ ४ ॥ एह कुरूप कां दिसे देव, विरस भखे ए कोण सदेव; फरस कठोर कवण ए खमे, अशुभ नाद ए कोणने गमे ?॥५॥

दुःख दुर्गंध करे बहु एह, कदा एहनो होशे छेह; एम अप्रिय जोगे चिंतवे, एहनो योग म होजो हवे ॥ ६ ॥ ए पहेलो आरतिनो भंग[1], बीजे वंछे विषय प्रसंग; सुखकारी रूपादिक जेह, तेह उपर बहु धरे सनेह ॥ ७ ॥ धन परिजन भोजन वर नार, प्रमुख सार ध्याये संसार; जे देखे रूपादिकवंत, तेहनी लालच करे अनंत ॥ ८ ॥ तेहनुं ध्यान धरे ते निशदिश, ते मुज कां न दीये जगदीश; ते न मीले तो पाडे चीस, घणुं निसंशे[2] धूणे शिश ॥ ९ ॥ जे जे पामे मनोहर भोग, नित्य ध्याय तेहनो अवियोग; अणपाम्यानो आणे खेद, एह बीजो आरतिनो भेद ॥१०॥ त्रीजे रोगादिक आपदा, आवे तव इम चिंते सदा; ए दुःखदायी जे मा-हरुं, कवण उपाय करी संहरुं ॥ ११ ॥ कास श्वास ज्वर शिश कफ शूळ, खयन नयन पीडा प्रतिकूल; वाय प्रमुख सवि रोग समूळ, जाओ

---

१ भेद. २ निसासा मूके.

वाउलथी जेम तुलं ॥ १२ ॥ औषध वैद्य अने सुरसुरी, मंत्र जंत्रनी सेवा करी; जोगी जंगम सेवुं संत, रोगादिकनो आणुं अंत॥ १३॥ एणीपरे त्रीजुं आरतध्यान, चोथुं ध्याये पाप निदान; धर्म-तणो जो होय प्रभाव, तो मुज होजो एहवा भाव ॥१४॥राज ऋद्धि रमणी संयोग, वांछे सुरनर खेचर भोग; वासुदेव नरवइ चक्रवइ, पदवी पामुं इम चिंतवइ ॥ १५ ॥ एहवा बहु परे करे नियाण, रयण तजी लहे काच अजाण; भोगादिक हेते श्री धर्म, छंडे मंडे घणां कुकर्म ॥ १६ ॥ ए चारे आरतिना भेद, एहनां लक्षण पण छे वेदं; आणे शोक करे आक्रंद, रुदन करे वली विलवे मद ॥ १७ ॥ एह दुर्ध्यान करंता देह, दुर्वल होय नहि संदेह; इण ध्याने नासे संवेग, मनमां थाए अति उद्वेग ॥ १८ ॥ इण ध्याने वाधे आरती, जीव न पामे सुख अधरंती; नासे

१ पवनथी आकडानुं तुल(रु) उडी जाय तेम २ चार. ३ अडधी रतीभार.

बुद्धिवंतनी बुद्धि, इणे दुर्ध्याने न होये शुद्धि ॥१९॥ इण दुर्ध्याने ढलके कुंभ, विविध रोगनो होय आरंभ; इम इहलोके दोष अनेक, एहथी थाये सुण सुविवेक ॥ २० ॥ परभव एहथी तिरियां[1] गति, थइ गीरोली जेम संयति; सुंदर शेठ अने मणीआर, लह्या गोह देडक अवतार ॥ २१ ॥ इह परभव एहथी बहु दोष, जाणी आणी मन संतोष; संपद आपद उपर गुणी, राग रोष मन नाणे मुणी ॥ २२ ॥ जेह पूरव पुन्य विछोह, ते संपद उपर शो मोह; जेथी पूरव पाप विछेद, ते आपद आव्ये शो खेद ॥ २३ ॥ देखी जग बहु वस्तु उदार, कां तुं चिंता करे अपार; चिन्ताए व्यापे संताप, न होय चिंतित होये पाप ॥ २४ ॥ ते माटे मन सत्व प्रधान, धारे वारी आरत ध्यान; भाव कहे जिनवाणी मुदा, सेवो जीम पामो संपदा ॥ २५ ॥

---

१ तिर्यंच.

(रौद्रध्यान)

[एकवीसानी देशी]

॥ ढाल ॥

बीजाना रे, चार प्रकार कहुं हवे ।
तिहां पहेलो रे, जीवतणो वध चिंतवे ॥
अपराधी रे, निरपराधी जे जीवडा ।
तस हणवा रे, करे मनोरथ एवडा ॥१॥

॥ त्रुटक ॥

एवडा वीर पिशाच साधी, मंत्र जंत्रादिक करी ।
विष शस्त्र झाले अग्नि प्रजाले, पास जे जाळे धरी॥
सांढ शियाल कूतरादिक, जीव जोडी देहने ।
हुं हणुं छेदन भेदनादिक, करी वेदना तेहने ॥२॥

॥ ढाळ ॥

वध बंधन रे, मारण दारण बहु परे ।
एम ध्याये रे, तंदुल मत्स्यतणी परे ॥
ए पहेलो रे, हिंसारौद्र कहु हवे ।
भेद बीजे रे, मृषारौद्र एम चिंतवे ॥ ३ ॥

॥ ढाल ॥

एह लक्षण रे, रौद्रतणां जिनजी कहे ।
इण ध्याने रे, इह लोके पण दुःख लहे ॥
इण ध्याने रे, द्रोह अवरनो चिंतवी ।
पातिकनी रे, राशि कमावे नव नवी ॥११॥

॥ त्रुटक ॥

नव नवी आपद् लहे आपे, द्रोह पामे जीवडो।
ललितांगशुं जेम द्रोह करतो, तास दास जडोवंडो[1]॥
द्रोही सुदरशनतणो जोगी, सर्पथी परभव गयो।
जुगबाहु उपरे द्रोह बुद्धि, दुःखी मणिरथ नृप थयो १२

॥ ढाल ॥

इण ध्याने रे, परभव होय निरयगति[2] ।
कुंडरीको रे, कुरड उकुरड जाति ॥
बंभदत्तो रे, चक्री सुभूम वसु नृपो ।
तेम मंडिक रे, लोहखुरो चौराधिपो ॥ १३ ॥

॥ त्रुटक ॥

चौराधिपो तीम नंद मम्मण, शेठ पमुहा बहु जणा।
चार प्रकारे रौद्र करीने, नरके पहोता अति घणा॥

---

१ मोटो मूर्ख-दुर्जन. २ नरकगति.

तेह भणी रौद्रध्यान छंडो, भविक शुद्ध मति आदरो।
कहे भाव समता भाव भावी,सुखे सिद्धिवधू वरो॥१४॥

(धर्मध्यान.)

॥ दुहा ॥

सिद्धिलता वन जलधरु, सुख संतान निधान ।
त्रीजुं ध्यान कहुं हवे, नामे ते धर्मध्यान ॥१॥
सर्व जीव निज जीव सम, चिंतवतो गुणवंत ।
समतारसमां झीलतो, थीर सवेग धरंत ॥२॥
धीरपणे सहतो सदा, परिसह ने उपसर्ग ।
रागादिक सर्व जीपतो, अंतरंग रिपु वर्ग ॥३॥
निर्मळ संयम पाळतो, परिहरतो सवी दोप ।
आशा परनी छांडतो, मन धरतो सतोप ॥४॥
सुख सघळां संसारनां, चितवतो दुःखरूप ।
एह ध्यानने ध्याववा, जोग कह्यो मुनिभूप ॥ ५॥

॥ ढाळ २ जी ॥

[कपूर होये अति उजलो रे–ए राग]

चार भेद तेहनां कह्यां जी, तिहां ए पहेलो

जाण; चित्त विवेकी चिंतवे जी, श्री जिन आण प्रमाण, चतुर नर! सेवो श्री जिनवाण. कामित-पूरण सुरलता जी, शिवसुखकेरी खाण. च० ॥१॥ मूळथकी जेणे कर्यो जी, रागादिक रिपु अंत; ते जिन नवी बोले मृषा जी, जेहनुं ज्ञान अनंत. च० ॥ २ ॥ भाव अगोचर केवली जी, जे भाखे जिनभाण; ते छद्मस्थ हुं किहां जी, समजुं सयल अजाण. च० ॥ ३ ॥ ते माटे जिनना कह्या जी, जे जे भाव अनेक; ते सघलां हुं सद्दहुं जी, आणी हृदय विवेक. च० ॥ ४ ॥ कुमति कदाग्रह आदरी जी, श्री जिन आण उदार; उत्थापुं कदीये नहीं जी, कामितफल मंदार[1]. च० ॥ ५ ॥ इम जिन आणातणो करे जी, जेह विचय निरधार; ते आणाविचयाभिधो जी, एहनो प्रथम प्रकार. च० ॥ ६ ॥ इणे ध्याने होय निर्मळुं जी, समकित शिवसुख मूळ; हवे अपायविचयाभिध

१ इच्छित फळ आपनार कल्पवृक्ष समान.

जी, वीजुं सुण अनुकूळ. च० ॥ ७ ॥ राग द्वेप विकथा तथा जी, गारव विषय कपाय, आश्रव निंदादिकतणा जी, एहना ध्याय अपाय. च० ॥ ८ ॥ रागादिक सेव्या करे जी, इह भव अधिक संताप; परभव नरकादिक दीए जी, जीहां वहु वेदन व्याप. च० ॥ ९ ॥ इण ध्याने जाणी करी जी, रागादिक रिपुरूप; तेहनो परिचय परिहरे जी, जे दाखे दुःखकूप. च० ॥१०॥ त्रीजे ध्याये कर्मनां जी, शुभ ने अशुभ विपाक; शुभथी सद्गति पामीए जी, जिहां सुखनो परिपाक. च० ॥ ११ ॥ उत्तम कुळ सुखसंपदा जी, नर सुर खेचर भोग; मनवांच्छित सवी संपजे जी, जो होय पुन्यसंजोग. च० ॥ १२ ॥ हरि वल चक्रीपणुं लहे जी, रूप मनोहर अंग; कीर्त्ति महिमा गुण घणा जी, पुन्ये नव नव रंग. च० ॥१३॥ पाप-विपाके आपदा जी, अपयश सोग कुरोग; तिरि-नरकादिक दुरगति जी, पामे इष्ट विजोग. च० ॥ १४ ॥ छेदन भेदन वेदना जी, वध वंधन घन-

हाणी; रूप जाति मतिहीनता जी, दुरिततणा फल जाणी. च० ॥ १५ ॥ जे आपद् नारक लगे जी, ते सवी पाप पसाय; जे संपद् जिनपद् लगे जी, ते सवी पुन्ये थाय. च० ॥ १६ ॥ इणे ध्याने करी जाणतो जी, दुरित दुरंत विपाक; पापहेतु सघळा तजे जी, जेम विषफल किंपाक. च० ॥ १७ ॥ मांडे उद्यम धर्मनो जी, छांडे अप-यश खेद; विपाकविचयाभिध कह्यो जी, एणी-परे त्रीजो भेद. च० ॥ १८ ॥ हवे संठाणविचय सुणो जी, चोथो सार प्रकार; इहां जिनभाषित चिंतवे जी, लोकादिक आकार. च० ॥ १९ ॥ नर उभो पहोळे पगे जी, दोय कर दइ कटीदेश; ते सरिखुं चारे दिशे जी, लोकाकाशे निवेश. च० ॥ २० ॥ इम हेठी साते मही जी, तेम बहु नर-कावास; भुवन भुवनपतितणा जी, व्यंतर नगर सुवास. च० ॥ २१ ॥ द्वीप उदधि वळी ग्रहगणा जी, सुरमंदिर निर्वाण; जीवाजीवादिकतणा जी,

चिंतवीए संठाण. च० ॥२२॥ लोकप्रमुखनां जे कह्यां जी, संठाणादिक भाव; ते चिंतवतां जीवनो जी, स्थिर थाये शुभ भाव. च० ॥२३॥ एणीपरे धर्मध्याननना जी, कहीए चार प्रकार; भाव कहे नित्य भावजोजी. भवीयण गुण भंडार. च०॥२४॥

॥ ढाल ४ थी ॥

(राग परज)

[अवरस मनोहर हीरजी रे, वचजिन वसियो रामो—ए राग]

एहनां लक्षण चार कहुं हवे, तेहमां पहेलो एहो; जिन आगम उपर रुचि सवळी, सद्दहणा बहु नेहो ॥ १ ॥ भवियां भावीए रे, धर्मध्यान उदारो; जेहथी दुरगति दूर पलाये, लहीए भवनो पारो. भवियां० ॥ २ ॥ अर्थ सूत्रनो अति विस्तारे, तेहनी रुचि ए वीजुं; गुरु उपदेश उपर रुचि रुयडी, तस लक्षण ए त्रीजु. भवि० ॥ ३ ॥ जातिस्मरण प्रमुख विशेषे, जिनभाषित सद्दहीए; पर उपदेश विना ए चोथु, एहनुं लक्षण

हाणी; रूप जाति मतिहीनता जी, दुरिततणा फल जाणी. च० ॥ १५ ॥ जे आपद नारक लगे जी, ते सवी पाप पसाय; जे संपद जिनपद लगे जी, ते सवी पुन्ये थाय. च० ॥ १६ ॥ इणे ध्याने करी जाणतो जी, दुरित दुरंत विपाक; पापहेतु सघळा तजे जी, जेम विषफल किंपाक. च० ॥ १७ ॥ मांडे उद्यम धर्मनो जी, छांडे अपयश खेद; विपाकविचयाभिध कह्यो जी, एणीपरे त्रीजो भेद. च० ॥ १८ ॥ हवे संठाणविचय सुणो जी, चोथो सार प्रकार; इहां जिनभाषित चिंतवे जी, लोकादिक आकार. च० ॥ १९ ॥ नर उभो पहोळे पगे जी, दोय कर दइ कटीदेश; ते सरिखुं चारे दिशे जी, लोकाकाशे निवेश. च० ॥ २० ॥ इम हेठी साते मही जी, तेम बहु नरकावास; भुवन भुवनपतितणा जी, व्यंतर नगर सुवास. च० ॥ २१ ॥ द्वीप उदधि वळी ग्रहगणा जी, सुरमंदिर निर्वाण; जीवाजीवादिकतणा जी,

धर्म विना कोइ शरण न दीसे, त्रीजीए इम भावे. भवि० ॥११॥ पुत्र पिता तेम नारी माता, वैरी भाइ थाये; एक जीवने भवमां भमतां, एम चोथीए ध्याये. भवि० ॥ १२ ॥ अथवा मैत्री आदिक मुनिजन, भावना भावे चारे; धर्म-ध्याननो जेहथी थाये, अधिक अधिक विस्तारे. भवि० ॥ १३ ॥ सर्व जीवनु हित चिंतववुं, ते मैत्रीमति भाखी; दुःखीयानां दुःख टाळु एहवी, मनसा करुणा दाखी. भवि० ॥ १४ ॥ गुण गुण-वंततणा देखीने, जे मन हर्षित थाये; अथवा परसुख निरखी हरखे, तेह प्रमोद कहेवाये. भवि० ॥ १५ ॥ देखी दोष घणा दुर्जनना, ते उवेखे नाणी; राग रोष ते उपर नाणे, एह उपेक्षा जाणी. भवि० ॥ १६ ॥ इम शुभमति अमृतरस सिंचो, धर्मध्यान तरु वाधे; कहे भावमुनि इह परलोके, मनवांच्छित फल साधे. भवि० ॥१७॥

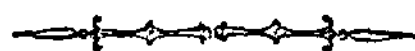

कहीए. भवि० ॥४॥ लक्षणपणे जिणहिये रमतुं, धर्मध्यान मन सेजे; वादलमांहि रह्यो पण रवि जीम, उदित जणाये तेजे. भवि० ॥ ५ ॥ हवे चारे आलंबन कहीए, जे मुनिजनने कामे; तिहां पहेलुं ते भणे भणावे, कर्म निर्जरा कामे. भवि० ॥६॥ बीजुं जे सद्गुरुने पूछी, शंका दोष निवारे; वळी वळी सूत्र गणे ए त्रीजुं, चोथुं अर्थ विचारे. भवि० ॥ ७ ॥ आलंबनथी सुखे चडीए, धर्मध्यान वर धामे; चार भावना ते हवे कहीए, जेहथी समरस जामे. भवि० ॥ ८ ॥ हुं केहनो नहि को नहि माहरुं, ममता करवी गहेली; जीव एकीलो जाये अंते, एह भावना पहेली. भवि० ॥ ९ ॥ तन धन जीवित यौवन परिजन, क्षणमां जाये छिजी; अस्थिर एहनी कहो कोण आशा? एह भावना बीजी. भवि० ॥१०॥ जन्म जरा मरणामय[1] बहु भय, जग सहुने संतावे;

---

१ मरण—मृत्यु ने आमय—रोग.

धर्म विना कोइ शरण न दीसे, त्रीजीए इम भावे. भवि० ॥११॥ पुत्र पिता तेम नारी माता, वैरी भाइ थाये; एक जीवने भवमां भमतां, एम चोथीए ध्याये. भवि० ॥ १२ ॥ अथवा मैत्री आदिक मुनिजन, भावना भावे चारे; धर्मध्याननो जेहथी थाये, अधिक अधिक विस्तारे. भवि० ॥ १३ ॥ सर्व जीवनु हित चिंतववुं, ते मैत्रीमति भाखी; दुःखीयानां दुःख टाळुं एहवी, मनसा करुणा दाखी भवि० ॥ १४ ॥ गुण गुणवंततणा देखीने, जे मन हर्षित थाये; अथवा परसुख निरखी हरखे, तेह प्रमोद कहेवाये. भवि० ॥ १५ ॥ देखी दोष घणा दुर्जनना, ते उवेखे नाणी; राग रोष ते उपर नाणे, एह उपेक्षा जाणी. भवि० ॥ १६ ॥ इम शुभमति अमृतरस सिंचो, धर्मध्यान तरु वाधे; कहे भावमुनि इह परलोके, मनवांच्छित फल साधे. भवि० ॥१७॥

कहीए. भवि० ॥४॥ लक्षणपणे जिणहिये रमतुं, धर्मध्यान मन सेजे; वादलमांहि रह्यो पण रवि जीम, उदित जणाये तेजे. भवि० ॥ ५ ॥ हवे चारे आलंबन कहीए, जे मुनिजनने कामे; तिहां पहेलुं ते भणे भणावे, कर्म निर्जरा कामे. भवि० ॥६॥ बीजुं जे सद्गुरुने पूछी, शंका दोष निवारे; वळी वळी सूत्र गणे ए त्रीजुं, चोथुं अर्थ विचारे. भवि० ॥ ७ ॥ आलंबनथी सुखे चडीए, धर्मध्यान वर धामे; चार भावना ते हवे कहीए, जेहथी समरस जामे. भवि० ॥ ८ ॥ हुं केहनो नहि को नहि माहरुं, ममता करवी गहेली; जीव एकीलो जाये अंते, एह भावना पहेली. भवि० ॥ ९ ॥ तन धन जीवित यौवन परिजन, क्षणमां जाये छिजी; अस्थिर एहनी कहो कोण आशा? एह भावना बीजी. भवि० ॥१०॥ जन्म जरा मरणामय[1] बहु भय, जग सहुने संतावे;

१ मरण–मृत्यु ने आमय–रोग.

जस आगळ वाजे, दुंदुभि नवनवे छंदे ।
छत्र त्रय उपर, तरु अशोक जस नंदे ॥ ८ ॥

चामर भामंडल, सिंहासन जस सोहे ।
जस फुलपगरने, गंधे मधुकर मोहे ॥ ९ ॥

जस दिव्य नाद सुणी, रीझे सघळा प्राणी ।
ते जिन नित्य ध्याये, रूपस्थ मति आणी ॥१०॥

वळी न मिले जेहमां, राग द्वेष विकार ।
शुभ लक्षण लक्षित, कान्त शांत आकार ॥११॥

तेह जिननी प्रतिमा, देखी तन्मय थाये ।
जिनना गुण ध्याइए, तेह रूपस्थ कहाये ॥१२॥

जस आठ कर्मनो, लेप लगार न होय ।
जस परमातम इति, नाम कहे सहु कोय ॥१३॥

जेह चिदानंदमय, रूप रहित जे सिद्ध ।
रूपातीत तेह, चिदानदमय कीध ॥ १४ ॥

अरिहंततणुं एम, करतो ध्यान सदैव ।
अभ्यास विशेषे, तन्मय थाये जीव ॥ १५ ॥

॥ ढाल ५ मी ॥

(राग गोडी.)

[माइ धन्य सुपन ए, धन्य जीवित तारुं माय—ए राग.]

श्री धर्मध्याननना, भेद अवर छे चार ।
पिंडस्थादिक हवे, कहीए तास विचार ॥ १ ॥

पिंडस्थ पदस्थ, रूपस्थ तेम जाणी ।
तामें वली चोथुं, रूपातीत वखाणी ॥ २ ॥

जेम निज तनुमांहि, नाभि हृदय अरविंद ।
आदिक वर ठामे, ध्याये श्री जिनचंद ॥ ३ ॥

अनुक्रमे अभ्यासे, निज जीवने जिनरूप ।
तन्मय थइ ध्यावे, ए पिंडस्थ स्वरूप ॥ ४ ॥

नवकारादिक वर, मंत्रतणां पद सार ।
तेम आगमनां पद, अवलंबी सुखकार ॥ ५ ॥

अथवा जिन मुनिवर, थुइ उपर बहु वार ।
जेह मन थिर स्थापे, लहे पदस्थ उदार ॥ ६ ॥

समोसरणे बेठा, शोभे अतिशय वृंदे ।
सुर असुर नरेश्वर, चरणकमल जस वंदे ॥७॥

जस आगळ वाजे, दुंदुभि नवनवे छंदे ।
छत्र त्रय उपर, तरु अशोक जस नंदे ॥ ८ ॥

चामर भामंडल, सिंहासन जस सोहे ।
जस फुलपगरने, गंधे मधुकर मोहे ॥ ९ ॥

जस दिव्य नाद सुणी, रीझे सघळा प्राणी ।
ते जिन नित्य ध्याये, रूपस्थ मति आणी ॥१०॥

वळी न मिले जेहमां, राग द्वेष विकार ।
शुभ लक्षण लक्षित, कान्त शांत आकार ॥११॥

तेह जिननी प्रतिमा, देखी तन्मय थाये ।
जिनना गुण ध्याइए, तेह रूपस्थ कहाये ॥१२॥

जस आठ कर्मनो, लेप लगार न होय ।
जस परमातम इति, नाम कहे सहु कोय ॥१३॥

जेह चिदानंदमय, रूप रहित जे सिद्ध ।
रूपातीत तेह, चिदानदमय कीध ॥ १४ ॥

अरिहंततणुं एम, करतो ध्यान सदैव ।
अभ्यास विशेपे, तन्मय थाये जीव ॥ १५ ॥

॥ ढाल ५ मी ॥

(राग गोडी.)

[माइ धन्य सुपन ए, धन्य जीवित तारुं माय–ए राग.]

श्री धर्मध्याननना, भेद् अवर छे चार ।
पिंडस्थादिक हवे, कहीए तास विचार ॥ १ ॥

पिंडस्थ पद्स्थ, रूपस्थ तेम जाणी ।
तामें वली चोथुं, रूपातीत वखाणी ॥ २ ॥

जेम निज तनुमांहि, नाभि हृदय अरविंद ।
आदिक वर ठामे, ध्याये श्री जिनचंद ॥ ३ ॥

अनुक्रमे अभ्यासे, निज जीवने जिनरूप ।
तन्मय थइ ध्यावे, ए पिंडस्थ स्वरूप ॥ ४ ॥

नवकारादिक वर, मंत्रतणां पद सार ।
तेम आगमनां पद, अवलंबी सुखकार ॥ ५ ॥

अथवा जिन मुनिवर, थुइ उपर बहु वार ।
जेह मन थिर स्थापे, लहे पद्स्थ उदार ॥ ६ ॥

समोसरणे बेठा, शोभे अतिशय वृंदे ।
सुर असुर नरेश्वर, चरणकमल जस वंदे ॥७॥

जस आगळ वाजे, दुंदुभि नवनवे छंदे ।
छत्र त्रय उपर, तरु अशोक जस नंदे ॥ ८ ॥

चामर भामडल, सिंहासन जस सोहे ।
जस फुलपगरने, गंधे मधुकर मोहे ॥ ९ ॥

जस दिव्य नाद सुणी, रीझे सघळा प्राणी ।
ते जिन नित्य ध्याये, रूपस्थ मति आणी ॥१०॥

वळी न मिले जेहमां, राग द्वेष विकार ।
शुभ लक्षण लक्षित, कान्त शांत आकार ॥११॥

तेह जिननी प्रतिमा, देखी तन्मय थाये ।
जिनना गुण ध्याइए, तेह रूपस्थ कहाये ॥१२॥

जस आठ कर्मनो, लेप लगार न होय ।
जस परमातम इति, नाम कहे सहु कोय ॥१३॥

जेह चिदानंदमय, रूप रहित जे सिद्ध ।
रूपातीत तेह, चिदानदमय कीध ॥ १४ ॥

अरिहंततणु एम, करतो ध्यान सदैव ।
अभ्यास विशेषे, तन्मय थाये जीव ॥ १५ ॥

तव कर्मतणो सवी, अशुभ टळे अनुभाव ।
जिनवर परे तेहनो, दीपे प्रबल प्रभाव ॥१६॥

जेम लोह कनक होय, पामी रस संबंध ।
वळी कुसुम संबंधे, तैल जेम थाये सुगंध ॥१७॥

तेम परम पुरुषनुं, करतां ध्यान अभेदे ।
तेहना गुण पामे, भवियण कुमति विच्छेदे ॥१८॥

॥ उक्तं च ॥

आत्मा मनिषीभिरयं त्वदभेदबुद्ध्या ।
ध्यातो जिनेन्द्र भवतीह भवत्प्रभावात् ॥
पानीयमप्यमृतमित्यनुचिन्त्यमानं ।
किं नाम नो विषविकारमपाकरोति ? ॥

(चालु राग.)

आणाविचयादिक, पिंडस्थादिक झाणं[1] ।
एम अहर्निश करतां, पामे कोडी कल्याण ॥१९॥

अणिमादिक सिद्धि, लब्धि अनेक प्रकार ।
इह लोके एहथी, लहीए ज्ञान अपार ॥ २० ॥

---

१ ध्यान.

परभव वैमानिक, इंद्र तथा अहमिंद्र ।
सुरवर ते थाये, तनु रुचि जेम रवि चंद्र ॥२१॥

तिहांथी चवियां वळी, उत्तम नरभव पामी ।
शुभ धर्म आराधी, थाये शिवपुरस्वामी ॥२२॥

ए धर्मध्यानथी, संत अनंत मुणींद ।
इह भव ने परभवे, पाम्या परम आणंद ॥२३॥

इह ध्यान करंता, अनुक्रमे शुक्लध्यान ।
भवियणने आवे, केवलनाण निदान ॥ २४ ॥

एह धर्मध्याननो, महिमा जेह अपार ।
ते कहेतां पंडित, कहो कोण पामे पार ? ॥२५॥

मुनि भाव पयपे, एकमना थइ संत ।
इह ध्यान आराधे, साधे सुख अनंत ॥ २६ ॥

(शुक्लध्यान.)

॥ दूहा ॥

शुक्लध्यान कहुं हवे, जिनभाषित अनुसार ।
तेह विना नवी पामीए, पंचमी गति सुखकार ॥१॥

पहेले संघयणे जिके, पूरवधर श्रुतवंत ।
शुक्लध्याननी योग्यता, तेहने कहे अरिहंत ॥२॥
विषयकषाये आकुला, सत्त्व रहित चलचित्त ।
शुक्लध्याननें ध्याववा, ते जड जाणो मित्त ॥३॥
हमणाना जड जीवडा, एहनुं तत्त्व सुगूढ ।
सुपरे समजे पण नहि, तो कीहां ध्यावे मूढ ॥४॥
तोहे वृद्ध परंपरा, वचनतणे आधार ।
आलंबी किंचित् कहुं, एहना चार प्रकार ॥५॥

॥ ढाल ६ ट्ठी ॥

(राग आशावरी.)

शुक्लध्यान सदा जो सेवो, तो सीझे सवी कामो रे; तेहमां प्रथम पृथक् वितर्क, सप्रविचार इति नामो रे. शुक्ल० ॥१॥ तिहां जीवादिक एक द्रव्यना, जिनभाषित सुविचार रे; उत्पत्ति स्थिति नाशादिक जग, जे पर्याय अपार रे. शु० ॥ २ ॥ तेह पृथक्त्व विविध प्रकारे, ध्याये बहु विस्तारे रे; पूरवगत श्रुतने अनुसारे, बहुविध नय

आधारे रे. शु० ॥ ३ ॥ तिहां श्रुतथी एक अर्थ ग्रहीने, तेहना शब्द विचारे रे; शब्दथकी वळी अर्थ विचारे, मुनिवर मन संचारे रे. शु० ॥ ४ ॥ मनयोगादिक योगथकी पण, विचरे अवर सुयोगे रे; जेम सचारे तेम वळी चाले, निज मन श्रुत आभोगे रे. शु० ॥ ५ ॥ एम करतो मुनि एह ध्याननुं, नाम करे सोय साचु रे, इण ध्याने करी मुनि मन थाये, समरस रंगे जाचुं रे. शु० ॥ ६ ॥ पर्यायादिक भावना भावतां, एणीपरे बहु अभ्यासे रे; ज्ञान प्रकाश घणुं घणुं दीपे, दुरमति दूर पणासे रे. शु० ॥ ७ ॥ हवे बीजुं एकत्व वितर्क, अप्रविचार कहेवाय रे; तिहां रूपी द्रव्यनो एक ज, चित्ते चिंते पर्याय रे. शु० ॥ ८ ॥ शब्द अर्थ योगादिकनो इहां, परावर्त नवी होय रे; श्रुत आराधे एक प्रकारे, मन थिर थाये सोय रे. शु० ॥ ९ ॥ सकल कल्पनाजाळ निवारी, करतो एहनो अभ्यास रे; वायु रहित ठामे जेम दीपक, मन नवी डोले तास रे. शु० ॥१०॥ अंगे व्याप्युं

त्रिष जेम मंत्रे, गारुडी डंके आणे रे; तेम जग-व्यापक मन एक ठामे, आणे मुनि ए ध्याने रे. शु० ॥ ११ ॥ बहु इंधणथी अळगो कीधो, आण्यो थोडामांही रे; तत्क्षण अग्नि शमे जेम आपे, विण निरादि[१] उपाही रे. शु० ॥ १२ ॥ एम संकल्प अपार निवारी, आणे मन एकांते रे; अनुक्रमे अति सुखमां लय पामी, आपे पामी शांति रे. शु० ॥ १३ ॥ एह ध्यान माहि-माए नासे, चार कर्म घन घाती रे; केवलनाण लहे ते निर्मल, मुनिवर अप्रतिपाती रे. शु०॥१४॥ पूरवधरने एह कह्या ते, प्रायीक जाणो झाणो[२] रे; नहिं तो अवर साधु ने साध्वी, किम पामे निर्वाणो रे? शु० ॥ १५ ॥ नाणी मुनिवर जाणी ध्यावे, एह ध्यान सुखकामी रे; कोइक अण-जाणे तोपिण पामे, जेम मरुदेवा पामी रे. शु० ॥ १६ ॥ जेम संयम जाणी लीये बहु जन, जाण्या विण पण पावे रे; जीवतणे अति शुभ

---

१ जळ विगेरेनी उपाधि कर्या विना. २ ध्यान.

परिणामे, तथा ध्यान पण आवे रे. शु० ॥ १७ ॥ एतो आगमने अनुसारे, अभ्यासे जे आवे रे; तास स्वरूप कह्युं शुभ भावे, भावे ते सुख-पात्रे रे. शु० ॥ १८ ॥

॥ ढाळ ७ मी ॥

(भविया, सिद्धचक्र पद वंदो–ए राग)

जे छद्मस्थ यतिने आवे, तेह कह्या ए दोय; हवे दोय कहीए ते अंते, जे केवळीने होय रे, मुनिवर ! शुक्लध्यान आराधो, जेम कामित फल साधो रे. मुनि० ॥ १ ॥ मुगति सुगति अवसर जव रुंधे, मन वच काया जोग; भाव सूक्ष्मतनुयोगे थाये, त्रीजा भेदनो योग रे. मुनि० ॥ २ ॥ सूक्षम किरिया होये तेहमां, न चळे शुभ परिणाम; ते माटे तस सूक्षम किरिया, अनियट्टी ते नाम रे. मुनि० ॥ ३ ॥ तेरसमे गुणठाणे अंते, एह ध्यान मुनि भावे; चौदमे गुणठाणे जब पहुंचे, तब तस चोथुं आवे रे. मुनि० ॥ ४ ॥ सूक्षम पण किरिया नहि एहमां,

नहि एहनो प्रतिपाती; समुच्छिन्न किरिया अप्रतिपाती, तेह भणी एह विख्याति रे. मुनि० ॥५॥ अवर साधुने जे मनथिरता, ते कह्युं ध्यान प्रधान; योगनिरोध जे तनुथिरता, जिनने तेही ज ध्यान रे. मुनि० ॥६॥ एह ध्यानने अंते मुनिवर, कर्म शेष सवी वारी; छंडी देह जाए लोकांते, थाये शिवसुखधारी रे. मुनि० ॥ ७ ॥ केवळनाणी केवळदर्शी, तेह सदा गतमोह; जन्म जरा मरणादिक नहि तस, नहि तस दुःखसंदोह रे. मुनि० ॥ ८ ॥ जिनजीए पण जगमां जेहनुं, को न कह्युं उपमान; तेह अनंत सुखसिद्धि लहे तींहां, निरुपाधिक असमान रे. मुनि०॥९॥ अलखनिरजंन परमज्योति वळी, परमपुरुष जगदीश; एहवा नामे जपे तस भावे, भाव मुनि निशदिश रे. मुनि० ॥ १० ॥

॥ ढाळ ८ मी ॥

(राग परज—मुज मति तुज गुणे एम जिनराज—ए राग.)

शुक्लध्यानतणा संक्षेपे, एम कह्या चार

प्रकार; एह ध्यानकेरां हवे लक्षण, चार कहुं सुविचार ॥ १ ॥ गुणवंता मुनिवर, सेवियें नित्य शुभ ध्यान; कर्मरोग हरवाने जगमां, जे छे अमृत समान. गुण० ॥२॥ देवादिक उपसर्ग करे तव, नवी चीहे गुण गेह; पीडा पण मन नाणे तेहनी, पहेलुं लक्षण एह गुण० ॥ ३ ॥ देवादिक मायाथी अथवा, सूक्ष्म भाव संदेह; तास संमोह उपाइ न शके, बीजुं लक्षण एह. गुण० ॥४॥ तनुथी अलगो जीव चिंतवे, जीवथी सयल संयोग; शुक्लतणुं ए लक्षण त्रीजु, दूर हरे सवी सोग. गुण० ॥ ५ ॥ अति निरागपणे करीने करे, उपधि शरीरनी सार; चोथुं एह कह्युं जे न करे, ममता तास लगार. गुण० ॥ ६ ॥ लक्षण चार कह्यां एम एहनां, हवे आलंबन चार, तेह कहु हवे जीणे ध्याने, चढतो होय आधार. गुण० ॥ ७ ॥ कोपाटोप निवारक उपशम, प्रथम आलंबन होय; मानमथन सुकुमाळपणुं जे, मनतणुं बीजुं सोय. गुण० ॥ ८ ॥

दंभविदारण सरलपणुं जे, ते त्रीजुं गतदोष; लोह झोह संक्षोह विदारण, चोथुं जाण संतोष. गुण० ॥ ९ ॥ आलंबन एम कह्यां शुक्लनां, सयल दुरितवनदाव; भाव कहे हवे कहुं गृहनी, भावना भवजल नाव. गुण० ॥ १० ॥

॥ ढाळ ९ मी ॥

(कर्पूर होवे अति उजळो रे—ए राग.)

आदि नहि संसारनी रे, छेडो पण नवी होय; कर्मे प्रेर्यो जीवडो रे, तिहां बहु रडवडे सोय, सोभागी ! भावो भाव विशाळ ॥ १ ॥ जे ओळखे शुभ ध्यानने रे, जेम जननी निज बाल. सोभा० ॥ २ ॥ भमतो एह संसारमां रे, जीव अनंती वार; नर तिरि नारक देवता रे, पाम्यो बहु अवतार. सोभा० ॥ ३ ॥ जाति योनि जगते नथी रे, ते नवि लोकप्रदेश; जीहां मुज जीवे नवी लह्यो रे, जन्म विनाश किलेश. सो० ॥ ४ ॥ एम भमतो पण जीवडो रे, मूढ न पामे खेद; धर्म न साधे निर्मळो रे, जे करे कर्म

विच्छेद. सोभा० ॥ ५ ॥ एम अनित्यभाव भावना रे, प्रथम कहे अरिहंत; हवे परिणामनी भावना रे, बीजी सुण गुणवंत. सोभा० ॥ ६ ॥ पलटाये सवी द्रव्यनां रे, जग बहुविध परिणाम; ते सुर-वर पण थिर नहि रे, जे लवसत्तम नाम. सो० ॥ ७ ॥ तो बीजा सुरनरतणां रे, सुख संपत्ति परिवार; थिर करी जे मन चिंतवे रे, तेहनी बुद्धि असार. सोभा० ॥ ८ ॥ ए कही बीजी भावना रे, त्रीजी ए सुविचार; एम संसार असारता रे, चित्त चिंते अणगार. सोभा० ॥९॥ ऋद्धिवत पण सुर च्यवी रे, तिरिगतिमां जाय; जल थल खेचरपणु लहे रे, एकेंद्रि पण थाय. सोभा० ॥ १० ॥ हरि[1] सघळा केइ चक्रवइ रे, बीजा पण बहु भूप; सुख संपद इहां भोगवी रे, पामे दुरगति कूप. सोभा० ॥ ११ ॥ यौवन रूप कलादिके रे, जे होय बहु मदवत; ते होय परभवे कीडला रे, जइ अशुचि वसंत. सोभा० ॥ १२ ॥ एम संसारे विटंबना रे, इह परभव बहु-

---

१ बधा वासुदेव.

वार; पासे वहु परे जीवडो रे, ते भव केम होय सार ? सोभा० ॥ १३ ॥ एम त्रीजीए भावीए रे, चोथीए सुण मित्त; दोष घणा आश्रवतणा रे, भावो भुवन प्रतित. सोभा० ॥ १४ ॥ कर्म वंधाये जेहथी रे, ते आश्रव कहेवाय; मिथ्यामति अविरति वळी रे, योग प्रमाद कषाय. सो०॥१५॥ कर्म एहथी उपजे रे, कर्म होय भव पोष; भव भमतां दुःख अति घणां रे, इम आश्रव वहु दोष. सोभा० ॥ १६ ॥ एम शुभ भावना भावतां रे, नासे दुरमति द्वंद्व; शुक्लध्यान दीपे घणुं रे, अशुभ टळे प्रतिवंध. सो० ॥ १७ ॥ भावना वर औषध रसे रे, वास्युं वारोवार; शुक्लध्यान दीपे घणुं रे, टाळे कर्मविकार. सोभा० ॥ १८ ॥ जे जे मुनि मुक्ति गया रे, जाये जाशे जेह; ते सवी शुक्लध्याननो रे, महिमा नहि संदेह. सो० ॥ १९ ॥ इम संक्षेपे में कह्या रे, ध्यानतणा अनुभाव; विस्तारे आगमथकी रे, जाणजो एम कहे भाव. सो० ॥ २० ॥

॥ कळश ॥

(राग धनाश्री—कडखानी देशी)

ध्यान सुविचार एम, मन धरी भविजना; अशुभ छंडी विमल ध्यान सेवो, जेहथी दुःख टळे, सकल वांछित फळे, चाखीए मुक्तिवर शिखर मेवो. ध्यान० ॥ १ ॥ प्रसनचंद राजऋषि, देखो दुरध्यानथी; सातमी नरकने, योग्य थाए; ध्यान रुडे वळी, ते थया केवळी; अनुक्रमे मुगति नयर जाये. ध्यान० ॥ २ ॥ भोग सेव्या नथी, तोही दुरध्यानथी; द्रुमक परे जीवडो, नरक पामे; भोग पण भोगवी, ध्यान शुभ योगवी; भरत भूपाळ परे, पाप वामे. ध्यान० ॥ ३ ॥ जप विना तप विना, ध्यान शिवसुख दीए; ध्यान विण मुक्ति, जप तप न देवे; ध्यान एम मुक्तिनुं, परम कारण सुणी; वर मुणि बहु गुणी, ध्यान सेवे. ध्यान० ॥ ४ ॥ अवर वर गुण विना, ध्यान आवे नही; कहवि आवे तदा, थिर न थोभे; तेह भणी

नाण दंसण चरण गुण धरी; ध्यान शुभ आदरी, साधु शोभे. ध्यान० ॥ ५ ॥ ऋद्धि जेम पुण्य विना, कीर्त्ति जेम दान विना; वृक्ष जेम नवी रहे, मूळ पाखे; गेह पाया विना, थिर न थोभे यथा; गुण विना ध्यान, तेम संत दाखे. ध्यान० ॥ ६ ॥ जिनवचन अनुसरी, कुमतिथी नीसरी; शुभ समकित धरी, दुरित छंडो; चरण गुण आदरी, चित्त चोक्खुं करी; सार समता धरी, ध्यान मंडो. ध्यान० ॥ ७ ॥ एणी परे ध्यान, सुंदर सदा सेवतां; पाप संताप सवी, दूर जाये; ज्ञानपंचम महोदय, रस पामीए, सकल कामिततणी, सिद्धि थाये. ध्यान० ॥ ८ ॥ श्री तपगच्छ सुहंकरो, गणधरो; श्री हीरविजयसूरि, युगप्रधानो; देशना जस सुणी, शाह अकबर गुणी; धर्म कामे थयो, सावधानो. ध्यान० ॥ ९ ॥ तास पाटे, विजयसेनसूरि गुरु; श्री विजयतिलकसूरि, तास पाटे; तास पाटे विजयआणंदसूरीश्वरु, विजयवंतो सदा धर्म

माटे. ध्यान० ॥ १० ॥ श्री विमलहर्ष उवज्झाय, श्री मुनि विमल; सकल वाचकशिरोमणि, विराजे; शिष्य तस भावविजय, भणे सेवीए, ध्यान सुरतरु सदा, सिद्धिकाजे. ध्यान० ॥ ११ ॥ [1]वर्षधर निधि सुधारुचिकला (१६९६) वत्सरे, चैत्र वद दशमी रविवार संगे; ध्यान अधिकार अविकार सुख कारणे, खंभ नयरे रच्यो चित्तरंगे. ध्यान० ॥ १२ ॥

इति चार ध्यानस्वरूप सज्झाय

श्री शंखेश्वर पार्श्वनाथनुं स्तवन

श्रीजिनप्रतिमास्थापनगर्भित

॥ दुहा—ढाळ १ ली ॥

श्री शखेश्वर समरीने, शारद गुरु सुपसाय; हिसा दूषण टाळतां, समकित निरमळ थाय ॥ १ ॥ प्रणमुं श्री पास जिनेश्वर, प्रगट परताप

---

१ वर्षधर पर्वत ६. निधि—निधान ९. सुधारुचि—चंद्रमानी कळा. १६.

जास; तुज मूरति अति सुंदरु, दीठे दुःखनो नाश ॥ २ ॥ समकित शुद्ध निर्मळ, उग्यो रवि तिमिर दूर; मोह मिथ्यामत दूपण, कुमति तिमिर चकचूर ॥ ३ ॥ अंग उपासक सातमे, समकित आणंद लीध; अणउथी[1] परिहारीय, जिनचेइय वंदन कीध ॥ ४ ॥ भगवती जंघा-चारण, विद्याचारण साध; उवाइसूत्रे अंवड नमे, जिनप्रतिमा निरावाध ॥ ५ ॥ शाश्वती प्रतिमा जगतमें, तेम अशाश्वती जाण; भेद न कोइ तेहमां, एहवी जिनवर वाण ॥ ६ ॥ प्रतिमा पुस्तक मुहपत्ति, माळा ने रजोहरण; ए एकेंद्रिय दळये[2] छे, धर्मने सदा गुणकरण ॥ ८ ॥ चित्रित जे भोगासन, शस्त्र ने असिपत्र देख; विषय भय क्रोधाधिक, हितमित पत्र विशेष ॥ ८ ॥ माता भगिनी भारजा, एहमां

१ अन्य तीर्थना देव, गुरु तथा तेणे ग्रहण करेल अरिहंतनी प्रतिमाने नमवानो निषेध कर्यो.

२ ए बधां एकेंद्रि जीवोना पुद्गळो छे.

स्नेहनो फेर; तेम एकेंद्रि गुण फल, समकित गुण ते ठेर ॥ ९ ॥ द्रव्य भाव पूजा करो, तो लेशो अपवर्ग; कर्म सकळने त्रासवो, वांछित पामशो स्वर्ग ॥ १० ॥ जळ चंदन फलफुलशुं, दीपक धूपाक्षत चंग; गीत नृत्य वाजित्र शुद्ध, करो पूजा मन रंग ॥ ११ ॥ पूजा फल फुलादिके, एकेंद्रिय हणे केम ? तीहां हिंसा नवी उपजे, जिनवर वचन छे एम ॥ १२ ॥ पण हिंसा त्रिविधे कही, हेतु स्वरूप अनुबंध; साधु श्रावक छांडजो, धर्म महामतिवत ॥ १३ ॥ साधु सर्वथा रहित छे, दयावंत प्रवीण; एकेंद्रिनी हिंसा ना करे, रहेता ध्यानमां लीन. ॥ १४ ॥ लोकमां सघळे सपूरित, सूक्ष्म एकेंद्रिय पांच; तीम बादर वायु प्रते, हणतां न धरे खांच ॥ १५ ॥ पडिकमतां गुरु वांदतां, उठतां बेसतां तेम; पडिलेहण करतां थकां, जीव हणे ते केम ? ॥ १६ ॥ हाथ पग ने शरीरना, फरसे हणे छे जीव; विहारे नदी उतरे, ते केम पामशे

शिव ? ॥ १७ ॥ वस्तु लेतां ने मूकतां, माळा गणतां हणाय; एकेंद्रिय जे सूक्ष्म बादर, हिंसा केम न गणाय ? ॥१८॥ साधु शरीरथी निःस्पृह, तप करी गाळे काय; पण पारणुं करवा भणी, वहोरवाने केम जाय ? ॥ १९ ॥ शरीर राखवा कारणे, हिंसा करे अतीव; पग उपाडी मेलतां, हणे असंख्याता जीव ॥ २० ॥ श्रावक वांदे साधुने, तेम वहोरावतां आहार; भाजन लेतां उघाडतां, थाए जीव संहार ॥ २१ ॥ सूक्ष्म बादर जीवने, हणशो मा भवी लोक; एहवी अरिहंत वाणी छे, केम करो छो फोक ? ॥ २२ ॥ इरियावही आलोयतां, लाख अढार चोवीश; सहस एक सो वीश, ते मिच्छामि दुक्कडम् कहीश ॥ २३ ॥ उठतां बेसतां फरी फरी, केम जंतु हणे तेह ? जिन केवली श्रावक मुनि, कहोने उत्तर एह ? ॥ २४ ॥ साधु श्रावक जीव हणे, ते केम जाशे पाप ? कुण गति जीव उपजशे, तेहनो भाखो जवाब ? ॥ २५ ॥ जल

फुल फळना जीवनो, पाप पूजाए जाय; शुभ गति होय ते जीवनी, जिन अंग फरस ज थाय ॥२६॥ जयणाए पाप न तेहने, परिणामे नथी रे द्वेष; पूजामां श्रावक गुणी, मन शुद्ध तेहवो लेख ॥ २७ ॥ हेतु हिंसा अजयणाए, कही आगम अनुसार; रतनविजय कहे गुरु सानिधे, धर्म करो नरनार ॥ २८ ॥

॥ ढाळ २ जी ॥

[वालाजीनी वाटडी अमे जोता रे—ए राग]

सर्व लोकना जिनवर पूजो रे, आर्द्रकुमारनी परे बूझो रे; भाव भगतिमां घणुं झूझो, वहाला प्रभु पासजी मुज मळिया रे. मारां भवोभवनां दुःख टळियां, शंखेश्वर पासजी मुज मळिया रे ॥ १ ॥ प्रभु दरशने समकित पामो रे, प्रभु दरशने चारित्र जामो रे; प्रभु दरशने कर्मने वामो, वहाला प्रभु० ॥ २ ॥ स्वरूप हिंसा सुविचारो रे, धर्म कारज मन विचारो रे, लाभालाभ ते सघळे धारो, वहाला० ॥ ३ ॥ आचारांग-

सूत्रनी शाखे रे, दीक्षा महोत्सव करवा दाखे रे; महोत्सव तीहां हिंसा न भाखे, वहाला० ॥ ४ ॥ दशार्णभद्र भगतिनी भोजे रे, घणा ठाठथी सेना योजे रे; वीर वांदे शिवसुख काजे, वहाला० ॥ ५ ॥ उवाइमां कूणिक राय रे, वहु सेनाए वांदवा जाय रे; वाटनी हिंसा न गणाय, वहाला० ॥ ६ ॥ भविक जीव वांदवा जाशे रे, वचमां च्यवे तो सुर थाशे रे; परिणामे पुन्य वंधाशे, वहाला० ॥ ७ ॥ पेले शतके सातमे उद्देशे रे, भगवती अध्याये कहेशे रे; गर्भथी च्यवी सुरपद लेशे, वहाला० ॥ ८ ॥ नदी उतरतां मुनि चवियो रे, नथी इरियावही पडिकमियो रे; शुक्लध्यानी कहो केम थइओ, वहाला० ॥ ९ ॥ दर्दुर देव ज्ञातामां जाणो रे, घोडानी खरीए हणाणो रे; पंचें-द्रिय जीव चंपाणो, वहाला० ॥ १० ॥ श्रेणिकने नहि तीहां पाप रे, एम भाखे श्री जिन आप रे; तिर्यंच टली सुर थाय, वहाला० ॥ ११ ॥ साठ सहस सागर सुत च्यवियारे, बारमे देवलोके

ठविया रे; अष्टापद ध्याने जो चविया. वहाला० ॥१२॥ प्रश्नव्याकरणे चौद भेद रे, संवर दुवारे[1] कर्मछेद रे; वैयावच्चमां न धरो खेद. वहाला० ॥ १३ ॥ जिनभक्तिमां देवता लीना रे, पुन्य वांधे जे छे प्रवीणा रे; ध्याये गाये ने वाये वीणा. वहाला० ॥ १४ ॥ सूरियाभादिकनी करणी रे, रायपसेण्यादिके वरणी रे; समकितीए जे आचरणी. वहाला० ॥१५॥ इंद्र मेरुए उत्सव करता रे, नमुथ्थुणं पाठ उच्चरता रे; मोक्षारथ ध्याने धरता. वहाला० ॥ १६ ॥ त्रण ज्ञानीनी करणी निहाळो रे, सगमादिक सुरपति टाळो रे; पाप छांडीने पुन्य अजुआळो. वहाला० ॥ १७॥ इद्र ते तो समकितधारी रे, जिनवाणी हृदये संभारी रे; मिथ्यात्वनी करणी निवारी. वहाला० ॥१८॥ जिन संघनी वैयावच्च कीध रे, तेणे व्रत पच्चक्खाण न लीध रे; पुन्य वांधे सुर प्रसिद्ध. वहाला० ॥१९॥

---

१ द्वारे.

कटु तुंब समा कृष्णलेशी रे, तीरथजळे धोये न टळशी रे; अभव्यतणी रीत एशी. वहाला० ॥ २० ॥ समकिती नित्य पूजा करशे रे, ण्हाया कयबलिकम्मा[1] कहेशे रे; मिथ्यात्वनी करणी न वरशे. वहाला० ॥२१॥ वर[2] कन्या जे द्रौपदी राणी रे, समकितधर शुद्ध वखाणी रे; नारद अणवांदे थी[3] जाणी. वहाला० ॥ २२ ॥ छट्ठ छट्ठ ने आंबेल कीधां रे, जिनपूजाथी कारज सीधा रे; नमुथ्थुणं पाठ प्रसिद्धा. वहाला० ॥ २३ ॥ साधुने रहेवाने काजे रे, ठाम करावे घणुं हेजे रे; छकाय हणे तिहां सहेजे. वहाला० ॥२४॥ दानशाळाए दान ज देतां रे, स्वामीवत्सल भक्ति करतां रे; छकाय हणे उजमतां. वहाला० ॥ २५ ॥ स्वामीवत्सल भगवतीमांहे रे, शंखपुखली श्राद्ध उछांहे रे; अधिकार जोजो छे त्यांहे. वहाला० ॥ २६ ॥ वरसीदान जिनेश्वरे दीधां रे, मनोवांछित भविजने

---

१ स्नान करीने कर्युं छे बळिकर्म केतां जिनपूजादि जेणे.
२ श्रेष्ठ. ३ नारदने वांद्या नहीं तेथी.

लीधां रे; सूत्र साखे जुओ प्रसिद्धां वहाला० ॥ २७ ॥ प्रतिमा देहेरां नवां करवा रे, मुनि उपदेशे पुन्यफळ वरवा रे, एह दाननो भेद भवी तरवा. वहाला० ॥ २८ ॥ दानमांहे पेली हिंसा करशे रे, पछी दाननु फळ भवी वरशे रे; पुन्यबंध ते पापने हरशे. वहाला० ॥ २९ ॥ दानादिक चारे छे धर्म रे, तेहथी लेशे शिवशर्म रे; प्रभुपूजामां नथी भर्म. वहाला० ॥ ३० ॥ वाशी अन्न पाणी निवारो रे, बेइन्द्रिय जीव उगारो रे; धर्मकरणी ए अभक्ष विचारो. वहाला० ॥ ३१ ॥ समूर्छिम पंचेंद्रि चौद थाने रे, उपजे असंख्याता ज्ञाने रे; ते एठ पीए छे शाने ? वहाला० ॥ ३२ ॥ ऋतुवंती अपवित्र[1] नारी रे, शास्त्रमांहे जुओ विचारी रे, वहाणमां समुद्र विकारी. वहाला० ॥ ३३ ॥ हिंगुलादिक एकेंद्रीनो रंग रे, वीणसे उछीयाने[1] संग रे; मत्रयंत्रादि न फळे चंग. वहाला० ॥ ३४ ॥ चित्रादि विशेषे विगडे

१ ऋतुवंती स्त्रीनाचक शब्द जणाय छे.

रे, अन्नादिक आहार नीवडे रे, ऋतुवंतीथी चारित्र विगडे. वहाला० ॥ ३५ ॥ नीच जातिनो छांडो आहार रे, भगवती प्रमुखे अधिकार रे; आहार जीश्यो ओडकार. वहाला० ॥ ३६ ॥ स्वरूप हिंसा कही तेह रे, जाणी जीवने मारे जेह रे; पूजामां विचारोने तेह. वहाला० ॥ ३७ ॥ अरिहंतनी एहवी वाणी रे, मन शुद्ध करो भवी प्राणी रे; गुरु रत्नथी धर्मने जाणी. वहाला० ॥ ३८ ॥

॥ ढाल ३ जी ॥

[मधुकर माधवने कहेजे—ए राग]

श्री जिनवरनी आणा धरीए, अनुबंधी हिंसा नवी करीए; तो भवसायर सहेजे तरीए रे, श्रावकजी तुमे गुणवंता ॥ जिन पूजे शिवरमणी वरीए रे, सुधा समकित सातावंता. श्रावकजी० ॥ १ ॥ सूत्र सिद्धांतनो अक्षर एके, ओळवशे ते कह्यो अविवेके; भवनां दुःख पामे ते अनेके रे. श्राव० ॥ २ ॥ जिनविरहे जिनबिंब बिराजे, पूजा

करवी साचा सुखकाजे; ते ओळवतां केम नवी लाजे रे. श्राव० ॥ ३ ॥ हेतु स्वरूप हिंसा न विचारो, अनुबंधी हिंसाने वारो; सुख आयु गुणने वधारो रे. श्राव० ॥ ४ ॥ जुओ जमाली दयाए न तरीओ, बहुल संसारमांहे फरीओ; मिथ्या अवगुणथी भरीओ रे. श्राव० ॥ ५ ॥ भगवती अंगमांहे एम जोइ, उत्तराध्ययनादिकमां होइ; प्रत्यनीकपणे गुण खोइ रे श्राव० ॥६॥ पंचांगीने जे ओळवतो, पाठ पद अक्षर गोपवतो; खोटो अरथ मुखे करी लवतो रे. श्राव० ॥ ७ ॥ ज्ञानावरणी कर्म वधाये, मृषावाद व्रत बीजु जाये; पापीमां पेलो ते थाये रे. श्राव० ॥ ८ ॥ ज्ञानना अतिचार लागे आठ, काल विनयादिक छे सूत्रपाठ; ते विचारोने अहोरात रे. श्राव० ॥ ९ ॥ पंचांगीनो लोपक जेह, साधु श्रावक न कहो तेह; नवी करो ते साथे स्नेह रे. श्राव० ॥१०॥ समकितहीणा तेहने कहीया, ते उपदेशक क्यांथी लहीया ? भगवती सूत्रे

एम सद्दहीया रे. श्राव० ॥ ११ ॥ पेहलुं ज्ञान ने पछी किरिया, मूरख क्रियाए नवी तरिया; ज्ञानथकी बहु उद्धरिया रे. श्राव० ॥ १२ ॥ पुस्तक विराधे ने जे वाळे, ते आशातना जे भणवुं टाळे; जिनप्रतिमा ओळव्यानुं दुःख साले रे. श्राव० ॥ १३ ॥ ज्ञान उत्थापी ने गुरु उत्थापी, जिननी आणा जे कापी; तेहने कहीए महापापी रे. श्राव० ॥ १४ ॥ वसुनृप कूडी शाखथी पडियो, नरकमांहे जइ रडवडियो; देवे हणीओ तेणे घडियो रे. श्राव० ॥ १५ ॥ एम अनुबंधी हिंसा टाळो, आगम आणा सूधी पाळो; समकित गुणने अजुआळो रे. श्राव० ॥ १६ ॥ जीवाभिगम ने रायपसेणी, जंबूद्वीपपन्नत्तिए जाणी; जिनप्रतिमा चैत्य कहाणी रे. श्राव० ॥ १७ ॥ शाश्वती अशाश्वती सरखी, गुणवर्णादिक आकारे नीरखी; सिद्धायतने जुओने हरखी रे. श्राव० ॥ १८ ॥ सिद्धशिला जिनदेवळ सरीखो, जिन अनेक तीहां

कणे निरखो; सिद्धायतन इशे नाम परखो रे. श्राव० ॥ १९ ॥ त्रण भुवनमां उद्योत थाये, सयल जीवने शमसुख दाये; पांच कल्याणक सरीखां थाये रे. श्राव० ॥ २० ॥ कल्पसूत्रे गर्भस्थित वांदे, नमुथ्थुणं कही सुरींदे; जिन-जन्मथकी सुर आनंदे रे. श्राव० ॥ २१ ॥ चोसठ इद्र सहपरिकरे आव्या, कळशा क्रोडी साठ लाखे नवराव्या; चदन फुले घणुं शोभाव्या रे. श्राव० ॥२२॥ वहु पाणीए प्रभु नवराव्या, सूत्र शाखे कांइ वीशंमे नाव्या; इंद्र शंसे मेरु कंपाव्या रे. श्राव० ॥ २३ ॥ अष्ट मगळ करी शक्र सत्य भाखे, तिन्नाणं तारयं सुर आखे; तेम भवी जिनपूजा दाखे रे. श्राव० ॥ २४ ॥ त्रण ज्ञानी ने अतिशयवंता, पाप रहित जिनराज करंता, सभ्य सुर नर पूजंता रे. श्राव० ॥२५॥ दीक्षा लीधी ने केवळज्ञान, समवसरणे वेठा

---

१ विस्मय न आव्यो. २ शंकाए. ३ तिन्नाणं तारयाणं विगेरे देव वोले

भगवान; फुलपगार करे जानुमान रे. श्राव० ॥ २६ ॥ छत्र चामर सिंहासन छाजे, गयणे देवदुंदुभी गाजे; नृत्य गीत ने वाजित्र वाजे रे. श्राव० ॥ २७ ॥ समवायांग सूत्रमां कहीआ, भविजन पूजामां चित्त धरीया; प्रतिमा रूपथकी गुण वरीया रे. श्रावक० ॥२८॥ जिनवर शरीर अशाश्वतां कहीए, तेने पूजे शिवपद लहीए; जिनमूरति अशाश्वती सद्दहीए रे. श्राव० ॥२९॥ प्रतिमा दीठे ध्यानमां आवे, सिद्ध अरूपी किण विध ध्यावे; बीजो कोइ उपाय न थावे रे. श्राव० ॥ ३० ॥ शीलावट[1] मूरति करी लावे, जीम नरभोगे मुनि अन्न पावे; तेथी जे गुण वहुला थावे रे. श्राव० ॥ ३१ ॥ दीक्षा उत्सवे गुरुए कर धरीओ, ते नर साधुपणाने वरीओ; प्रतिमाने प्रतिष्ठोत्सवे तेम करीओ रे. श्राव० ॥३२॥ पंचमे शतके चार प्रमाण, बारमे शतके पंच देव जाण; भगवती देवाधिदेव वाण रे. श्राव० ॥३३॥

---

१ सलाट.

थइ गया जे देवाधिदेव, होशे भविक जिन ते द्रव्यदेव; मरिचीने भवे भरत नमेव रे. श्राव० ॥ ३४ ॥ वर्तमान जिनवर मन धरता, साधु श्रावक पापने हरता; साधु पूजा केम नथी करता रे ? श्राव० ॥ ३५ ॥ साधु श्रावककरणी न करशे, व्रत पांच जेवा रे ते धरशे; पछी ए करणी नवी करशे रे श्राव० ॥ ३६ ॥ धर्मना अरथी दोय ज सरीखा, जिन मुनि रत्नविजय गुरु निरख्या; धर्मध्याने प्रभु आकर्ष्या रे. श्राव० ॥३७॥

॥ ढाल ४ थी ॥

[लाल पीयारीनो माहिवो रे—ए राग]

अतीत अनागत वर्तता रे, जिन नमीए त्रिहु काळे लाल; सूत्र अर्थ तदुभयने रे, भगवइ प्रत्यनीक टाळे लाल ॥ १ ॥ पास प्रभुजीने वदतां रे, सफळ करो अवतारो लाल; द्रव्य भाव पूजा करो रे, हिंसा दोषने वारो लाल. पास० ॥ २ ॥ हेतु स्वरूप हिसा टळे रे, आलोयेण उपचारो लाल; ज्ञान क्रिया जिनसेवना रे,

गुरु उपदेशने धारो लाल. पास० ॥ ३ ॥ अनुबंधी हिंसा निवारतां रे, तप जप चारित्र फळशे लाल; आगम शुभ आणा धारणा रे, जिनविहारमां भळशे लाल. पास० ॥ ४ ॥ आठमे शतक उपदेशमां रे, भगवती पांच वहेवारे लाल; विष्णुकुमार नमुचीने रे, हणीने पाप निवारे लाल. पा० ॥ ५ ॥ दृढप्रहारी जे पापिया रे, स्वरूप हिंसा बहु कीधी लाल; पाप हणी मुक्ति कीयो रे, तेह ज भवे पाम्या सिद्धि लाल. पास० ॥ ६ ॥ एम अनेक पापी तर्या रे, जे हुआ समकितधारी लाल; अविरति श्रेणिक राजीओ रे, जिनपदवी लही वारी लाल. पास० ॥ ७ ॥ ज्ञानी वचन उथ्थापते रे, पाप होये घणुं भारे लाल; ते पातिक नवी छूटशे रे, ते नवी तरे नवी तारे लाल. पा० ॥ ८ ॥ शुद्ध वचन जे भाखशे रे, प्रभुआणा शिर धरशे लाल; तप चारित्र क्रिया विना रे, भविजन तारे ने तरशे लाल. पास० ॥ ९ ॥ शुद्ध भावे भवी शुद्धि धरे रे, आवी शुद्धे

पापने मेटो लाल; काउसग्गमां प्रसनचद्रजी रे, कर्म बांधीने छूटो लाल. पास० ॥१०॥ भरतादिक महाराजवी रे, नागकेतु कुमार एलाची लाल; तप विण चारित्र केवळी रे; मरुदेवी माता जे साची लाल. पास० ॥११॥ द्रव्य भाव जिनसेवना रे, कीत्तिय महीय वदिया लाल; लोगस्सस्मां अधिकार छे रे, ते काउसग्गे धरिया लाल. पास० ॥१२॥ प्रतिमाथी प्रभु सांभरे रे, चित्त उपजे शम भावो लाल; भगवती सूत्र समभावथी रे, समकित शुद्ध पावो लाल. पास० ॥ १३ ॥ चार गति हरे साथीयो रे, फळ धरे शिवफळ हेते लाल; दीपक ज्ञानने पामवा रे, ऊर्ध्वगति धूप देते लाल. पास० ॥ १४ ॥ फुल पूजे कमळां वरे रे, केवळ चदन वासे लाल; जलपूजाए पवित्रता रे, दुःख अरि कर्म नीकासे लाल. पास० ॥ १५ ॥ अणाहारी पद पामवा रे, जे नैवेद्यने ढोशे

---

१ लक्ष्मी.

लाल; गीत नृत्य वाजित्रता रे, करतां पातिक खोशे लाल. पास० ॥ १६ ॥ रावणे जिनपद बांधियुं रे, अष्टापद गौतम चडिया लाल; श्री वीरना उपदेशथी रे, वळतां तापस जडिया लाल. पास० ॥ १७ ॥ समकित शुद्धशुं देहरो रे, थाप्या पास शुभगते लाल; गुणठाणे चढतां थकां रे, त्रिकरण शुद्ध संयुक्ते लाल. पास० ॥ १८ ॥ एकेंद्री आगे पंचेंद्रिया रे, नाचे साचे भवी भावे लाल; एकेंद्री काज पंचेंद्रीओ रे, भम्यो परदेशे विभावे लाल. पास० ॥ १९ ॥ धन धान्यादि एकेंद्रिया रे, नरकादिक दुःख आपे लाल; पुस्तक मूरति मुहपत्ति रे, रजोहरणादिक दुःख कापे लाल. पास० ॥ २० ॥ पंचेंद्री आगे पंचेंद्रियो रे, नाचंतां जे फळ पावे लाल; तस मूरति ध्याने सेवता रे, ते देव सानिध्ये आवे लाल. पास० ॥ २१ ॥ भावथी नाचे मुनिवरा रे, द्रव्य भावे श्रावक नाचे लाल; धनअर्थी नाचे राजा कने रे, तेम प्रभु पासे शिव जाचे

लाल. पास० ॥ २२ ॥ चमर इंद्रादिक नाचिया रे, भगवती त्रीजे शतके रागे लाल; ज्ञाताए दर्दुर देवता रे, एम सूरियाभ वीर आगे लाल. पास० ॥ २३ ॥ जिनजीनी चोराशी आशातना रे, गुरुनी तेत्रीश वारो लाल, गुरु शासन पाट पुस्तका रे, चांपतां दोष निरधारो लाल. पास० ॥ २४ ॥ कहे मूढ प्रातिमा नवी रहे रे, बावीश सहस उपरांते लाल; तस उत्तर शासन देवता रे, प्रयोगीकसा लीपते थाते लाल. पास० ॥ २५ ॥ घणो काळ प्रातिमा रहे रे, प्रयोगिक प्रदेश संचरते लाल; आषाढी श्रावके नीपाविया रे, हजी ते शंखेश्वर वरते लाल. पास० ॥ २६ ॥ मूढ कहे सिंह हाथीया रे, तस मूराति देहरामांहे लाल; पंडित कहे नवी मारशे रे, तो जिनमूराति केम तारे लाल? पास० ॥ २७ ॥ समवसरण जिन देहरो रे, सरीखा दोइ ते जाणो लाल, सिंह मृगादि पशु एकठा रे, रमे समोवसरणे श्रुतवाणी लाल पास० ॥ २८ ॥

तेम सिंहादि नवी मारशे रे, जिनप्रतिमाथी जिन थाशे लाल; ध्यानथी मूरति तारशे रे, प्रभु ध्याने पाप जाशे लाल. पास० ॥ २९ ॥ भगतिथकी लहो मुक्तिने रे, शुभ ध्याने शुभ लेशी लाल; सुख संतान बहु लहे रे, पुन्य उदय विशेषी लाल. पास० ॥ ३० ॥ अमृत कृपाना भेद छे रे, अनुभव आवे जिन ध्यावे लाल; धर्म ने शुक्ल ध्यानथी रे, मुक्तितणा सुख पावे लाल. पास० ॥ ३१ ॥ जरा निवारी जादवतणी रे, ध्यानथी पार्श्वनाथ पधार्या लाल; घडी एक अळगा नवी रहे रे, दुःख दोहग दूरे वार्या लाल. पास०॥३२॥ जिनवर मुनि गुरु सेवतां रे, वांच्छित लक्ष्मी वधारी लाल; रतनविजय गुरु नामथी रे, धर्मने जश जयकारी लाल.पास०॥३३॥

॥ कळश ॥

श्री पार्श्वजिनवर सकळ सुखकर, शंखेश्वरो नित्य वंदीए; तपगच्छनायक विजयदेवसूरि, सिंहसूरि आणंदीए; श्री गजविजय

गभीर गुणानिधि, हितविजय चिंतामणि; तस शिष्य श्री जिनविजय जयकर, जसविजय मुनि महागुणी ॥ १ ॥ तास शिष्य श्री प्रवर पंडित, रतनविजय रंगे नमो; शंखपुरीनो स्वामी सहेजे, दीपता सुरज समो; नव ग्रह ते नव निधि आपे, सकळ संकट टाळीए; मिथ्यात्व मोहनी दूर छांडी, धर्म साथे मन वाळीए॥ २॥

॥ इति श्री शंखेश्वर पार्श्वनाथ
स्तुतिगर्भित स्तवन ॥

वर्त्तमान चोवीशीना जिनजन्मनी
—: नगरीओ :—

॥ दुहा ॥

एक ज पंचमी ढाळमां, एक ज शिवके साज;
जिनजी फरसित नगरीना, नामे सीझे काज.

॥ ढाळ ॥

हवे नगरी जिनवरतणी जी, विनीता अयोध्या उत्तंग; सावथ्थी विनीता वळी जी, अयोध्या अतीय उत्तंग, गिरुवा जिनवरनी सांभळो नयरी उदार ॥ १ ॥ कौशंबी वणारसी जी, चंद्रपुरी अति सार; काकंदी भद्दिलपुरी जी, सिंहपुरी अवधार. गिरुवा० ॥ २ ॥ चंपा कंपिलपुर भलुं जी, अयोध्या ने रतनपुरी; हाथ्थि-णाउर गजपुरी जी, नागपुरी महाशूरी. गिरुवा० ॥ ३ ॥ मिथिला नगरी राजगृही जी, वळी मिथिला उदार; सोरीपुरी वणारसी जी, क्षत्रि-यकुंड सफार. गिरुवा० ॥ ४ ॥ वापी वृक्ष उद्या-नमां जी, धवलादिक ऋद्धि जेह, देखी चित्त चमके सहु जी, सुरपुरी मानो तेह. गिरुवा० ॥ ५ ॥ धन्य नगरी वेळा घडी जी, जिहां होये जिनपद ठाम; केसर चंदनशुं पूजो जी, लहीए पद निरवाण. गिरुवा० ॥ ६ ॥

॥ श्री अंतरिक्ष पार्श्वनाथ स्तवन ॥

॥ म्हारी रस सेलडी ऋषभजिनेश्वर कियो पारणो–ए देशी ॥

म्हारी कल्पवेलडी, मूर्त्ति श्री अतरिक्ष पासनी ॥ एक समय लंकापति रावण, हुकम आप फरमावे । माली सुमाली विद्याधर वे, कार्य करण तस जावे रे ॥ म्हा० ॥१॥ जाय विमान झडपथी तेहनुं, जेम गगने गुवारा । मध्याह्ने भोजनवेळाए, विमान हेठे उतारा रे ॥ म्हा० ॥ २ ॥ तत्र सेवक मन संशय उपन्यो, प्रतिमा घेर विसारी । प्रभुपूजन विना भोजन न करे, मुज स्वामी भाग्यशाळी रे ॥ म्हा० ॥ ३ ॥ वेलुमय मूर्त्ति निपजावी, करी पूजन तैयारी । स्वामीए पूजन करी भोजन, लीया शरीर सुख-कारी रे ॥ म्हा० ॥ ४ ॥ जातां मूर्त्तिने पधरावी, सरोवरमां उछरगे । अधिष्ठायक देवे अखंडित,

१ श्री विविधतीर्थकल्पमां श्री अतरिक्षजीना कल्पमां माळी सुमाळी रावणना मामाना पुत्र जणावे छे; अन्यत्र खर-दूषणनु नाम आवे छे.

राखी तिहां उमंगे रे ॥ म्हा० ॥ ५ ॥ एक दिन त्रिंगलपुरनो राजा, श्रीपाळ कुष्टि आवे । हाथ मुख प्रमुख अंगोने, पखाळी निज घर जावे रे ॥ म्हा० ॥ ६ ॥ मुखडुं निरोगी देखी राणी, फरी त्यां जइ नवरावे । कंचनसम काया राजानी, जोइ जोइ अचरिज पावे रे ॥ म्हा० ॥७॥ बलिबाकुल नाखी पटराणी, बोली मधुरी वाणी । देवी देव जे कोइ होय ते, द्यो दर्शन हित आणी रे ॥ म्हा० ॥ ८ ॥ एम करी घर जइने सुती, स्वप्ने देवी दीठी । पार्श्वप्रभुनी प्रतिमा इहां छे, एम वाणी सुणी मीठी रे ॥ म्हा० ॥९॥ रोगी राजा निरोग थयो ते, जिनजीतणो पसाय । ते कारण प्रतिमा काढीने, गाडे दीयो पधराय रे ॥ म्हा० ॥ १० ॥ काचे तांतणे गाडलुं बांधी, राजाए थवुं धुरमां । पण पाछुं वाळी जोया विना, जवुं जरुर निज पुरमां रे ॥ म्हा० ॥११॥ जो पाछुं वाळीने जोशे, तो प्रतिमा तिहां रहेशे। भूल्यो बाजीगर जेम सोचे, तेम चिंता दुःख सहेशे रे ॥ म्हा० ॥ १२ ॥ एहवुं स्वप्न देखीने राणी,

निद्रामांथी जागी । प्रेम धरीने देवगुरुनुं, स्मरण करवा लागी रे ॥ म्हा० ॥ १३ ॥ तेमज करी पृथ्वीपति चाल्या, बोजथी हाथ न हाल्यो। शंका उपनी प्रतिमाकेरी, मुख वाळी तिहां भाळ्यो रे ॥ म्हा० ॥ १४ ॥ प्रतिमा अधर रही त्यां आगळ, गाडुं नीकळी चाल्यु । विना विचारीने कीधुं ते, राजाना दिलमां साल्युं रे ॥म्हा० ॥ १५ ॥ पण प्रतिमा उपर प्रीतिथी, श्रीपुर नगर वसावी । रहेवा लाग्यो त्यां पर राजा, नगरलोकने हसावी रे ॥ म्हा० ॥ १६ ॥ चैत्य प्रतिष्टा महोच्छव कीधो, जगमां यश बहु लीधो । प्रतिदिन त्रिकाल पूजा करीने, निज भव सफलो कीधो रे ॥ म्हा० ॥१७॥ ते काळे पाणीहारी बेहडुं, लइ नीचे जइ शकती । हमणे तो अंगलोहणु नीकळे, दीपशिखा जुवो जगती रे ॥म्हा० ॥१८॥ दुखम काळमें एह प्रभुनी, मूर्त्ति अधर बिराजे। ते कारण अंतरिक्ष पासजी, नाम जगतमां गाजे रे ॥ म्हा० ॥ १९ ॥ ते प्रभुनी यात्रा कर·

वाने, अमलनेरथी आवे। रूपचंद मोहनचंद पोते, संघ लइ शुभ भावे रे ॥ म्हा० ॥ २० ॥ संवत ओगणीसें छप्पनना, महा शुदि दशमी सारी। लक्ष्मीविजय गुरुराज पसाये, हंस नमे वारंवारी रे ॥ म्हा० ॥ २१ ॥ इति ॥

श्री अंतरिक्ष पार्श्वनाथनो छंद.

प्रभु पासजी ताहरुं नाम मीठुं, त्रिहुं लोकमां एकलुं सार दीठुं; सदा समरतां सेवतां पाप नीठुं, मन माहरे ताहरुं ध्यान बेठुं ॥१॥ मन तुम पासे वसे रात दिसे, मुखपंकज नीरखवा हंस हीसे; धन्य ते घडी जे घडी नयण दीसे, भक्तिभावे करी विनवीजे ॥ २ ॥ अहो एह संसार छे दुःख दोरी, इंद्रजाळमां चित्त लाग्युं ठगोरी; प्रभु मानीए विनति एक मोरी, मुज तार तुं तार बलिहारी तोरी ॥ ३ ॥ सही स्वप्न जंजाळने संग मोह्यो, घडिआळमां काळ गमतो न जोयो; सुधा एम संसारमां जन्म खोयो, अहो घृततणे कारणे जळ वलोव्यो ॥ ४ ॥

ए तो भ्रमर लोके सुया भ्रांति धायो, जइ शुकतणी चंचुमांहे भरायो; शुके जंबु जाणी गळे दुःख पायो, प्रभु लालचे जीवडो एम वाह्यो ॥ ५ ॥ भम्यो भर्म भूल्यो रम्यो कर्मभारी, दयाधर्मनी शर्म में ना विचारी; तोरी नम्र वाणी परम सुखकारी, त्रिहुं लोकना नाथ में नवि संभारी ॥६॥ विषयवेलडी शेलडी करीअ जाणी, भजी मोहतृष्णा तजी तुज वाणी; एहवो भलो भुंडो निज दास जाणी, प्रभु राखीए वांहीनी छांय प्राणी ॥७॥ मोरा विविध अपराधनी कोटि सहीए, प्रभु शरणे आव्या तणी लाज वहीए; वळी घणी घणी विनति एम करीए, मुज मानससरे परम हंस रहीए ॥८॥

॥ कळश. ॥

एम कृपामूर्ति पार्श्वस्वामी, मुक्तिगामी ध्याइए,
अति भक्तिभावे विपत्ति जावे, परम संपत्ति पाइए,
प्रभु महिमा सागर गुण वेरागर, पास अनरिक्ष जे स्तवे,
तस सकळ मंगळ जयजयारव, आनदवर्धन विनवे ॥ ९ ॥

श्री नेमिनाथनुं स्तवन.

सांभळ रे तुं सजनी म्हारी, कंथडे कामण कीधां जी; मोहनजीए मूर्ति देखाडी, जीवडा हरी हरी लीधां. रथडो वाळो जी ॥१॥ रथडो वाळो नेहे निहाळो, अमने तो प्रतिपाळो जी; पातळीया जी बांह पसारी, प्रेमे पालव झाल्यो. रथ० ॥ २ ॥ नारी परणी नाथ जी तुमे, रंगसां रोष न कीजेजी; जोवनीयासां जुगते करीने, प्रेमरसने पीजीजे. रथ० ॥ ३ ॥ तोरण आवी विरह जगावी, केम वळिये प्रभु पाछा जी; अमे तो अवळा नारी तुमारी, पूरण पाळो वाचा. रथ० ॥ ४ ॥ केशरियाजी करुणा करीने, मन मंदिरीए आवो जी; हैडामांहि हर्ष धरीने, हसी करीने बोलावो. रथ० ॥५॥ नारी परणो नाथजी तुमे, तेने तो नवी मूको जी; शुं कहीए शामळीयाजी तुमने, चतुर थईने चूको. रथ० ॥ ६ ॥ नयण तुमारा हरखी निरखी, हइडुं शीतळ थाये जी; भले मळियो वीरजीनो वहालो, लीधो कंथ न मूकाये. रथ० ॥ ७ ॥

दश पच्चक्खाणना फळनुं स्तवन.

दुहा-सिद्धारथ नंदन नमु, महावीर भगवत;
त्रिगडे बेठा जिनवरु, परखदा वार मिलंत ॥ १ ॥
गणधर गौतम तिणे समे, पूछे श्री जिनराय;
दस पच्चस्खाण कीसा कह्या, कर्या कवण फल थाय ॥२॥

॥ ढाळ १ ली ॥ सीमंधर कर, ए देशी ॥

श्री जिनवर इम उपदिशे, साभळ गौतमस्वाम;
दश पचक्खाण कीधा थका, लहिये अविचल ठाम. श्री० ॥१॥
नवकारशी बीजी पोरिसी, साढपोरिसी पुरिमड्ढ;
एकासण नीवी कही, एकलठाणु अवड्ढ. श्री० ॥२॥
दत्ति आवेलं उपवासं सही, एह ज दश पचक्खाण;
एहना फल सुणो गौतमा, जुजुआं करुं वखाण. श्री० ॥३॥
रत्नप्रभा शर्कराप्रभा, वालुप्रभा त्रीजी जाण;
पंकप्रभा धूपप्रभा, तमप्रभा तमतमा ठाम. श्री० ॥४॥
नरक माते रही सही, कर्म कठिन करे जोर;
जीव करमवश करे मुदा, उपजे तिणही ज ठोर. श्री० ॥५॥
छेदन भेदन ताडना, भूख तृषा वळी साम;
रोम रोम पीडा करे, परमाधामीनो त्राम. श्री० ॥६॥

रात दिवस क्षेत्र वेदना, तिलभर नहिं तिहां सुख;
कीधां कर्म तिहां भोगवे, पामे जीव बहु दुःख. श्री० ॥७।
एक दिननी नवकारशी, जे करे भाव विशुद्ध;
सो वरस नरकनुं आउखुं, दूरे करे ज्ञानी बुद्ध. श्री० ॥८।
नित्य करे नवकारशी, ते नर नरके न जाय;
न रहे पाप वळी पाछला, निर्मल होवे जी काय. श्री० ॥९।

॥ ढाळ २ जी ॥ विमलाखर तिलो, ए देशी ॥

सुण गौतम पोरिसी कियां, महा मोटुं फळ होय;
भावशुं जे पोरिसी करे, दुर्गति छेदे सोय. सुण० ॥ १ ॥
नरकमांहे जीव नारकी, वरस एक हजार;
कर्म खपावे नरकमां, करतां बहुत पुकार. सुण० ॥ २ ॥
दुर्गतिमांहे नारकी, दश हजार परिमाण;
नरकनुं आउ क्षण एकमें, साढपोरिसी करे हाण. सुण० ॥ ३ ॥
पुरिमड्ढ करतां जीवडा, नरके ते नहिं जाय;
लाख वरस कर्मना कटे, पुरिमड्ढ करत खपाय. सुण० ॥ ४ ॥
लाख वरस दस नारकी, पामे दुःख अनंत;
एटलां कर्म एकासणे, दूर करे मन खंत. सुण० ॥ ५ ॥
एक कोडी वरसां लगे, कर्म खपावे जीव;
नीवी करतां भावशुं, दुर्गति हणे सदैव. सुण० ॥ ६ ॥

दम कोडी जीव नरकमां, जेटलां करे कर्म दूर;
तेटला एकलठाणही, करे सही चकचूर. सुण० ॥ ७ ॥
दत्ति करता प्राणीया, सो कोडी परिमाण;
एटला वरस दुर्गतितणा, छेदे चतुर सुजाण. सुख० ॥ ८ ॥
आयंविलनुं फल बहु कह्युं, कोडी एक हजार;
कर्म खपावे इणी परे, भावे आयंबिल अधिकार. सुण० ॥ ९ ॥
कोडी हजार दम वरस सही, दुःख सहे नरक मझार;
उपवास करे एक भावशु, पामे मुक्ति दुवार. सुण० ॥ १० ॥

॥ ढाल ३ जी ॥ केइक वर मागे सीता भणी, ए देशी ॥

लाख कोडी वरसां लगे, नरके करता बहु रीव रे,
सुण गौतम गणधर सही;
छट्ठनुं तप करता थका, नरक निवारे जीव रे,
सुण गौतम गणधर सही ॥ १ ॥
नरक विषे दश कोडी लाख ही, जीव लहे तिहां अति दुःख रे, सु०
ते दुःख अट्ठम तप हुंती, दूर करे पामे सुख रे. सुण० ॥ १ ॥
छेदन भेदन नारकी, कोडाकोडी वरस मोड रे, सुण०
दुर्गति कर्मने परिहरे, दशमे एटलु फल होइ रे. सुण० ॥ ३ ॥
नित्य फासु जल पीवता, कोडाकोडी वरसनां पाप रे; सुण०
दूर करे क्षण एकमां, जीव निश्चये निरधार रे. सु० ॥ ४ ॥

---

१ दस लाख कोडी । २ चार उपवासे ।

ए तो वळी अ विशेष फळ कह्युं, पंचमी करतां उपवास रे; सु
ते तो पामे ज्ञान पांच भलां, करता त्रिभुवन उजास रे. सु०॥५
चौदश तप विधिशुं करे, चौद पूर्वनो होय धार रे; सुण०
वाह्य तप एकादशी, करतां लहिये शिववास रे. सुण० ॥६
अष्टमी तप आराधतां, जीव न फरे इण संसार रे; सुण०
इम अनेक फल तपतणा, कहेतां वळी नावे पार रे. सु० ॥७
मन वचन कायाए करी, तप करे जे नर नार रे; सुण०
अनंत भवनां पापथी, छूटे जीवडो निरधार रे. सु० ॥ ८
तपहुंती पापी तर्या, निस्तर्यो अर्जुनमाली रे; सुण०
तपहुंती दिन एकमां, शिव पाम्या गजसुकुमाल रे. सु० ॥९
तपनां फळ सूत्रे कह्यां, पच्चक्खाणतणा दश भेद रे; सुण०
अवर भेद पण छे घणां, करतां छेदे त्रण वेद रे. सु०॥१०

॥ कळश ॥

पच्चक्खाण दसविध फळ प्ररूप्यां, महावीर जिनदेव ए।
जे करे भवियण तप अखंडित, तास सुरपति सेव ए ॥
संवत विधुं गुणं अश्वं शशिं(१७३१)वळी, पोष शुद दशमी दिने
पद्मरंग वाचक शिष्य तस गणि, रामचंद तपविधि भणे ॥१।

इति दस पच्चक्खाणना फळनुं स्तवन.